

FRATELE **MEU** CANABISUL

GHIDUL ESENȚIAL PENTRU CUNOSCĂTORI

de Steven Wishnia

FRATELE **MEU** CANABISUL

GHIDUL ESENȚIAL PENTRU CUNOSCĂTORI

de Steven Wishnia

EDITURA
ART

CUPRINS

- **INTRODUCERE 6**
- **ISTORIA CULTURALĂ 8**
- **INFORMAȚII BOTANICE 38**
- **CULTIVAREA 60**
- **TEHNICI, INSTRUMENTE ȘI OBICEIURI 80**
- **„CONNAISSEURII“ DE CANABIS 104**
- **INFORMAȚII DESPRE CANABIS 144**
- **GLOSAR 150**
- **BIBLIOGRAFIE 154**
- **INDEX 156**
- **MULȚUMIRI 160**

INTRODUCERE

C anabisul face parte din cultura universală de cel puțin 10 000 de ani, de când fibrele din tulpina plantei au început să fie folosite pentru țesături. A fost folosit pentru fabricarea hainelor și a hârtiei, în alimentație, în medicină, pentru provocarea tranșelor religioase, și cel mai adesea, pentru a fi *high*, varză, cui, euforic, dus etc.

Astăzi este cultivat peste tot în lume, de la grădinile hidroponice din Olanda până în munții din Columbia Britanică, din pădurile de sequoia ale districtului californian Humboldt până pe plajele din Florida. Se fumează în Swaziland și Elveția, New York și Noua Guinee. Este consumat de către analfabeți și intelectuali, mistici indieni și soldați afgani, de jamaicanii din cartierele de cocioabe și milionarii calculatoarelor din Silicon Valley. Este denumit *dagga* în Africa de Sud și *mota* în Mexic, *pakalòlo* în Hawaii și *ciocolată* în Spania, i se spune „iarbă” de către fanii reggae și „copaci” de hip-hoperi.

Consumatorii avizi de marijuana au produs multă literatură, pictură și muzică, mai ales în ultimii 170 de ani. Încercați doar să vă imaginați muzica secolului XX fără Louis Armstrong, the Beatles și Bob Marley! Cei care îl folosesc în scopuri medicale jură că-i ajută să suporte mai bine scleroza multiplă, SIDA și durerile cronice. Cercetări recente au scos la iveală existența unui sistem de canabinoizi naturali în creierul uman, fără a putea stabili cu precizie rolul lor.

Totuși, cannabisul a fost învinuit de secole ca fiind cauza actelor subversive și a perversiunilor sexuale, lenei și violenței iraționale. În ciuda toleranței oficiale din câteva țări, în frunte cu Olanda, nicăieri nu este complet legal, și cel puțin trei țări susțin pedeapsa cu moartea pentru traficul de cannabis. Având în vedere că iarba nu este mai dăunătoare decât alcoolul, este greu să-i găsim prohibiției o justificare rațională. Adevăratul motiv este, probabil, războiul cultural. În cartea sa *The Botany of Desire*, Michael Pollan scrie: „Creștinismul și capitalismul au probabil dreptate să deteste o plantă cum este cannabisul”.

El susține că, prin efectele euforice, de împlinire totală și de beatitudine a simțurilor, cannabisul subminează ideologia conform căreia „fericirea” ar veni odată cu viața de apoi sau ar fi condiționată de consumul frenetic de bunuri și servicii. Sau, așa cum glumea comediantul Lenny Bruce, din cauză că singurul motiv pentru care fumezi iarbă este acela de „A-l sluji pe diavol – Plăcerea!”. Pe de altă parte, o mulțime de creștini devin *high*, cannabisul fiind o posibilitate de relaxare foarte profitabilă pentru unii, stimulând de asemenea vânzările de CD-uri și filme, precum și livrările de pizza.

Legile *sunt* obligatorii. În numai cinci ani, între 1998 și 2003, circa 3 milioane de americani au fost arestați doar pentru că dețineau cannabis. Legile antidrog au reprezentat un mijloc convenabil pentru condamnarea și înțemnițarea unor minorități rasiale și a indivizilor pe care societatea îi considera devianți.

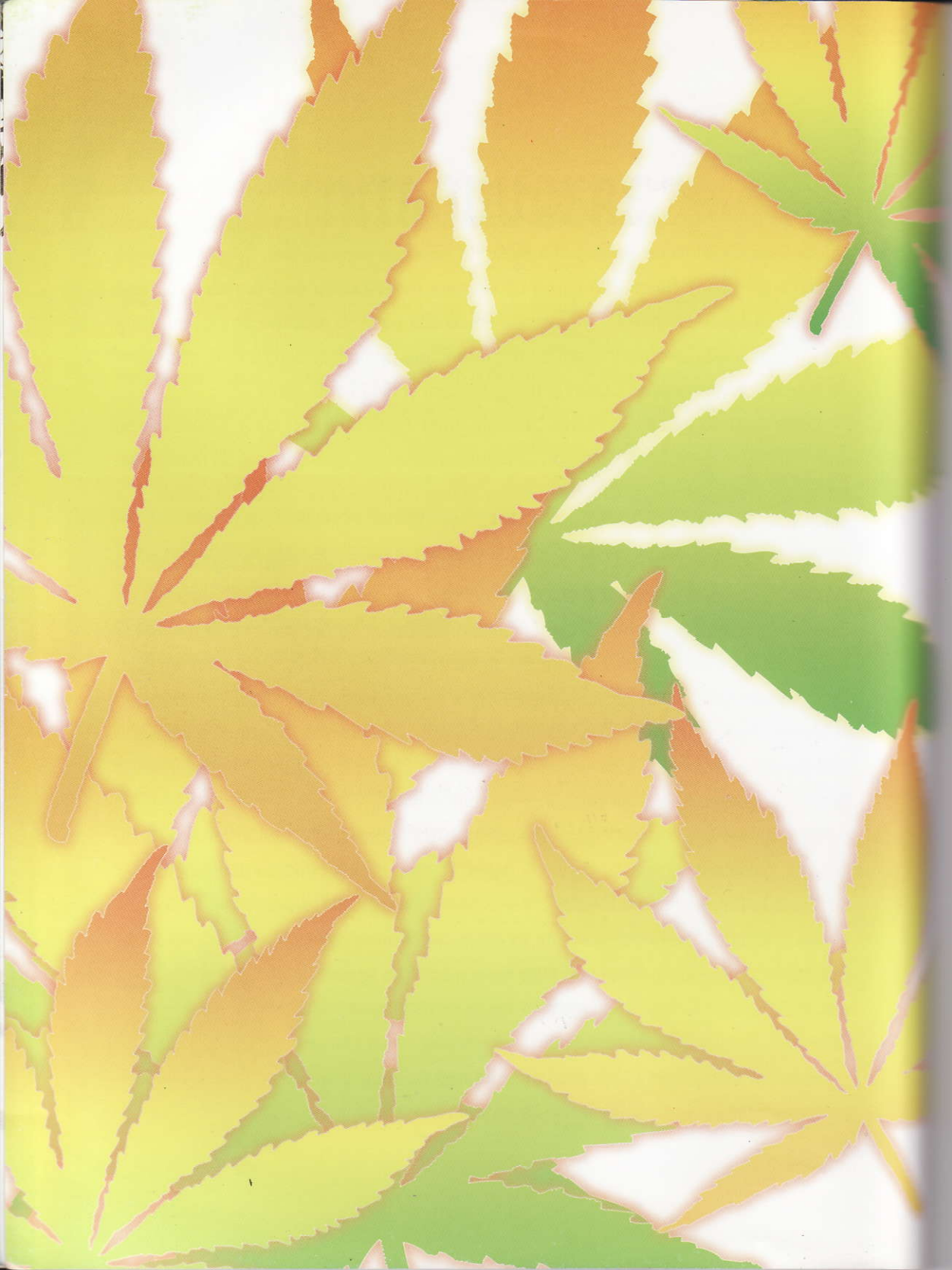
De ce n-ar putea oamenii să meargă la magazin și să aleagă între o *sativa* dulce și înălțătoare și o *indica* picantă și suavă în același fel în care băutorii de vin pot alege un Beaujolais francez sau un Cabernet californian? De ce nu pot oamenii să meargă la fel de legal la o cafenea unde se vinde cannabis cum merg la bar, atâta timp cât sunt suficient de maturi și nu conduc mașina după ce l-au consumat? Actualii conducători ai Statelor Unite luptă pentru a menține privilegiile americanilor bogați de a conduce monștri superpoluanți și, în același timp, poartă un „război al drogurilor” împotriva unui pacient vlăguit de SIDA care-și aprinde un joint amărât.

M-am întâlnit prima dată cu cannabisul în 1969, când am cumpărat o punguță de iarbă de calitate dubioasă cu numai 5 dolari, în timpul unei plimbări dintr-o sâmbătă după-amiază în Greenwich Village, New York. De atunci, îl găsesc amuzant în unele momente, folositor în altele și dăunător când este folosit prosteste sau în exces. Mi-a făcut plăcere să scriu această expediție în istoria, știința și botanica ierbii și sper să vi se pară interesantă, captivantă și informativă.

Și încă îmi place să fiu *high* și m-am săturat să fiu tratat ca un criminal.

Steven Wishnia, ianuarie 2004

ISTORIA CULTURALĂ

„Russell Drake stătu în camera sa într-o transă hipnotică, fără să știe că păienjenișul pricinuit de planta pe care mama sa i-o dăduse de Paște îi scăpase de sub control. Stătu acolo deprimat, apatic, fără vlagă, și – cel mai tragic pentru o minte tulburată de drog – fără iarbă.“

Lenny Bruce, Stamp Help Out, 1960

„Persoanele care consumă acest narcotic fumează frunzele uscate ale plantei, care au efectul de a-i înnebuni complet... Cad pradă acestui drog, iar sub influența lui... devin maniaci demenți, capabili să ucidă sau să se implice în orice formă de violență asupra altor persoane, folosindu-se de cele mai sălbatice cruzimi fără nici un simț de răspundere morală.“

Șeful poliției din Los Angeles, Charles A. Jones, într-o scrisoare către judecătorul canadian Emily Murphy, 1922

„Oamenii «curați» nu știu ce ai de gând.“

Black Sabbath, „Sweet Leaf“, 1971

VENERABILA IARBĂ CANABISUL ÎN ANTICHITATE

Canabisul este atestat pentru prima dată în istorie în Taiwan, în urmă cu aproximativ 8000 de ani î.Hr., fiind descoperite fragmente ceramice decorate cu împletituri de fibre de cânepă. Prima mențiune scrisă, care consemnează folosirea canabisului drept medicament, datează din China anului 2737 î.Hr., de pe vremea împăratului Shen Nung.

✱ În secolul 5 î.Hr., sciții ardeau „boboci” de canabis în corturi închise și inhalau fumul.

Împăratului Shen Nung, figură legendară pentru istoria canabisului, i s-a atribuit și descoperirea ginsengului, efedrei și a ceaiului cofeinizat. Ghidul său prin lumea ierburilor, transmis de-a lungul veacurilor, recomanda canabisul (*ma*) pentru constipație, reumatism, crampe menstruale și oamenii mai „distrați”. Într-o ediție ulterioară se menționează că semințele

consumate în mod excesiv te fac să „vezi demoni” sau să „comuni cu spiritele”. Canabisul constituia principala materie primă pentru producția de fibre din China și a fost folosit pentru fabricarea primei coli de hârtie în secolul I î.Hr. Ceva mai târziu, în secolul II d.Hr., chirurgul chinez Hua T'o folosea drept anestezic o fiertură de hașiș cu vin.

În India, canabisul se folosea în medicină și pentru a intra în transe religioase. Textul sacru despre „știința farmecelor”, *Atharva Veda*, scris între anii 2000 și 1400 î.Hr., descria canabisul ca pe una dintre plantele care „ne eliberează de neli-niște”. Indienii cunoșteau canabisul sub trei forme – *bang*, o băutură făcută din iarbă, lapte, zahăr, nuci și mirodenii; *ganja*, „bobocii” și frunzele din vârf; și *charas*, rășina sau hașișul – care sunt folosite și azi în viața religioasă și socială. Legenda spune că zeul hindușilor, Shiva, „Stăpânul bhangului”, a descoperit canabisul în munții Himalaya și l-a adus în India.

✱ Statuetă din bronz din sec. al XV-lea înfățișându-l pe Shiva Nataraja, zeul hindușilor, considerat descoperitorul canabisului, „Raiul omului sărac”.

În mileniul dinaintea nașterii lui Cristos, canabisul se răspândise în Asia Centrală și în Europa. Sciții, un trib războinic nomad și însetat de sânge (la propriu) care a trăit pe țărmurile nordice ale Mării Negre, sunt primii inhalatori de canabis atestați documentar. În jurul anului 440 î.Hr., istoricul grec Herodot scria că, după înmormântări, sciții ridicau un cort mic înăuntrul căruia era un cerc de pietre înroșite în foc. „Aceștia iau semințe de cânepă, se strecoară în cort și aruncă semințele peste pietrele încinse. Semințele încep îndată să fumege, emanând un abur pe care nu-l poate înțelege nici o baie de aburi din Grecia. Sciților le place atât de mult, încât urlă de plăcere.” Această practică, împreună cu alte ritualuri sinistre de înmormântare regală, s-au confirmat în 1929, când un arheolog sovietic a găsit semințe carbonizate într-un mormânt. Probabil că sciții ardeau „bobocii” de cânepă, de pe urma lor rămânând doar semințele. Vecinii lor, tracii, ardeau canabis în focurile de tabără.

Pe lângă practica inhalării, sciții au dat lumii și cuvântul „canabis”. S-a presupus că vechiul cuvânt evreiesc *qeneh* sau *kaneh bosm*, tradus în Biblie drept *calamus* sau *trestie de zahăr*, ar fi de fapt canabisul. Există și argumente contra. Ernest L. Abel, în cartea *Marijuana. Primii 12 000 de ani*, susține că fiind descris ca un condiment dulce, *qeneh* ar fi mai degrabă zahărul. În 1993, în Israel, s-au descoperit pentru prima dată într-un sit arheologic urme conservate de hașiș în

mormântul unei fete de 14 ani care se presupune că a murit la naștere, în jurul anului 390 î.Hr.

În Evul Mediu, hașișul s-a răspândit în lumea musulmană, fiind probabil adus din India. Spre deosebire de alcool, canabisul nu este explicit interzis în Coran. Se spune că Haidar, fondatorul sectei islamice a sufiților, l-a descoperit în 1155 mâncând din frunzele unei „plante dansatoare”. În orice caz, cu mai bine de un secol înainte, un medic numit Ibn Wahshiyah avertiza, exagerând grosolan, asupra pericolelor pe care le aduce această plantă. În Egiptul secolului al XIII-lea, grădina Cafour din Cairo era locul favorit al consumatorilor de hașiș. Între anii 1253 și 1378 s-a încercat de

✱ *Miniatură indiană din secolul al XVIII-lea înfățișând fachiri care prepară ganja și băutura din canabis numită bhang.*

☼ Hookah, narghilea tradițională turcească. În Evul Mediu, hașișul s-a răspândit în lumea musulmană.

trei ori suprimarea acestui drog, fiind aplicate pedepse drastice, cum ar fi execuția celor care o cultivau și scoaterea dinților celor care consumau. Toate au eșuat.

Există și un trecut învăluit în legendă al consumului de hașiș: legenda „hașișinilor”, adepții ucigași ai conducătorului războinic Hasan-Ibn-Sabah. Cea mai răspândită, dar și mai spectaculoasă versiune este aceea în care Hasan se folosea de hașiș, fecioare îmbrăcate sumar și figuranți îngropați până la gât în nisip stropit cu sânge de jur-împrejur, pentru a induce viitorilor adepți viziunea paradisului și a datoriei eroice. Conform acestei legende, hașiș dă etimologia cuvântului „asasin”, care poate fi însă derivat și din cuvântul arab *hassas* – „a ucide”. Hașișul apare, de asemenea, în multe dintre poveștile din *1001 de nopți* – „Nu ți-e rușine ție, mâncătorule de hașiș, să dormi gol pușcă și cu sula țeapănă?”

Tot în Evul Mediu canabisul ajunge și pe coasta de est a Africii, adus fie din India, de către negustorii arabi, fie din

Egipt. În 1971 au fost descoperite în Etiopia narghilele utilizate, care datează aproximativ din 1320. În secolul al XVII-lea, hotențoții, boșimanii și zulușii din Africa de Sud fumau *dagga*, uneori din pipe făcute din mușuroaie de pământ. Populația congoleză bashilange a devenit, din războinică, pacifistă după ce a început să idolatrizeze *riamba*. Conform unui explorator german din secolul al XIX-lea, băștinașii bashilange vinovați de crimă erau obligați să fumeze canabis până când leșinau.

În Europa, medicul roman Galen recomanda canabisul pentru ușurarea durerii și limitarea flatulenței. Romanii, vikingii și galii cultivau cânepă pentru producția de haine și de frânghie, iar în Evul Mediu, în Italia a început producția la scară largă a fibrelor din cânepă. În orice caz, există puține referințe în istoria europeană despre folosirea cânepii în alte scopuri decât obținerea de fibre. Se pare totuși că vrăjitoarele o foloseau în ritualuri, drept pentru care Papa Inocențiu al VIII-lea a declarat-o ca fiind satanică în 1484. Țăranii din Polonia și Rusia o foloseau pentru calmarea durerilor de dinți și a durerilor nașterii. În secolul al XVI-lea, un doctor de cabinet evreu, Garcia Da Orta, care practica medicina în colonia portugheză Goa, descria efectele *bhangu* și nota că era folosită și de coloniști. În 1680, căpitănelul englez de vas Thomas Bowrey a

☼ Nu există nici o dovadă că romanii fumau canabis, însă îl cultivau pentru obținerea de fibre textile și-l foloseau în medicină.

povestit cum au băut *bhang* în India. Unul dintre marinarii lui și-a ținut capul într-un borcan timp de patru ore, în timp ce alții „își închipuiau că sunt împărați“.

După cucerirea Lumii Noi de către spanioli, în secolul al XVI-lea, pe teritoriile ocupate a început aproape imediat cultivarea canabisului. Era cultivată în Chile, în 1545, pentru producția de frânghie și velatură necesare armatei și marinei spaniole din colonii, și se poate să fi fost adusă în Mexic prin 1530, de unul dintre conchistadorii lui Hernan Cortez, pe numele lui Pedro Cuadrado. În 1550, conform lui Ernest Abel, guvernatorul Mexicului i-a ordonat lui Cuadrado și partenerului său să reducă producția, deoarece „băștinașii începuseră să folosească plantele și pentru altceva decât pentru sfoară“. Alții speculează că obiceiul de a fuma iarbă a venit odată cu spaniolii, de la tradiția maură de a fuma *kif* în stilul nord african.

Există dovezi că sclavii importați din Angola au adus canabisul în Brazilia. Alții argumentează că este mai probabil ca portughezii să fi adus planta pentru fibre și că sclavii africani ar fi început s-o fumeze. Orașul Rio de Janeiro a interzis *maconha* în 1830, pedepsindu-i cu trei zile de închisoare pe sclavii prinși că fumează.

În Statele Unite, cânepa textilă era cultivată în Virginia în 1611, la mai puțin de cinci ani de la întemeierea primei așezări permanente la Jamestown. A fost nevoie de ceva muncă de convingere a autorităților britanice, deoarece nu era la fel de profitabilă ca o producție de tutun. Cea mai mare parte din producția de cânepă

din Virginia a fost trimisă în fabricile de sfoară pentru vase din New England. Thomas Jefferson a sprijinit cultivarea ei, iar însemnările din jurnalul lui George Washington din 1765 – „cânepa semănată la groapa noroioasă lângă mlaștină“, și apoi cripticul „s-au apucat să separe cânepa masculină de cea feminină... cam prea târziu“ – fac parte deja din folclorul fumătorilor: „George Washington cultiva *sinsemilla*, frate!“. Însă este puțin probabil, deoarece nu există aproape nici o dovadă că vesticii care consumau canabis pentru a fi *high* ar fi fost prea mulți înainte de 1800. Acest fapt se va schimba în câteva decenii.

✱ *Cultivatorul de cânepă George Washington. Notățiile din jurnalul lui Washington despre separarea masculilor de femele sunt urmate de notații despre înmuierea tulpinilor în râu, arătând că o cultiva pentru fibre.*

VESTUL AJUNGE *HIGH*

Dați vina pe Napoleon! În 1798 când Napoleon a invadat Egiptul nu exista nici un fel de alcool pentru soldații săi, așa că aceștia au preluat obiceiul local de a fuma hașiș. Napoleon a încercat să-l interzică în 1800, însă cu același succes ca și alte tentative de prohibiție a ierbii. Trei oameni de știință atașați armatei franceze au adus cu ei în Franța niscaiva hașiș pentru experimente. Așa se face că prin 1830 hașișul egiptean se bucura de o popularitate crescândă în rândul tinerilor din portul Marsiliei, care-l fumau „pentru distracție“.

În anii 1840, psihologul francez Jacques-Joseph Moreau făcea cercetări despre efectele pe care le avea hașișul în vindecarea depresiei și în stimularea psihozei. Dr. Moreau a întemeiat de asemenea „Club des Hashischins“, un grup de scriitori care se întâlneau lunar într-un hotel, cândva elegant, acum decăzut din Cartierul Latin al Parisului, pentru a consuma o pastă verde din hașiș numită *dawamesk*. Grupul organizat de Théophile Gautier îi includea pe Gerard de Nerval,

Baudelaire scria în *Les paradis artificiels*: „hașișul se întinde peste lume ca o glazură fermecată“. „Provincii dărăpănate, orizonturi îndepărtate, perspective urbane albite de lividitatea scârboasă a unei furtuni sau luminate de căldura densă a soarelui la apus.“ Totuși, încheia el, dacă paradisul ar putea fi găsit numai într-o lingură de gelatină verde, nimeni n-ar mai munci, și atunci am trăi acea „groaznică Dimineață de După“.

După 1940, în Marea Britanie și Statele Unite preparatele din cannabis erau folosite și în medicina clasică, și în cea experimentală. Unele utilizări erau amuzante. Scriitorul american Fitz Hugh Ludlow, autorul cărții *The Hasheesh Eater*, își procura marfa dintr-o drogherie. Asemeni lui Baudelaire, a experimentat atât extazul, cât și coșmarul. Pe la 1880 se înființaseră „salioanele de hașiș“ în New York și alte orașe din Statele Unite, decorate exotic cu pânze violet și draperii ornamentale din mărgele.

Ganja jamaicană a fost introdusă în State de către muncitorii indieni contractați

✿ Soldații lui Napoleon au introdus hașișul în Europa după invazia Egiptului din 1798.

Alexandre Dumas, Victor Hugo, Charles Baudelaire și Honoré de Balzac, deși Balzac prefera de obicei doar să observe. Mai târziu, poetul Arthur Rimbaud va folosi hașișul pentru a căuta viziunile pe care le provoca „dereglarea simțurilor“.

Clubul de hașis din Paris

După ce a mâncat un deget de pastă de hașis, Théophile Gautier avea halucinații cu „amestecuri de paiete strălucitoare și cârpe murdare, de figuri umane și animale”, însă „doar umorul bun le dezvăluia ghearele ascuțite și dinții tăioși... ca să-mi mormăie în ureche zeflemele de care nu-mi mai aduc aminte, care însă atunci mi se păreau foarte spirituale”.

după abolirea sclaviei în 1838. În Mexic, după revoluția din 1910, *La Cucaracha* era imnul armatei de țărani a lui Pancho Villa. „La cucaracha, la cucaracha, ya no puede caminar, porque no tiene, porque le falta, marijuana que fumar.” (Gândacul nu poate merge pentru că nu are marijuana de fumat.) În jurul anului 1900, iarba pătrunde masiv în Statele Unite prin intermediul imigranților mexicani în Texas și al marinarilor care aduc marijuana din Mexic și America Centrală. În 1916 a fost semnalat faptul că soldații portoricani din Panama fumau marijuana. Iarba a prins rădăcini în portul New Orleans, unde a fost adoptată de muncitorii negri și de lumea jazzului aflată în expansiune.

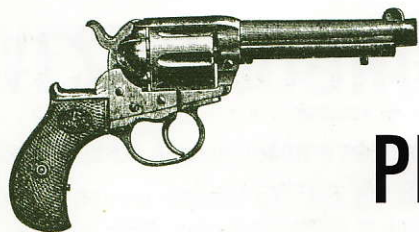
Ca și jazzul, iarba a fost pe val în anii '20. Cartierul Harlem din New York, capi-

tala culturală a Americii de culoare, a fost epicentrul curentului *jazz & jive* al anilor '30. Există o întreagă rețea de așa-zise „camere de ceai”, apartamente cu lumină colorată și difuză, unde „viperele” – denumire rezultată din șuieratul ce se auzea atunci când trăgeau din joint – ascultau muzică la patefon.

Toții fanii jazzului, indiferent de culoarea pielii, agreeau în egală măsură marijuana. Pentru un tânăr muncitor evreu care câștiga 8 dolari pe săptămână în timpul Marii Depresii, își amintește „vipera” Bernie Brightman în cartea lui Larry Slotman *Reefer Madness*, o minunată seară de sâmbătă costa 10 cenți pentru biletul de metrou, 20 de cenți intrarea în Savoy Ballroom din Harlem și 25 de cenți pentru trei jointuri. La petrecerile din Brighton Beach, Brooklyn, spunea el, „cincizeci de tipi își pasau jointuri... Puteați să vă imaginați o scenă ca asta în 1939?”

✱ Cartierul Harlem din New York era capitala jazzului în anii '30, cu petreceri la care „toată lumea fuma marijuana, bea și dansa”.

IARBA DRACULUI PROHIBIȚIA MARIJUANEI

„Dacă monstrul hidos Frankenstein s-ar afla față în față cu monstrul marijuana, ar muri de frică“, tuna Harry Anslinger, șeful Biroului Federal pentru Narcotice, în 1937. Propaganda lui înfricoșătoare pare ridicolă astăzi, însă alimentată de rasism și de puritanism, a dus la prohibiția canabisului în SUA și apoi în lumea întreagă.

✿ *Harry Anslinger, șeful Biroului Federal pentru Narcotice, a declarat că marijuana este mult mai înspăimântătoare decât Frankenstein, în propaganda de terorizare din anii '30.*

Primele țări moderne care au interzis canabisul aveau populația majoritară de culoare, însă puterea era deținută de o minoritate formată din albi: Africa de Sud și Jamaica în 1911, apoi o colonie britanică în 1913. Marea Britanie și Noua Zeelandă au adăugat canabisul pe lista narcoticelor ilegale în anii '20.

În Statele Unite, prohibiția marijuanaei a început în sud și sud-est, unde era fumată de imigranții negri și mexicani. Orașul texan de graniță El Paso a scos-o în afara legii în 1914, urmat de California în 1915, Texas în 1919 și Louisiana în 1924. Un studiu făcut în 1931–1932 în rândul soldaților americani din Panama, concluziona că fumătorii de iarbă erau „înapoiți mintal și psihopați“, însă „nu s-a putut demonstra nici un efect de deteriorare mintală sau fizică provocat de fumatul de marijuana“.

Campania împotriva canabisului s-a încins prin anii '30. Editorul unui ziar din Colorado scria în 1936: „Aș vrea să vă pot arăta ce poate face o mică țigară cu marijuana unuia dintre rezidenții noștri degenerați vorbitori de spaniolă“. Trustul de presă Hearst combătea la fel de virulent: „Fatale țigară cu marijuana trebuie recunoscută ca un DROG MORTAL și copiii americani trebuie PROTEJAȚI DE EL“. În 1936, 18 state au scos iarba în afara legii.

Harry J. Anslinger a fost în fruntea atacului. Rasist ambițios, (într-un raport

Filmele despre marijuana

Mai multe filme au exploatat frica, printre care *Marihuana: The Weed With Roots in Hell*, *Assassin of Youth*, și cel mai cunoscut, *Reefer Madness*. În *Reefer Madness*, un grup de liceeni absurd de morali (care spuneau adesea „Dumnezeule, grozav, mami”) se afundă într-un abis de sex, suicid, nebunie și crimă după ce fumează marijuana. Unul dintre personaje seamănă leit cu Victor Lincata. Totuși, într-o fază rămasă necenzurată, șoferul drogat care accidentează mortal un bătrân scapă nepedepsit.

✱ *Mizerie și „orgii bizare”*: poster pentru filmul din anii '30 *Marihuana: Weed with Roots in Hell*.

✱ *Drumul spre prohibiție a fost pregătit de povești de groază senzaționale publicate în ziare.*

după ce vor fi trăit plăcerea ademenitoare de a ține în gură jointul unui bărbat negru. „Studentii de culoare de la Universitatea din Minnesota petrec împreună cu studenți (albe) fumând și atrăgându-le simpatia cu povești despre persecuția rasială”, nota el. „Rezultatul este sarcina.”

Omologul său canadian, Emily F. Murphy, o judecătoare feministă dar rasistă, a produs mai multe articole proaste anti-asiatice și antimarijuana sub pseudonimul Janey Canuk. Canada a adăugat canabisul pe lista narcoticelor prohibite în 1923, cu câțiva ani înainte de a fi existat orice semnalare că l-ar fi fumat cineva.

În 1937, după o dezbatere foarte rapidă în Congres, Statele Unite au promulgat *Marihuana Tax Act*, o taxă prohibitivă de 100 dolari pentru 30 grame de canabis. Legea nu a interzis utilizarea în medicină, însă canabisul a fost îndepărtat din

din 1934 își descria unul dintre informatori ca fiind un „negrotei corcit”), a fost un oficial înverșunat al prohibiției în anii '20 și a criticat marijuana în diverse articole, ca în cel din 1937, *Marijuana: Asasinul tineretii*. Campania negativă a inclus și povești sângeroase, cum ar fi cea a lui Victor Lincata, odată „un tânăr sănătos, mai degrabă tăcut” din Tampa, Florida, care și-a ucis familia cu un topor în 1933, după ce devenise „jalnic de înnebunit” de la fumatul de „muggles” (de fapt, poliția din Tampa a încercat să-l interneze pe Lincata într-un ospiciu înainte să fumeze iarbă).

O altă temă des invocată de Anslinger era aceea că fetele albe vor fi distruse

✱ Afișul filmului *Reefer Madness*, filmul de groază despre jarbă din anii '30, care a devenit unul dintre favoritele pentru consumatorii din anii '70.

farmacopeea americană în 1941.

Mulți oameni, cel mai notabil fiind înfocatul activist pentru cultivarea cânepii, Jack Herer, au crezut că prohibiția marijuanei nu a fost altceva decât o conspirație a corporației Hearst-DuPont privind eliminarea cânepii din competiția cu lemnul folosit în industria hârtiei, precum și împotriva concurenței cu fabricanții de fibre sintetice.

Acest lucru este însă puțin probabil. Se poate ca magnatul de presă William Randolph Hearst să fi avut investiții substanțiale în exploatările forestiere, însă ziarele lui n-au avut niciodată nevoie de vreun motiv pentru a trâmbița în public amenințările diabolice ale timpurilor, de la Spania în 1898, la comuniști în 1948.

În cartea sa *The Emperor Wears No Clothes*, Jack Herer amintește chiar că DuPont, compania de chimicale, anticipase Marihuana Tax Act în raportul său anual din 1937, exprimându-și îngrijorarea că taxele „ar putea fi transformate într-un instrument care să forțeze acceptarea ideilor foarte noi de reorganizare industrială și socială”. Însă este mult mai plauzibil ca în anii '30 veșnica nemulțumire legată de programele sociale și reglementele în afaceri impuse de programul New Deal să fi fost tipică pentru corporațiile mari.

Jack Herer susține, de asemenea, că bancherul Andrew Mellon din Pittsburg – unchiul soției lui Anslinger și secretarul Trezoreriei, și care fusese șeful lui între 1930 și 1932 – ar fi luat parte la complot ca „principal susținător financiar” al lui DuPont. În orice caz, istoricii nu găsesc nici o dovadă a legăturilor dintre DuPont și Mellon. Ca principal producător de explozibili al Alianților în timpul Primului Război Mondial, lui DuPont îi mergea suficient de bine pe cont propriu.

Pentru o țară suficient de puritană pentru a interzice în 1919 alcoolul – cel mai răspândit drog recreațional din lumea vestică – și cu suficiente prejudecăți pentru a limita restricțiile de imigrare a evreilor și italienilor și a promulga legi pentru opiu împotriva chinezilor, a fost ușor ca

✱ Primarul New Yorkului, Fiorello La Guardia, a cărui comisie din 1944 a demitizat poveștile prohibiționiste horror despre marijuana.

În 1937 să scoată în afara legii o substanță necunoscută care fusese utilizată în principal de și mai disprețuiții imigranți mexicani și afro-americani.

În 1944, un studiu cerut de primul New Yorkului, Fiorello La Guardia, a relevat faptul că publicitatea despre „efectele catastrofice” ale marijuanei era „nefondată”; iarba nu dădea dependență, nu conducea la heroină, nu era o cauză a criminalității și nu era vândută adolescenților. Asta nu i-a stricat planurile lui Anslinger, care în anii 1950 încă mai susținea că iarba cauzează apatie și conduce la heroină. Drept urmare, legile federale s-au asprit în același an.

Ultima moștenire lăsată de Anslinger a fost Convenția Unică a Națiunilor Unite asupra Drogurilor din 1961, un tratat care le cerea semnatărilor să interzică vânzarea și cultivarea marijuanei. Această convenție rămâne un obstacol cheie împotriva legalizării, întrucât își propunea chiar și eradicarea uzului nonmedical al cannabisului în următorii 25 de ani.

If You're a Viper: Jazz and Reefer (Dacă ești o „viperă”, cântă și fumează “) ”

Fumatul de iarbă a devenit o tradiție printre muzicieni odată cu cântăreții de jazz din anii '20 și '30, când șuieratul fumului printre buzele „viperelor” acompania sunetele de pian, tobe și trompete în ritm de boogie. „Dacă toți am trăi la fel de mult ca Matusalem, memoria noastră ar fi plină de frumusețea și căldura oferită de marijuana”, îi spunea Louis Armstrong biografului Max Jones.

Melodia instrumentală a lui Armstrong *Muggles*, din 1928, a fost printre primele dintr-un lung șir de melodii despre marijuana, printre care *When I Get Low*, *I Get High* a Ellei Fitzgerald, *Texas Tea Party* a lui Benny Goodman și arhicunoscutul imn al fumătorilor de marijuana din era jazzului, *If You're a Viper*.

*Dreamed about a reefer five feet long
The mighty mezz but not too strong
You'll be high but not for long
If you're a viper*

„Mighty mezz” se referă la jointurile vândute de Mezz Mezzrow, un clarinetist care a lucrat cu Louis Armstrong și Sidney Becket. „Marijuana îl ridică pe un muzician în sfere cu adevărat măiestre”, scria Mezzrow. „Auzi totul dintr-odată și auzi așa cum trebuie.” Chiar și Henry Anslinger credea că marijuana îi făcea pe cântăreții de jazz capabili să cânte mai multe note. Asta nu l-a împiedicat să țină dosare cu „suspecți de marijuana”, printre care Armstrong, Duke Ellington și Dizzy Gillespie. Armstrong, întemnițat în 1931 pentru că a fumat marijuana în parcare a unui club din Los Angeles, a fost prima celebritate arestată pentru iarbă.

Cântecele despre marijuana au început să intre în declin după prohibiție – „The G-Man got the tea man”, se plângea cineva în 1945 – însă cântăreții de jazz au continuat să pufăie. Malcolm X scria în autobiografia sa: „În fiecare trupă, cel puțin jumătate din muzicieni fumează marijuana”.

La începutul anilor '40, fiind un șmecheras adolescent din Harlem, Malcolm finanța trupe, care-l urmau prin țară, vânzându-le marijuana. „Aveam jointuri din New York”, explica el. „Nimeni, niciodată n-a mai auzit de un dealer ambulant de marijuana.”

★ Duke Ellington (stânga extrem): muzicienii lui au înregistrat *Sweet Marijuana Brown*. Louis Armstrong (stânga): o viperă devotată.

ANII '60 EIGHT MILES HIGH

Canabisul a fost un ingredient esențial al boemiei în masă din anii '60. Iarba s-a răspândit peste tot, strecurându-se odată cu rebeliunile culturale și politice ale timpului, cu manifestările a ceea ce poetul radical hippie John Sinclair numea „asaltul total asupra culturii”: sinesteziile provocate de LSD ale lui Jimmy Hendrix între *blues*, *funky flash* și anarhie amplificată, anarhiștii francezi care proclamau „Fii realist – cere imposibilul” și bătăile dintre travestiți și poliția newyorkeză în timpul revoltelor din Stonewall, 1969.

✱ Jack Kerouac: „Regate decorate cu stelute colorate într-un joint înrouat.”

La începuturi a fost un grup de scriitori, cunoscuți mai târziu ca *the Beats*, ce au sfidat discret cultura rigidă heterosexuală și comunistofobă americană din anii '50, în care „drog” însemna orice demon depravat din bestiarul lui Harry Anslinger. Artiștii care se revendicau

stilului unora ca Jack Kerouac, Allen Ginsberg și Lawrence Ferlinghetti erau mândri fumători de iarbă, folosind-o pentru stimularea versificației spontane în stilul de jazz *bop*, ca poezia *Mexico City Blues* a lui Kerouac.

Ginsberg și alți literați post-*Beat* – Sinclair în Detroit, d.a. Levy în Cleveland și Michael Aldrich în Buffalo, N.Y. – au constituit coloana vertebrală a primului grup pentru legalizarea ierbii din SUA, LeMar, fondat în 1964. În 1965, în *First*

Manifesto to End the Brigdown, Ginsberg denunța prohibiția marijuanei ca fiind „barbară” și o metodă de „spălare în masă a creierelor”, punând în opoziție „modelul de sensibilitate liniștită” al fumătorilor marocani de *kif* cu imagistica TV a „violentei americane delirante ce acoperă lumea”. El a definit iarba ca fiind un catalizator pentru o „nouă conștiință”, un sfânt primitivism renăscut, care să lupte împotriva complexității și a puterii distructive a lumii moderne, prin rituri religioase africane întruchipate de *jazz* & *rock'n'roll*.

Asemenea muzicii jazz a anilor '30, cultura muzicii rock a popularizat iarba în rândul maselor în anii '60. Bob Dylan i-a convins pe membrii grupului Beatles să fumeze pentru prima dată în 1964, iar efectele s-au făcut simțite rapid în muzica mai complexă și mai nuanțată a pieselor de pe albumul *Rubber Soul*. Odată ce cultura hedonistă și tinerească *surf* & *rock'n'roll* din generația *baby boom* s-a

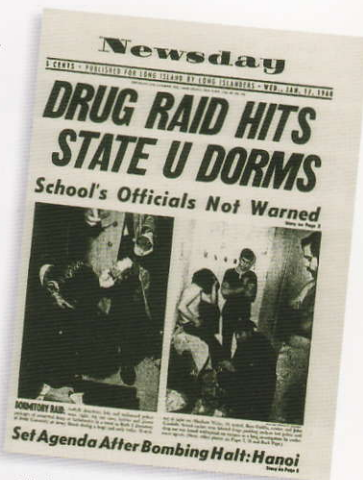
contopit cu filosofia de renunțare extatică a generației Beat și cu idealismul drepturilor civile și mișcărilor pentru pace ale vremii, a răsărit o nouă subcultură hippie, marijuana și LSD-ul fiind corăbiile ei de „expansiune a conștiinței”. Căntece ușor codate despre droguri au ajuns în *Top 40*: *Eight miles High* a trupei The Birds, *White Rabbit* de la Jefferson Airplane, *Rainy Day Woman #12 and #35* a lui Bob Dylan, cu refrenul amețit și nazal care îndeamnă ca toată lumea să se drogheze: „everybody must get stoned”.

Prin 1967, cultura hippie avea enclave în expansiune în districtul Haight-Ashbury din San Francisco, Lower East Side din New York și Notting Hill din Londra. Hipioții europeni interesați de religiile estice au călătorit spre India și Nepal, descoperind *charas* și magazinele de hașiș din Katmandu.

1968 a fost anul apocalipsei. Pe 31 martie, când războiul din Vietnam ajunsese la un punct mort și mișcările pentru pace erau în creștere, președintele Lyndon B. Johnson a anunțat că nu va mai intra în cursa alegerilor. Cinci zile mai târziu, Martin Luther King este asasinat spulberând iluziile și credința în drepturi civile bazate pe nonviolență, iar în cartierele de negri se declanșează revolte. În luna mai, Franța e pe punctul de a fi cuprinsă de o revoluție, actorii fiind un melanj de studenți radicaliști, ideologi anarhiști și membri de sindicat care aproape că au reușit să răstoarne guvernul francez. În august, Uniunea Sovietică invadează Cehoslovacia spulberând „socialismul cu față umană” practicat de

guvernul praghez și ideea de contracultură care tocmai începuse să se dezvolte în Cehia. O săptămână mai târziu, poliția din Chicago snopește în bătaie un grup de hippie radicaliști, demonstranți în fața sediului Convenției Democratice, în direct, pe postul național de televiziune. Pe 2 octombrie, în Mexic, armata masacrează sute de protestatari chiar în timpul desfășurării Jocurilor Olimpice.

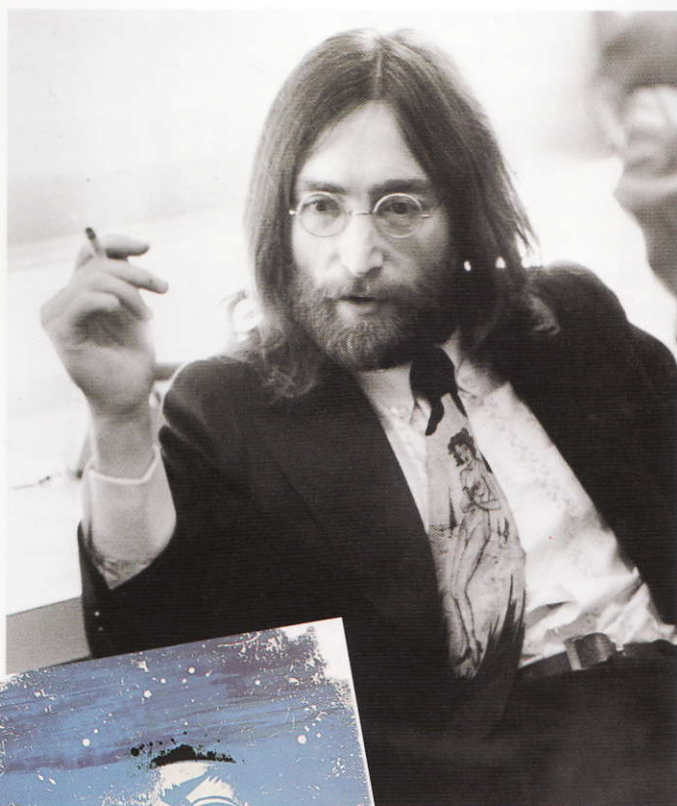
Rezultatul real al acestor manifestări pe întreg teritoriul Statelor Unite a fost un amar război cultural. Richard Nixon, ales președinte în noiembrie 1968, simboliza latura „nu tânără, nu săracă, nu colorată” a poporului american; mai pe șleau, latura care ura „fătălăii comuniști și drogați” și „mișcarea feministă”, sau cum ar spune Nixon, „[cu trăsături etnice șterse]”.

✿ Polițiștii înhață un grup de studenți „consumatori” în timpul unui raid înainte de lăsarea nopții, 1968, Stony Brook, New York.

✿ Bob Dylan, cel care i-a îndrumat pe Beatles-i spre canabis, pozează misterios cu o chitară bass Fender.

✿ *John Lennon: arestarea pentru iarbă și politica sa radicală aproape că au dus la deportarea lui din Statele Unite.*

✿ *Jimmy Hendrix: „Purple haze is in my brain” (Mintea mi-e scăldată într-o ceață purpurie).*

Iarba era o țintă evidentă. În 1968, în California au avut loc 50 000 de arestări, majoritatea pentru deținerea unor cantități neînsemnate de marijuana. Pe 17 ianuarie 1968, la ora 5 a.m., aproape 200 de polițiști au făcut un raid în dormitoarele Universității Stony Brook din New York – unde decanul estima că o treime din studenți fumează iarbă – și au arestat 35

de persoane pentru posesie de marijuana și LSD. Un an mai târziu, doi profesori de la Stony Brook au făcut zece zile de închisoare pentru sfidarea curții, refuzând să răspundă la întrebarea unui procuror dacă anumiți studenți consumau droguri. J. Edgar Hoover, șeful FBI al cărui program secret, COINTELPRO, sabota mișcările pacifiste și pentru drepturile civililor, și-a îndemnat lacheii să aresteze fumătorii de cannabis care aveau convingeri de stânga. În Michigan, John Sinclair, managerul trupei MC5, singura care a cântat protestul de la Chicago din 1968, a primit nouă ani de închisoare în 1969 pentru că i-a dat două jointuri unui polițist sub acoperire. Activistul de culoare din Texas Lee Otis Johnson a primit 30 de ani pentru că a pasat un joint – practic „vânzare” – în 1968. (Ambii au fost eliberați la începutul anilor '70).

Nu toată lumea care fuma marijuana era împotriva războiului. Soldații din Vietnam au descoperit iarbă locală, extrem de puternică. Denis Peron, un recrut care și-a început cariera ca cel mai agresiv dealer din San Francisco cu doar 900 de grame de iarbă vietnameză în 1970, este doar unul din mulțimea de veterani care au adus marijuana acasă, fiind un factor important pentru pătrunderea acesteia în sudul și în zonele rurale ale Statelor Unite. Atunci când armata a cedat, în 1968, mii de utilizatori au trecut în schimb la heroina locală foarte ieftină.

În octombrie 1969, Nixon a lansat operațiunea *Intercept* pentru a opri comerțul cu marijuana din Mexic, ordonându-le grănicerilor să controleze fiecare mașină,

provocând blocaje monumentale în trafic ce au afectat puternic comerțul, forțând traficanții să devină profesioniști dacă voiau să supraviețuiască, și a creat o penurie de iarbă ce i-a împins pe unii să treacă la alte droguri. Odată ce idealismul frânt al contraculturii s-a transformat în ură și disperare, tabuul față de heroină s-a erodată, în special pentru cei de la extreme: starurile rock foarte bogate și amărății de hippie de pe stradă. „Expansiunea conștiinței a dispărut odată cu Lyndon B. Jonhson... și nu are nici o valoare istorică faptul că distrugerea a venit împreună cu Nixon”, scria Hunter S. Thompson în *Fear and Loathing in Las Vegas*.

Sfârșitul deceniului a cunoscut o extindere a războiului împotriva canabisului codificat în legi. În 1969, Curtea Supremă a declarat neconstituțională Marihuana Tax Act din 1937, și asta pentru că avocatul Timothy Leary, prins la granița

Starurile pop arestate pentru posesie

Printre muzicienii de rock ridicați de poliție pentru posesie se numără John Lennon și George Harrison de la Beatles, the Greatful Dead, ca și Brian Jones și Keith Richards de la Rolling Stones. Richards, care a primit un an de închisoare pentru că a lăsat oameni să fumeze la el acasă, a fost eliberat după ce *The Times* din Londra a criticat condamnarea sa într-un editorial numit *Cine calcă un fluture cu mașina?*. Charles Neville, de la legendara trupă Neville Brothers din New Orleans a fost închis trei ani în vestita închisoare Angola din Louisiana pentru două jointuri. Rocky Erickson, solistul principal al trupei de *psychedelic-garage* the 13th Floor Elevators din Austin, Texas, a pățit-o probabil cel mai rău: arestat pentru posesia unui joint în 1967, a petrecut trei ani într-o închisoare pentru criminali nebuni.

texană cu 85 de grame în 1965, se incrimina singur dacă nu plătea taxa. Administrația Nixon a contraatacat cu the Controlled Substances Act în 1970, care a interzis categoric iarbă declarând că nu are „nici o utilitate medicală validă”. Franța și Marea Britanie au adoptat legi similare în 1970 și 1971.

✱ Incendii în Washington după asasinarea lui Martin Luther King Jr. în aprilie 1968.

ANII '70

VÂNZAREA DE MARIJUANA ÎN MASĂ

În anii '70 marijuana evoluează de la statutul de drog de ghetou, consumat de anumite minorități cu obiceiuri boeme, spre un produs agreat și consumat de mase. Deși Bob Dylan cânta în anii '60 „everybody must get stoned“, consumul de iarbă devine un obicei răspândit abia în anii '70. Părea că oricine, de la chelnerițe la odrasle de președinți, de la baschetbaliști la conductori de tren, mai trăgea din când în când câte un fum. Conform unor sondaje realizate pe eșantioane reprezentative, până prin 1978 unul din șase americani cu vârste de peste 12 ani fuma măcar o dată pe an.

✿ *Michigan, 1973.*
Sesiune de aprins pipe la întrunirea anuală Hash Bash din Ann Arbor. Autoritățile locale micșoraseră deja pedeapsa pentru deținerea de cannabis la numai 5 \$ încă din 1972.

O întreagă generație a crescut alegând semințele din iarbă pe coperta albumului Pink Floyd – *Dark Side of the Moon*. Magazinele cu accesorii pentru fumat împrăștiate prin malluri comercializau foițe pentru țigări sau pipe, de la cele mici, fabricate din bucăți de alamă, până la bongurile semețe din plastic roșu-sângeriu, împreună cu tricouri imprimate („Fumează cea mai tare marfă – fumează columbiana“) și

postere (imagini colorate cu poziții sexuale, câte una pentru fiecare semn zodiacal).

Comedienii împătimiți după cannabis, Cheech and Chong și-au promovat filmul *Up in Smoke* cu sloganul „Nu intrați la filmul ăsta ne-fumați!“. În 1974 se lansează revista fumătorilor de iarbă – *High Times* –, care după trei ani atinge vânzări de 500 000 de exemplare lunar.

O piață atât de vastă necesită o aprovizionare masivă și consistentă. Dacă mulți traficanți din anii '60 erau amatori – hipioții din Haight Ashbury și surferii din sudul Californiei făceau câte-o plimbare în weekenduri pentru a se aproviziona cu câteva kilograme din Mexic –, în anii '70 importul de iarbă devine profesionist: operațiuni sofisticate ce aduceau încărcături de mai multe tone cu avionul sau cu vaporul. „Există două tipuri de traficanți: cei care au nevoie de un stivuitor și cei care nu necesită așa ceva“ se umfla în pene Tom Forçade, cameleonicul contrabandist/jurnalist care a fondat revista *High Times* și care, în 1978, se sinucide.

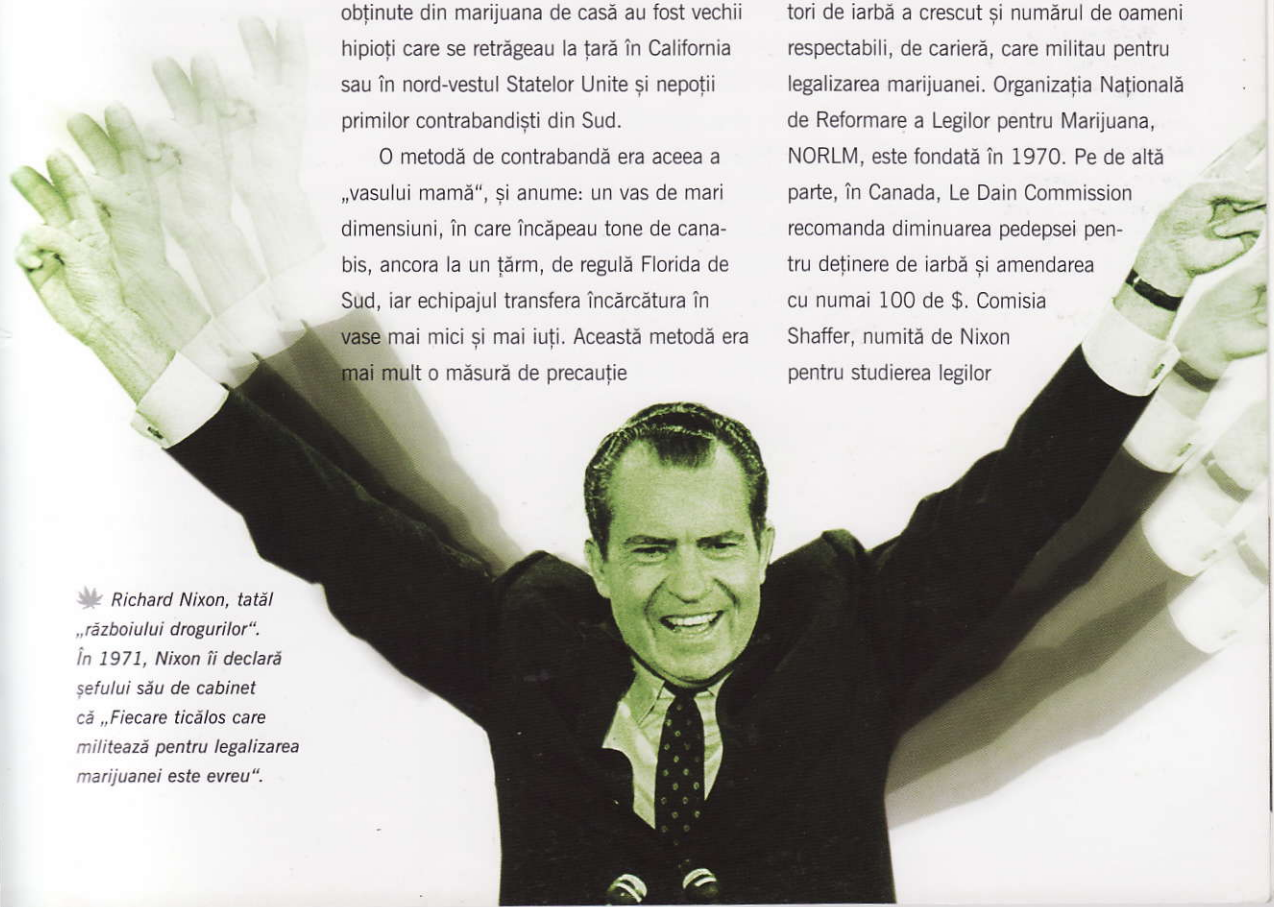
Apar noi surse de aprovizionare cu marijuana, mai ales Columbia și Jamaica, unde începe să se cultive iarbă mult mai tare decât cea mexicană. Schimbările de pe piață determină creșteri de preț semnificative, care nu descurajează însă pe nimeni. Fumătorii americani erau dispuși să plătească chiar și 40 \$ pentru aproape 30 de grame de iarbă columbiană de bună calitate, decât să dea 15 \$ pe o sacoșă de iarbă dubioasă „scăldată” în coca-cola pentru a cântări mai mult. În anii '70 începe să se dezvolte o piață pentru cunosători cu rafinamente ca: betișoarele thailandeze, varietatea columbiană Santa Marta Gold și *sinsemilla* mexicană de casă, care impuneau numai prețuri de primă mână. Primii care s-au apucat să planteze semințe obținute din marijuana de casă au fost vechii hipioți care se retrăgeau la țară în California sau în nord-vestul Statelor Unite și nepoții primilor contrabandiști din Sud.

O metodă de contrabandă era aceea a „vasului mamă”, și anume: un vas de mari dimensiuni, în care încăpeau tone de cannabis, ancora la un țărm, de regulă Florida de Sud, iar echipajul transfera încărcătura în vase mai mici și mai iuți. Această metodă era mai mult o măsură de precauție

pentru ca, în cazul în care una dintre navele mai mici ar fi fost prinsă ori nevoită să-și abandoneze încărcătura, cea mai mare parte a mărfii să ajungă la adăpost fără probleme. Alți contrabandiști obișnuiau să piloteze avioane cu elice vechi și hodorogite, de tipul DC-3 sau P-38, folosind piste de aterizare rudimentare, dar bine ascunse în peninsula columbiană Guajira. Legendarul importator britanic, Howard Marks a folosit metoda „vasului mamă” pentru a introduce în Scoția 15 tone de marfă columbiană, iar din Europa în Statele Unite a transportat cu vaporul mai multe încărcături de câte jumătate de tonă ascunse în cabinele antifonate ale unei imaginare formații de rock.

Odată cu creșterea numărului de consumatori de iarbă a crescut și numărul de oameni respectabili, de carieră, care militau pentru legalizarea marijuanei. Organizația Națională de Reformare a Legilor pentru Marijuana, NORLM, este fondată în 1970. Pe de altă parte, în Canada, Le Dain Commission recomanda diminuarea pedepsei pentru deținere de iarbă și amendarea cu numai 100 de \$. Comisia Shaffer, numită de Nixon pentru studierea legilor

✱ Richard Nixon, tatăl „războiului drogurilor”. În 1971, Nixon îi declară șefului său de cabinet că „Fiecare ticălos care militează pentru legalizarea marijuanei este evreu”.

✿ *Multiplele fețe ale maestrului contrabandist Howard Marks. Cel mai mare importator de hașiș din Marea Britanie în anii '70 și '80 avea de asemenea mai multe nume.*

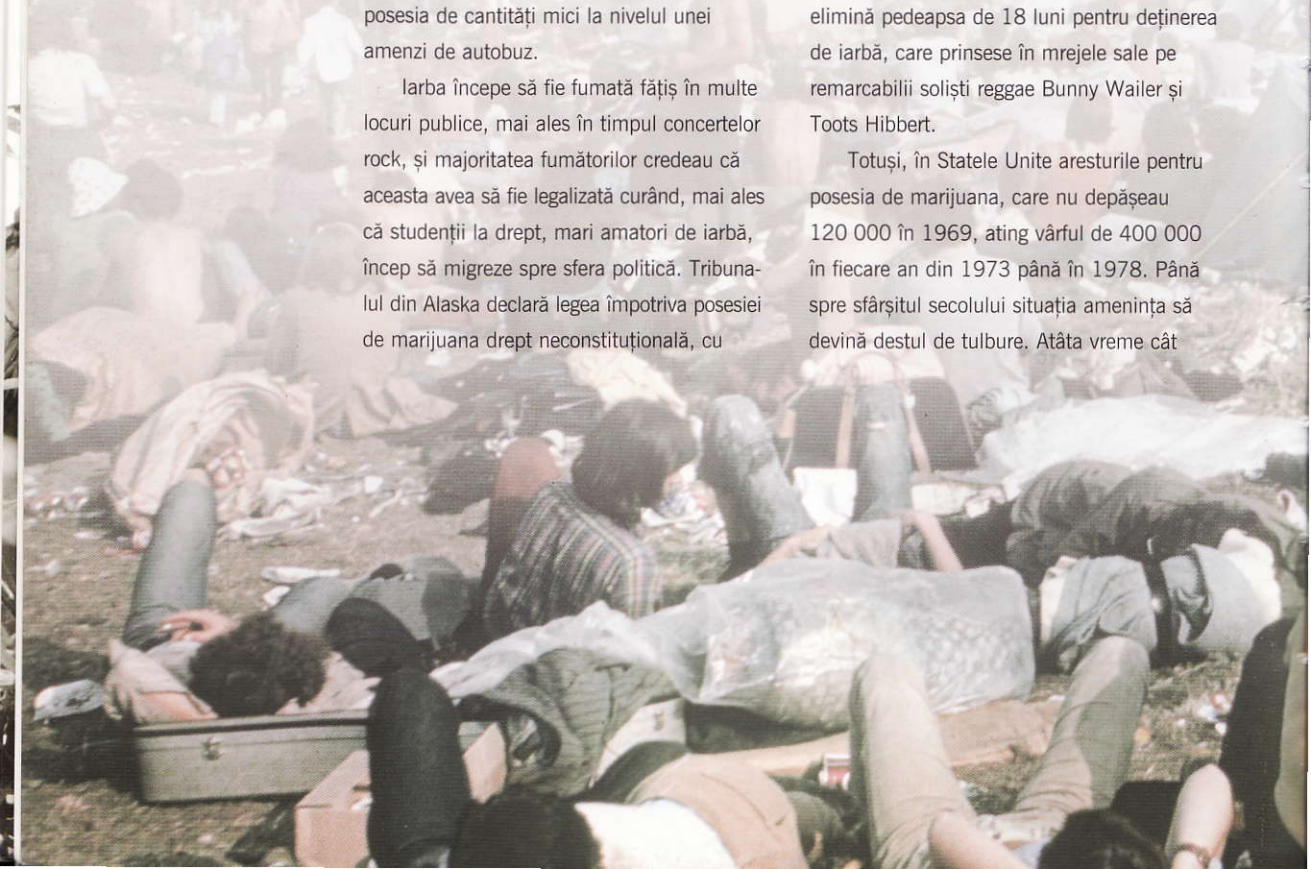
privind marijuana, concluziona în 1972 că legile au făcut mai mult rău consumatorilor și societății decât drogul în sine. Numai că Nixon, care era convins că toată mișcarea de legalizare a marijuanei nu era altceva decât un complot israelit, a ignorat recomandările comisiei. În pofida acestui lucru, din 1974 până în 1977, 11 state, printre care se numără California și New York, „dezincriminează” marijuana, reducând pedeapsa pentru posesia de cantități mici la nivelul unei amenzi de autobuz.

Într-o vreme, iarba începe să fie fumată fățiș în multe locuri publice, mai ales în timpul concertelor rock, și majoritatea fumătorilor credeau că aceasta avea să fie legalizată curând, mai ales că studenții la drept, mari amatori de iarbă, încep să migreze spre sfera politică. Tribunalul din Alaska declară legea împotriva posesiei de marijuana drept neconstituțională, cu

argumentul că încalcă dreptul la intimitate al persoanei. Președintele Jimmy Carter sprijină înlăturarea sancțiunilor penale pentru posesia marijuanei într-un discurs din 1977.

O evoluție similară are loc în Olanda, unde se deschide primul magazin de hașiș în 1972. Guvernul de aici scoate de sub incriminare canabisul în 1976, îngăduind posesia a nu mai mult de cinci grame atâta vreme cât utilizatorii nu se manifestau dezagreabil. Jamaica elimină pedeapsa de 18 luni pentru deținerea de iarbă, care prinsese în mrejele sale pe remarcabilii soliști reggae Bunny Wailer și Toots Hibbert.

Totuși, în Statele Unite aresturile pentru posesia de marijuana, care nu depășeau 120 000 în 1969, ating vârful de 400 000 în fiecare an din 1973 până în 1978. Până spre sfârșitul secolului situația amenința să devină destul de tulbură. Atâta vreme cât

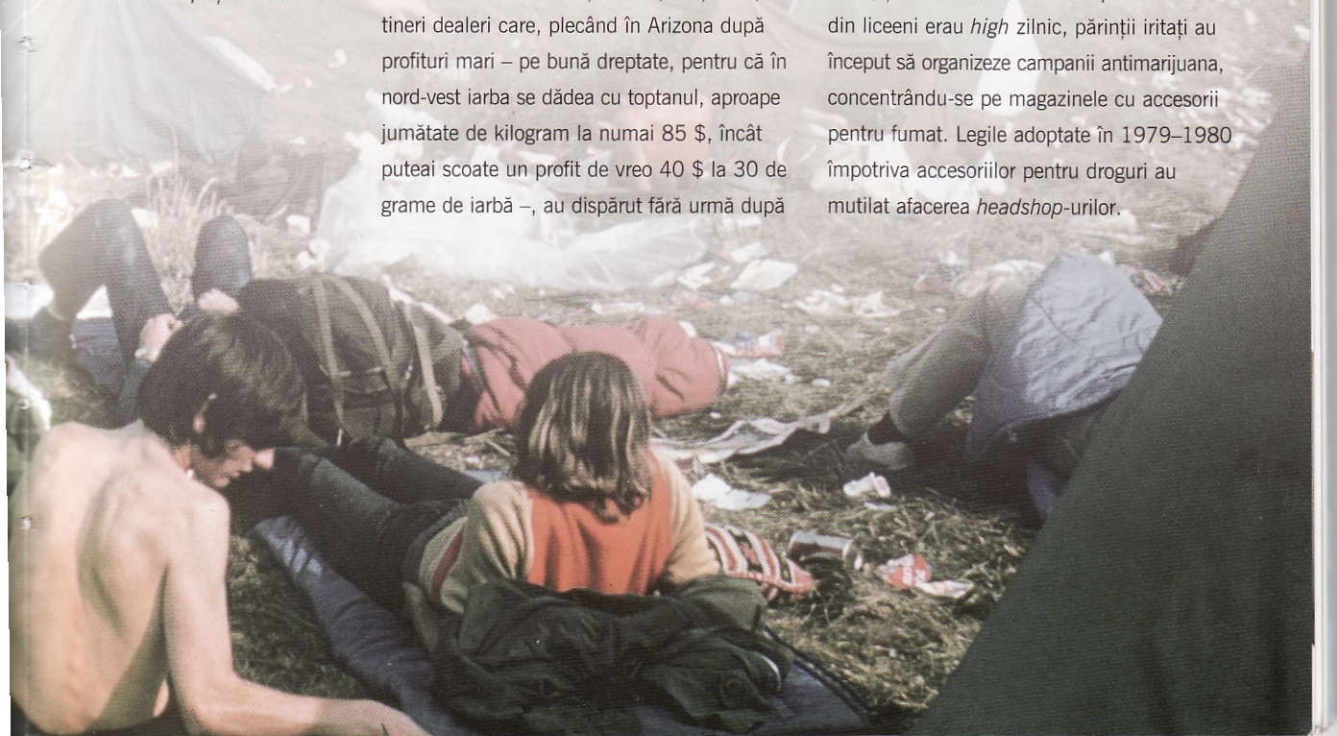
contrabanda și drogurile constituiau o afacere de milioane de dolari, această perspectivă a atras o mulțime de naivi de genul „n-am pus mâna pe un pistol în viața mea”, puși pe căpătuială, al căror scop final era să aibă iarbă berechet și să-și câștige banii ușor. Criminalii de rând încep să populeze peisajul, iar „rezultatele devin cumva predictibile”, după cum și Howard Mark notează în autobiografia sa, *Mr. Nice*: „mult prea multă violență și cruzime”. Allen Long, care importase peste 450 de tone de-a lungul unui deceniu, începuse cu traficul în rândul hipioților din mediul academic al Michiganului, iar mai târziu ajunsesă să facă parteneriate cu gangsteri cubanezi, originari din Florida de Sud, dar exilați, care ar fi fost capabili să-l lase cu buza umflată, pentru ca apoi să-l ia la bani mărunți și chiar să-l amenințe cu moartea, sub pretextul că tocmai ei ar fi fost trași pe sfoară. Implicarea în afaceri nu tocmai legale ar fi putut fi fatală unor naivi. Există o mulțime de povești despre tineri dealeri care, plecând în Arizona după profituri mari – pe bună dreptate, pentru că în nord-vest iarba se dădea cu toptanul, aproape jumătate de kilogram la numai 85 \$, încât puteai scoate un profit de vreo 40 \$ la 30 de grame de iarbă –, au dispărut fără urmă după

ce fuseseră invitați în deșert „să vadă marfa”. Cocaina ajunge să se generalizeze în „hiposie”, clasele superioare ale canabisului.

În ciuda suportului verbal al lui Carter pentru decriminalizare, administrația sa aproviziona guvernul mexican cu paraquat, un erbicid letal, care atacă plămânii, pentru a fi împrăștiat peste plantațiile de canabis. Foarte puțină iarbă contaminată, dacă nu deloc, a ajuns pe piața Statelor Unite, însă consumatorii erau înfuriați și speriați. În 1979, când Peter Bourne, consilierul lui Carter pro-decriminalizare în politica drogurilor a fost acuzat că a tras cocaină la o petrecere NORML, oficialii acestei organizații nu au reușit să-l apere. Bourne și-a dat demisia, iar ușile Casei Albe s-au închis pentru mișcarea de decriminalizare. Pentru următorii 23 de ani, nici un stat n-a decriminalizat iarba.

Întrucât vârsta consumatorilor de canabis a scăzut până la copii de 12–13 ani care fumau iarbă, și o statistică din 1978 spunea că 10% din liceeni erau *high* zilnic, părinții iritați au început să organizeze campanii antimarijuana, concentrându-se pe magazinele cu accesorii pentru fumat. Legile adoptate în 1979–1980 împotriva accesorioilor pentru droguri au mutilat afacerea *headshop*-urilor.

✱ *Festivalele rock, ca acesta din Isle of Wight, Marea Britanie, din 1970, arată cât de puternică devenise contracultura în anii '60 – și că ar fi putut deveni o piață imensă.*

O TULPINĂ DE SINSEMILLA GANJA ȘI REGGAE

Dacă ai folosit vreodată expresia „iarbă” sau „spliff” arăți că ai influențe reggae. Nici o altă formă de artă nu se împletește așa de mult cu marijuana.

✱ *Un rastafarian își ține găina în timp ce fumează un spliff. Oare ascultase Kentucky Skank a lui Lee Perry?*

Fie că este *Kaya* lui Bob Marley, *Sinsemilla* lui Black Uhuru sau *I Love Marijuana* a lui Linval Thompson, simbolul este un rastaman cu codițe dread care expiră un nor uriaș de fum în timp ce fredonează un imn pentru Zeul ierbii (Jah) pe ritm de bas și tobe. „Când fumez marijuana, îmi dă fiori, fiori puternici”, spunea Thompson. Cei mai mulți jamaicani nu sunt tipi cu codițe dread care pufăie *spliff*-uri – rastafarienii reprezintă o minoritate în cadrul celor 2,6 milioane de

rezidenți – însă utilizarea de ganja este „împământenită cultural”, spune antropologul Barry Chevannes. Era îndeajuns de răspândită pentru ca guvernul colonial britanic să o interzică în 1913, iar cercetările recente indică faptul că aproape jumătate dintre bărbați și cam o șesime dintre femeile de peste 15 ani au fumat cel puțin o dată.

Mișcarea rasta a început în anii '30, născută din zionismul negru, amestecând ideea de exil din Vechiul Testament cu viziunea lui Marcus Garvey de reîntoarcere în Africa. A adoptat canabisul ca simbol, „iarba înțelepciunii” folosită de vizionarii spirituali jamaicani, găsind susținere în Biblie: Facerea („Iată, vă dau toată iarba care face sămânță”) și Apocalipsa („...și frunzele pomului slujesc la vindecarea neamurilor”).

Deși au fost batjocorite de mulți jamaicani, atât *ganja* cât și rasta și-au găsit o nișă în industria muzicală în expansiune la sfârșitul anilor '60. Studio One, locul de naștere a muzicii reggae, era popular printre muzicieni pentru că

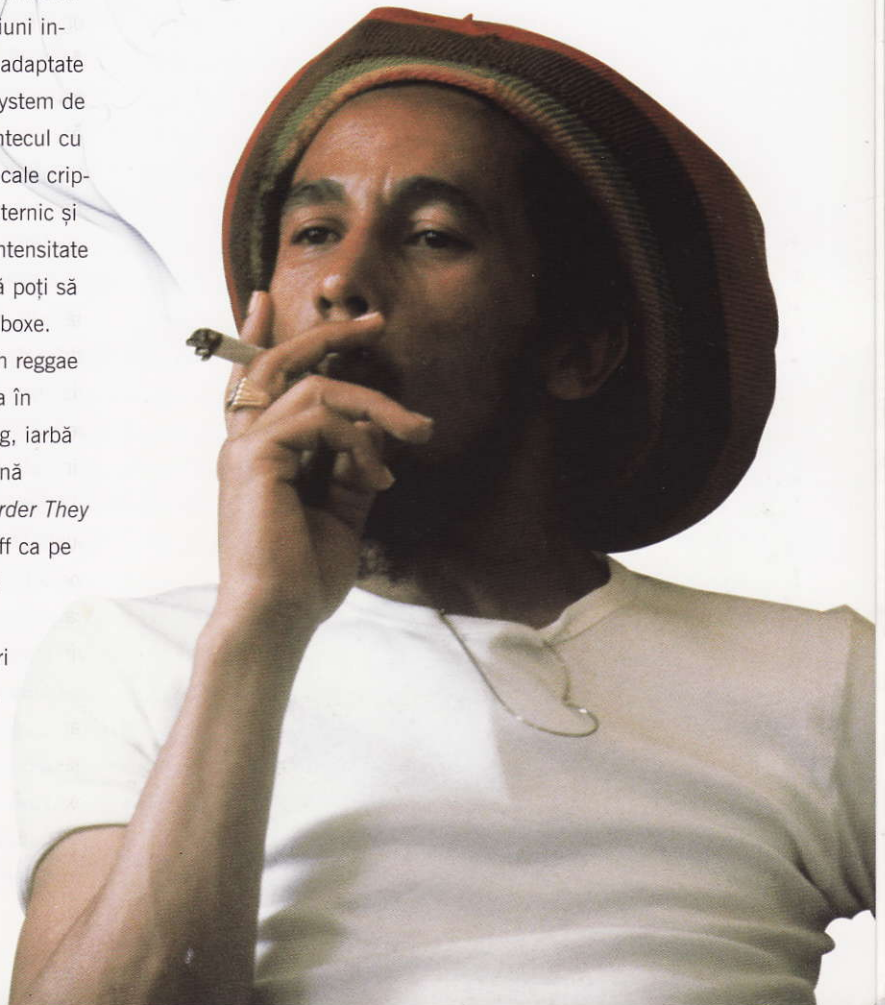
„acolo puteai să fumezi iarbă“, cum îi spunea cântărețul Horace Andy autorului cărții *Reggae Music*, Lloyd Bradley. „Oamenii vor să vină acolo pentru că știu că vor găsi starea potrivită pentru muzică.“ Pe la mijlocul anilor '70, temele rasta erau universale. Melodia *Legalize It* a lui Peter Tosh a ajuns pe locul I în Jamaica în 1975. (Tosh a înregistrat melodia la trei ani după ce a fost bătut până la leșin de poliție în timpul unei razii pentru ganja).

Influența ierbii este evidentă în muzică, dar și în versuri. Probabil cel mai influențat de iarbă este genul *dub*, versiuni instrumentale remixate de reggae, adaptate pentru sălile de dans cu sound-system de la sfârșitul anilor '60. Auzind cântecul cu ritmul simplificat și fragmente vocale crip-tice și pierdute în ecou, basul puternic și cleios și tobele amplificate la o intensitate misterioasă, cosmică, aproape că poți să miroși fumul de *spliff* ieșind din boxe.

Influența rastafarianismului în reggae a coincis cu pătrunderea acestuia în Europa și Statele Unite – păr lung, iarbă și denunțarea „shitstem-ului“, sună familiar? În 1972, filmul *The Harder They Come* îl înfățișează pe Jimmy Cliff ca pe un dealer fugar de ganja, erou în afara legii. Bob Marley și The Wailers au început să facă discuri care se adresau pieței internaționale. Imigranții jamaicani din Marea Britanie au furnizat un fond de fani pentru reggae suficient de larg pentru a-i atrage și pe punk-rockeri.

În anii '80, publicul jamaican s-a îndreptat în masă spre stilurile de reggae cu ritm de dans ostentativ sexual, însă melodiile despre iarbă au continuat să apară, de la *Under Mi Sleng Teng* a lui Wayne Smith din 1985, la *Red Eye* a lui Sister Carol din 1996 și *Boom Draw* a lui Jr. Kelly din 2001. Un DJ obscur numit Ranking Dread a sintetizat poate cel mai bine atitudinea culturii reggae atunci când a scos o variantă a melodiei lui Linval Thompson: *Oh, God I Love Marijuana*.

✿ Bob Marley: „Scuzați-mă cât îmi aprind spliff-ul“.

ANII '80

REPRESIUNE ȘI REGENERARE

Anii '80 au fost o perioadă grea pentru fumătorii de marijuana. „A avut loc o revoluție culturală conservatoare. S-a numit Războiul Drogurilor“, jubila John Walters, un oficial din politica antidrog de vârf din timpul președintelui George Bush I. Administrația de extremă dreaptă a președintelui Ronald Reagan a declarat război moștenirii anilor '60, împotriva drepturilor homosexualilor, atitudinilor pacifiste și *ganjei*.

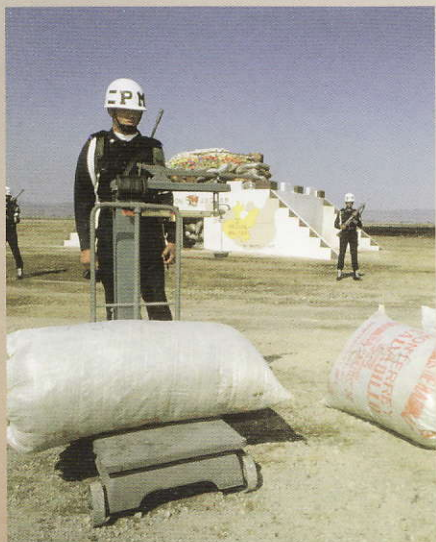
Având ca avangardă inițiativele viitorului primar al New Yorkului, Rudolph Giuliani, administrația Regan și-a concentrat politica drogurilor pe eradicarea marijuanei. CAMP (the Campaign Against Marijuana Planting), campania împotriva plantării de marijuana, a trimis echipaje de poliție puternic înarmate în „triunghiul de smarald“ din nordul Californiei, făcând raiduri cu elicopterele și spărgând ușile celor suspecți de

cultivare. În Jamaica, guvernul conservator susținut de Statele Unite, ales în 1980 – după o campanie extrem de sângeroasă –, a trimis soldați pentru a arde câmpurile de

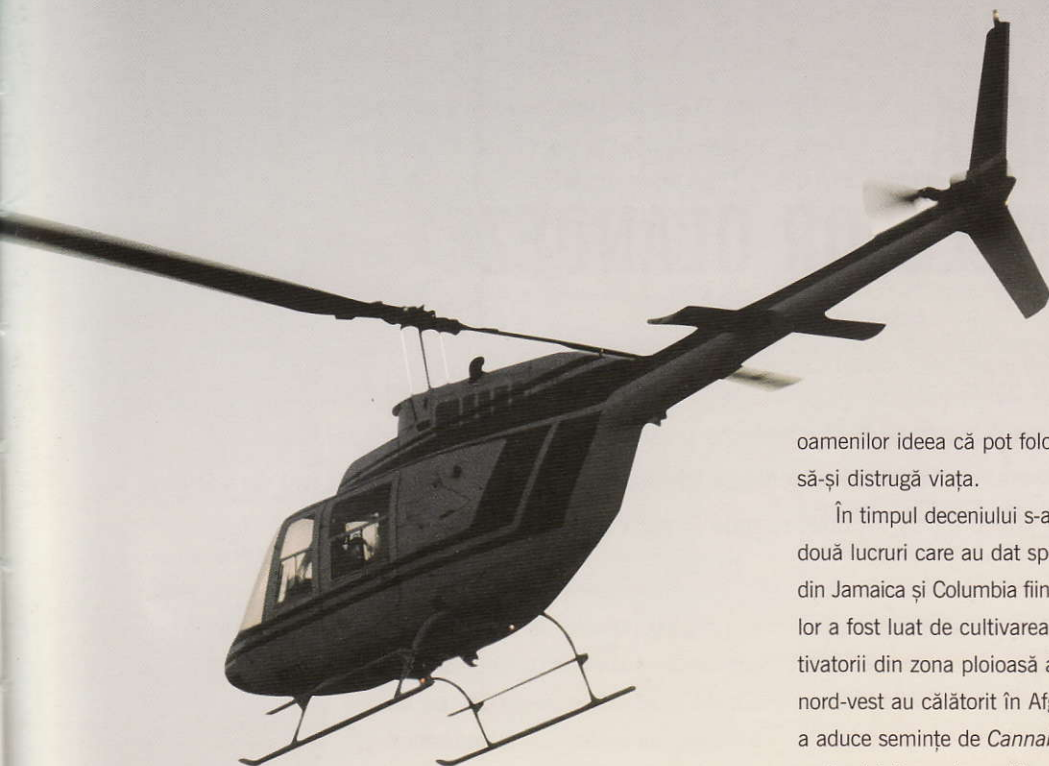
ganja. Patrulele marine au blocat rutele de trafic din Caraibe.

Rezultatul acestor acțiuni a fost că în Columbia, comerțul de droguri s-a orientat spre cocaină, care era mai ușor de trecut peste graniță și mai profitabilă decât iarbă. Atunci când cocaina de fumat (*crack*) a explodat în ghetourile din marile orașe în 1985–86, a apărut un nou val de poliție militarizată și s-au înăsprit legile. Pedepsa minimă pentru cultivatorii de iarbă era de cinci ani pentru 100 de plante, iar procedurile exagerate de confiscare permiteau poliției să confişte o mașină sau o casă dacă găsea un singur joint în ea.

Iarbă a fost pusă la grămadă cu heroina și cocaina în categoria „droguri ilegale“. „Spune doar nu“, era mantra soției lui Reagan, Nancy, iar cei ce spuneau da erau considerați ultimele gunoaie ale societății, complici ai bandelor care se omorau reciproc pentru controlul noului comerț cu cocaină. Testele antidrog, care detectau marijuana mult mai ușor decât cocaina sau heroina, au devenit larg răspândite.

✿ *Un polițist militar mexican cântărește saci cu marijuana într-o bază a aviației, în 1986, urmând ca aceasta să fie arsă (sau revândută?).*

✱ Vestitele elicoptere
negre, căutând marijuana
pe câmpuri.

Ronald Reagan s-a pișat mândru într-un borcan pentru a-și arăta devotamentul pentru cauză.

În 1989, Drog Enforcement Administration (Administrația pentru Controlul Drogurilor) a încercat să desființeze revistele despre marijuana prin „Operation Green Merchant” (Operațiunea Negustorul Verde), organizând raiduri în magazinele cu produse de grădinărit cărora li se făcea reclamă în reviste și urmărind clienții acestora. *High Times* a supraviețuit, însă *Sinsemilla Tips* nu. Țarul drogurilor din SUA, William Bennett, un moralist autosuficient (mai târziu autorul cărții *The Book of Virtues*) și un cartofor vicios, susținea că utilizarea ocazională de canabis este mai distructivă decât dependența de cocaină, deoarece le dă

oamenilor ideea că pot folosi „droguri” fără să-și distrugă viața.

În timpul deceniului s-au întâmplat însă două lucruri care au dat speranță. Proviiziile din Jamaica și Columbia fiind decimate, locul lor a fost luat de cultivarea domestică. Cultivatorii din zona ploioasă a Pacificului de nord-vest au călătorit în Afganistan pentru a aduce semințe de *Cannabis indica*, specii mai potrivite pentru cultivare în lipsa soarelui tropical. Și în al doilea rând, în Olanda s-au răspândit cafeelele, baruri cu canabis cvasilegale. Cultivatorii de acolo au început să folosească tehnica hidroponică pentru a furniza iarbă cafelelor.

Pe la jumătatea anilor '80, cultivatorii din Statele Unite, Canada și Olanda făceau schimburi de semințe și începeau de dezvoltate mii de noi varietăți. Schimburile de rădăcini de iarbă erau mai sănătoase cultural decât excesele financiare ale contrabandei din anii '70. Însă combinația dintre calitatea mai bună și represiunea mai acerbă a dus la creșterea dramatică a prețurilor. În anii '80, cu 40\$ sau cu 50\$ puteai cumpăra 28 de grame în nord-estul SUA. Până în 1990, abia îți mai ajungeau acești bani pentru 12 grame, și nu peste mult timp puteai cumpăra doar 6 grame.

CULTURA

CAFENELELOR OLANDEZE

Cafenelele cu canabis din Olanda, în care orice adult poate să intre și să comande marijuana sau hașiș din meniu ca și cum ar comanda o băutură într-un bar, sunt unice în lume. Vânzarea de maxim cinci grame unui client este tolerată oficial, iar astăzi țara are cam 800 de cafenele, care se adresează turiștilor și localnicilor, servind mii de varietăți de iarbă și „hasj” pe muzică techno, reggae și rock clasic.

Printre ele se numără Greenhouse, Global Chillage și Lucky Mothers din Amsterdam, Sensi Smile Cafe din Rotterdam și lanțul Willie Wortel din Haarlem. Acestea vând de asemenea mâncare, cum sunt „tostis”, sandvișuri la grătar, și de obicei au și o masă de biliard sau fotbal.

Scena canabisului în Amsterdam s-a dezvoltat din contracultura anilor '60, când un grup numit Provos a propus ca orașul să cumpere mii de biciclete albe pentru ca oricine să se poată plimba gratis. În 1969, doi foști membri Provos, Kees Hoekert și Robert Jasper Grootveld, au fondat Lowlans Weed Company (Compania de iarbă a Țărilor de Jos), vânzând 30 000 de plante cu 1 gulden bucata (cam 35 cenți), cultivate în casa lor plutitoare.

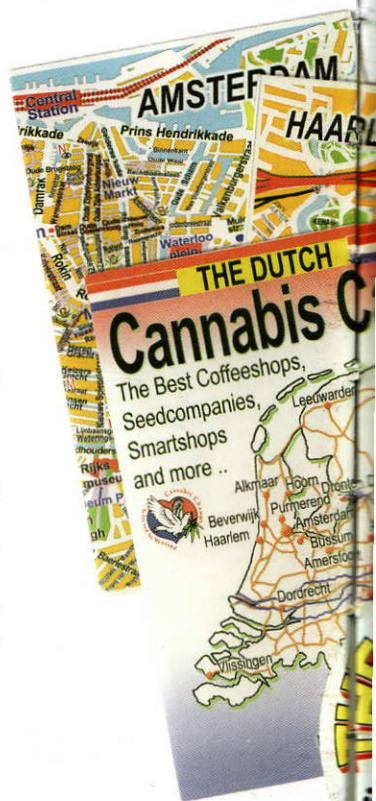
Invadată de un sfert de milion de turiști hippie pe an la începutul anilor '70, Olanda a aplicat canabisului tradiționalul ei libertinism social-pragmatic. Amsterdamul a tolerat fumatul liber de hașiș în Vondelpark, parcul principal al orașului,

și a deschis un hotel de 1\$ pe noapte camera, care avea un dealer neoficial. Cluburi hippie și centre comunitare ca Melkweg și Paradiso aveau pancarte pe care scria „Roken Ja – Dealing Nee” (Fumat Da – Vânzare Nu).

Prima cafenea, Mellow Yellow, a fost deschisă în 1972 într-o brutărie părăsită locuită de Wernard Bruining și prietenii săi și a fost pictată să arate ca un submarin galben cu hublouri. A fost urmată de Rusland în 1974 și Bulldog, un sex-shop modificat din cartierul cu felinare roșii, în 1975. Acestea au stabilit principiile funcționării cafenelelor: „fără droguri tari, fără violență”.

Guvernul olandez a decriminalizat canabisul în 1976. Consumul de heroină fiind în creștere, guvernul a decis că tolerarea cafenelelor și nepedepsirea posesiei unei cantități mai mici de 30 grame va duce la separarea pieței de droguri slabe de cea de droguri tari.

La început, cafenelele vindeau mai mult hașiș de import, însă în timp au evoluat

✿ În fața Cafenelei Smokey din Amsterdam, unul din cele aproximativ 800 de locuri de unde poți să cumperi și să fumezi legal canabis.

spre cultivarea locală dezvoltată în anii '80. Bruining s-a asociat cu un cultivator american refugiat numit Old Ed pentru o

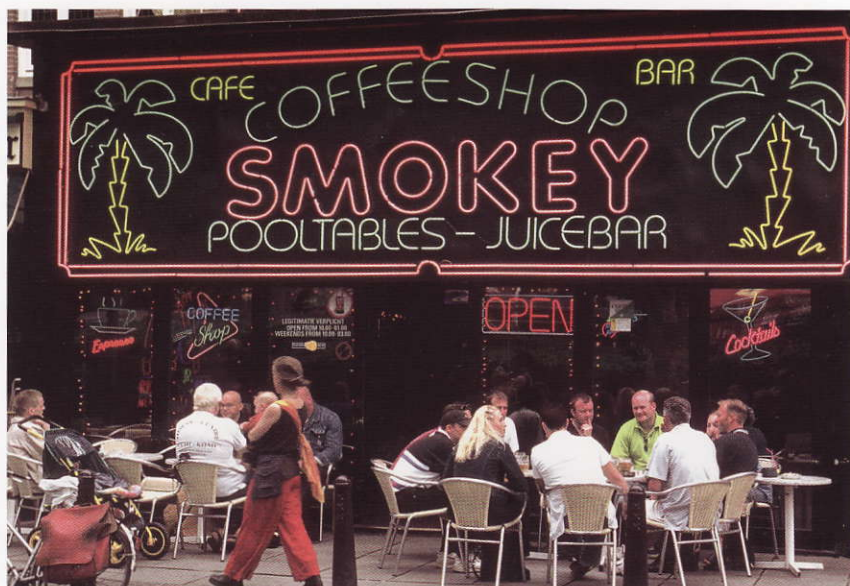
cultură de *sinsemilla* în 1980 și a fondat Lowlands Seed Company (Compania de semințe a Țărilor de Jos), prima companie de semințe, împreună cu Kees Hoekert. Până în 1995, iarbă cultivată în Olanda, „nederwiet”, depășea hașișul ca vânzare.

Regulile au rămas incerte până la începutul anilor '90, când guvernul și-a anunțat politica „AHOJG”: fără reclamă, fără droguri tari, fără deranjarea liniștii publice și nu mai mult de 500 de grame în local. Regulile au crescut de asemenea vârsta permisă pentru fumat de la 16 la 18 ani – ceea ce l-a făcut pe Nol van Schaik, proprietarul lanțului Willie Wortel, să strângă petiții de protest de la părinți, care se temeau că această lege îi va

trimite pe copii la dealerii de droguri tari. Cultivarea rămâne ilegală, însă în general poliția „închide ochii” la proviziile din „spate”. „Această toleranță face ca sistemul să funcționeze”, declara un oficial al poliției din Haarlem pentru revista *Travel and Leisure* în 2000.

Se pare că politica de toleranță pentru cannabis a funcționat. Majoritatea olandezilor care consumă heroină au acum peste 35 de ani, iar adolescenții din Olanda fumează cannabis mai puțin decât semenii lor britanici sau americani – totuși, ca și în restul Europei de Vest, există o cultură rave, larg răspândită, a consumului de Ecstasy. În orice caz, guvernul olandez tinde spre desființarea culturilor și reducerea numărului de cafenele, mai ales în orașele de graniță, unde atrag mai ales „turisți pentru droguri” din Germania și Franța.

☼ Unde poți găsi o cafenea?
Te pot ajuta aceste hărți,
ghiduri și cărți de vizită.

IARBA ÎN PREZENT

Canabisul ocupă un loc ciudat în lumea de azi. Milioane de oameni îl fumează peste tot, însă nu există o cultură comună. Multe din țările Europei vestice și unele din America Latină l-au decriminalizat, însă nu există nici o țară în care poate fi cultivat și vândut ca și alcoolul.

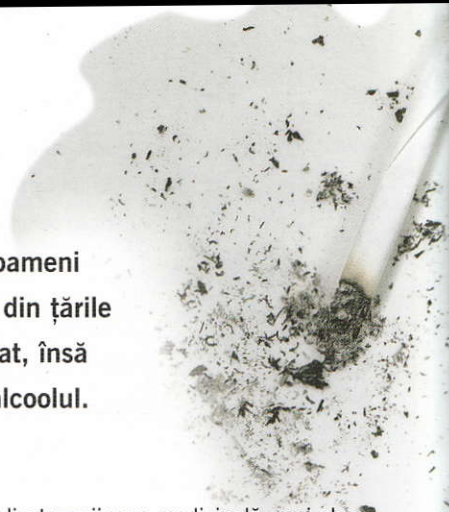
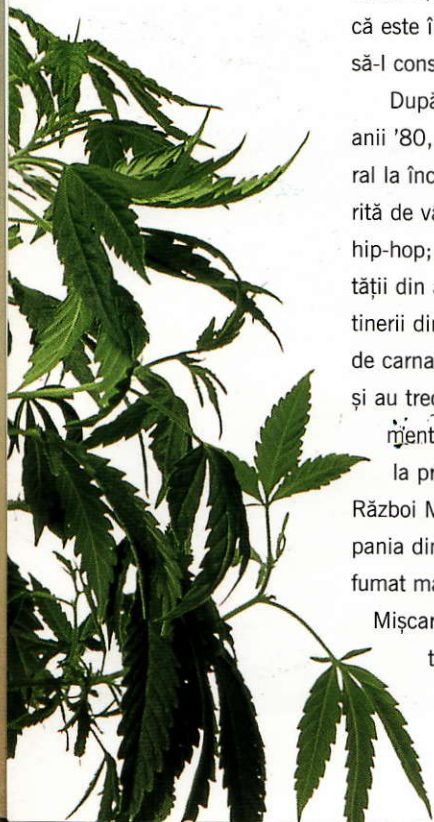
În Statele Unite, utilizarea sa este larg conștientizată, însă dur reprimată; tri-couri de genul „MariJuana: peste 1 miliard de drogați” sunt vândute în toate locurile unde se adună turiști, dar s-a înregistrat și un număr record al aresturilor de la sfârșitul anilor '90. O mare parte a politicienilor recunosc că au „experimentat” canabis, însă practic nici unul nu spune că este în regulă ca oamenii să fie lăsați să-l consume legal.

După mania prohibiționismului din anii '80, iarba a reintrat în curentul general la începutul anilor '90. A fost sărbătorită de vânzări importante de discuri hip-hop; unii susțin că declinul criminalității din anii '90 se datorează faptului că tinerii din ghetouri au devenit dezgustați de carnajul caracteristic pieței de cocaină și au trecut la *blunt*-uri și alcool de fermentație. Bill Clinton, primul candidat la președinție născut după Al Doilea Război Mondial, a stârnit agitație în campania din 1992 când a recunoscut că a fumat marijuana, însă „nu a tras în piept”.

Mișcarea împotriva prohibiției s-a revitalizat în anii '90. Alegătorii din opt state au votat legi care au

legalizat marijuana medicinală, mai ales California în 1996. Nevada, ultimul stat în care posesia de marijuana era considerată automat un delict, a decriminalizat-o în 2001. În orice caz, alegătorii din acest stat au respins în 2002 inițiativa de a legaliza posesia a maxim 85 de grame.

Cum războiul întetît împotriva drogurilor a continuat, excesele au devenit dureros de evidente. În suburbiile din Los Angeles, fermierul american Donald Scott a fost ucis în 1992 de poliția care căuta plante de canabis inexistente – de fapt tânjeau să-i confişte terenul din vârful muntelui. În Oklahoma, Will Foster, tatăl suferind de artrită a trei copii, a fost condamnat la 93 de ani de închisoare în 1997 pentru că avea aproape 70 de plante și plantule în subsol. Numărul celor aflați în închisori s-a multiplicat, depășind 2 milioane în anul 2000. În unele state, peste 90% din oamenii încarcerați pentru droguri erau negri sau latino-americani, și s-a constatat că mai mulți afro-americani erau în pușcării decât în licee. Au ieșit la iveală ca probleme majore „profilarea rasială” a poliției și „condusul mașinii în timp de ești negru”.

Raidurile din 1999 din orașul Tulia, Texas, deși nu implică marijuana, ilustrează geografic rasismul războiului antidrog. 46 de oameni, aproape toți afro-americani, au fost acuzați de vânzarea unor cantități mici de cocaină, și mai mulți au fost condamnați la peste 60 de ani închisoare. Majoritatea au fost eliberați după ce o acuzată a demonstrat că era în Oklahoma, la 480 de km distanță, în momentul preținsei vânzări. Ofițerul sub acoperire care a pus la cale descinderea fusese concediat dintr-un post anterior în poliție pentru înșelăciune.

Nimic din toate acestea n-a făcut mare lucru pentru a reduce fumatul de iarbă. Odată cu creșterea prețurilor – „bobocii” de cea mai bună calitate pot costa până la 500\$ 30 de grame –, s-a generalizat cultivarea domestică, ajutată de proliferarea companiilor de semințe și de îmbunătățirea tehnologiei hidroponice și de iluminat.

În afara Statelor Unite, legile pentru marijuana s-au mai relaxat – oficial sau neoficial – în mai multe țări. În Europa de vest, unde cannabisul a devenit drogul obișnuit al culturii tinerilor în anii '90, Spania și Elveția au plantații răspândite și deschise, în timp ce Marea Britanie, Belgia, Portugalia și Italia au legi mai ușoare. Columbia, devastată de războaie pentru cocaină a legalizat posesia a maxim 20 grame.

În Canada, unde legile au fost îndeajuns de stricte pentru ca literatura care se credea că încurajează utilizarea sau producerea ilegală de droguri să fie interzisă până în 1994, mai multe curți judecătorești au afirmat că guvernul nu poate

interzice marijuana medicinală sau aresta oamenii pentru posesie. Vancouverul are câteva cafenele unde iarba este fumată sau gătită – deși nu vândută – deschis.

Canada și în special Columbia Britanică s-a detașat ca exportator la sfârșitul anilor '90. Cu toate acestea, în multe părți ale Statelor Unite, oamenii fumează iarbă ieftină mexicană, care se vinde cu 40\$ pentru 30 de grame în Texas. Astăzi, Statele Unite au în principal o piață trietajată pentru marijuana, pe primul loc fiind varietățile cultivate acasă; apoi urmează importurile din Canada și în special din Columbia Britanică; și cea mexicană, iarba plebei. Comparativ cu berea, echivalentul ar fi miniberăriile tradiționale, Heineken și Budweiser.

✿ *Locuitorii din Tulia, în 2000, protestează în fața Congresului împotriva înscenărilor rasiste legate de droguri din orașul lor. Comentând asupra pretinsului consum de cocaină de către guvernatorul de atunci George W. Bush, cineva observa: „El poate fi iertat pentru o nebunie a tinereții, dacă însă e făcută de copiii noștri, înseamnă 100 de ani de închisoare”.*

Guvernul Statelor Unite rămâne inflexibil. Este relativ sigur să fii un fumător de marijuana de clasă mijlocie, alb și discret, însă cultivatorii, militanții și fumătorii de pe stradă mai tineri și mai închiși la culoare sunt foarte vulnerabili. Hipioții din Michigan Tom Crosslin și Rolland Rohm, care l-au înfuriat pe procurorul local pentru că au ținut festivalurile „Hemp Aid” și „Roach Roast” în tabăra lor din Rainbow Farm, au fost uciși într-o confruntare cu poliția statală și agenții FBI în 2001.

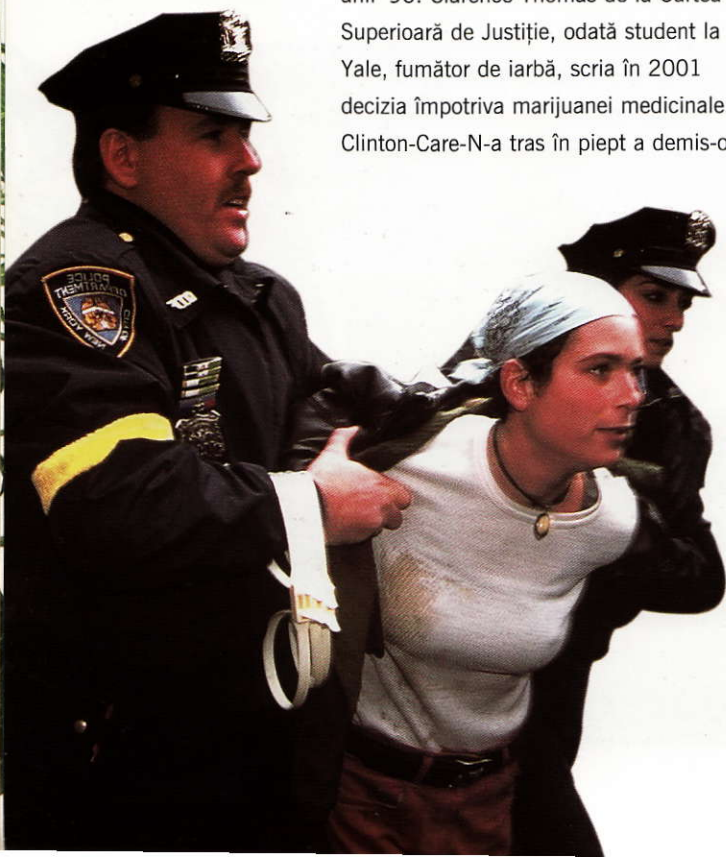
Gluma comedianului Lenny Bruce din anii '60 că „iarba va fi legală în zece ani, deoarece oricare dintre voi cunoaște un student la drept care fumează iarbă și care va deveni senator” s-a dovedit falsă în anii '90. Clarence Thomas de la Curtea Superioară de Justiție, odată student la Yale, fumător de iarbă, scria în 2001 decizia împotriva marijuanei medicinale. Clinton-Care-N-a tras în piept a demis-o

pe dr. Joycelyn Elders în 1994 pentru că a sugerat discutarea legalizării (și a mas-turbării) și a semnat the Higher Education Act of 1998, interzicând ajutorul financiar federal pentru studenții condamnați pentru droguri. Inamicul său republican, purtătorul de cuvânt Newt Gingrich, care a spus că a fi *high* era un semn că „era viu în timpul facultății”, a propus pedeapsa cu moartea pentru traficanții de marijuana.

Pe la sfârșitul anilor '90, erau 700 000 de arestări pe an pentru marijuana în Statele Unite, din care peste 85% pentru posesie. O zecime din acestea provin din New York City, unde temutul și autoritarul primar Rudolph Giuliani a declarat că marijuana este o prioritate principală a poliției în cadrul cruciadei sale pentru „calitatea vieții”. (A reînviat de asemenea o lege din timpul Prohibiției care interzicea dansul în baruri). În anul 2000, aresturile pentru iarbă în oraș erau în medie de 200 pe zi, iar 80% din cei arestați erau afro-sau latino-americani. Campania a devenit tragică în acel martie, când un polițist sub acoperire, aflat lângă un bar din centru, l-a întrebat pe gardianul Patrick Dorismond, care era în afara programului, dacă are ceva iarbă de vânzare. „leși dracului afară de-aici!”, a sărit Dorismond. A fost împușcat mortal în încăierarea care a urmat.

Campania prezidențială din 2000 i-a adus în arenă pe vicepreședintele Al Gore, un fumător consecvent de marijuana în perioada în care a fost jurnalist militar în Vietnam și tânăr reporter al unei publicații în Tennessee, împotriva guvernatorului din Texas, George W. Bush, condamnat

✱ Odată tolerant, orașul New York a ajuns în 2000 să facă raiduri împotriva posesorilor de marijuana.

pentru conducere sub influența alcoolului, care a evitat în mod repetat să răspundă la întrebările legate de consumul de cocaină din trecutul său. Gore s-a manifestat împotriva legalizării marijuanei medicinale, iar Bush, ales președinte de Curtea Supremă, a dus o politică dură împotriva drogurilor.

Agenții federali au făcut raiduri împotriva cultivatorilor de marijuana medicinală din California, condamnându-i chiar și pentru 20 de plante. La începutul anului 2003, aresturile la nivel național au dus la închiderea a zeci de centre de fabricare și distribuire de pipe; comedianul iubitor de iarbă Tommy Chong, la 65 de ani, a primit nouă luni de închisoare pentru că vindea bonguri de sticlă pe internet. Statele Unite au amenințat de asemenea Canada și Jamaica cu sancțiuni economice dacă îndulcesc legile.

Țarul drogurilor din timpul lui Bush, prohibiționistul fanatic John Walters, susținea că „bobocii” din Columbia Britanică erau atât de puternici, încât dealerii îi schimbau pe aceleași cantități de cocaină. Se poate să fi avut dreptate. După 30 de ani de politici „dure cu drogurile” tot mai acerbe, costul cocainei scăzuse cu două treimi, în timp ce prețul ierbii a crescut înzecit.

Nimeni nu știe ce va aduce viitorul, însă, cum scria nuvelistul jamaicano-american Michael Thelwell în *The Harder They Come*, „iarba e veșnică. Lasă-i să ardă câmpul – puțină ploaie căzută pe iarbă o va face să răsară din nou, verde și frumoasă.”

Hip-Hop în flăcări

Ghetourile din New York City, unde s-a născut hip-hopul în anii '70, erau o lume în care iarbă se găsea din plin. „Magazine de iarbă”, prost camuflete în alimentări, vindeau punguțe de iarbă cu 5\$ și 10\$ din spatele geamurilor antiglonț. Dealerii de pe stradă strigau „Jointuri rulate, șase la preț de cinci, pe încercate”, iar DJ-ii puneau în discotecii melodii *funk jam* ca *Peace Pipe* a lui B.T. Express și *Smokin Cheeba Cheeba* cântată de Harlem's Underground Band. Totuși, existau puține melodii rap cu referințe clare la iarbă.

Situația s-a schimbat la începutul anilor '90, odată cu lansarea a trei albume embrionare din California de sud. Acestea au introdus termenul de *blunt* – un joint rulat într-o foaie de trabuc – și au făcut din plimbarea relaxată printr-o pădure de „copaci” hidroponici o emblemă a hip-hoperului hedonist în afara legii. Primul album al trupei Cypress Hill, lansat în 1991, cuprindea titluri ca *Stoned is the Way of the Walk*, *Light Another* și *Something for the Blunted*. Ei au apărut pe coperta revistei *High Times* la începutul anului 1992, într-un număr important (dând instrucțiuni în imagini pentru rularea unui *blunt*), și s-au autoproclamat grupul oficial de rap al NORML. Albumele ulterioare au inclus melodii ca *Hits From the Bong*, *Spark Another Owl* și *Dr. Greenthomb*.

În albumul *The Chronic* din 1992, Dr. Dre, fost membru al trupei de gangsta-rap N.W.A. (Niggaz With Attitude), a mixat o melodie clasică de la Parliament-Funkadelic, melodie care dă și titlul albumului, schimbând versurile în „Make my shit the chronic / I want to get fucked up”. Melodia *Bitches-ain't-shit* s-a vândut în peste trei milioane de copii, ca și *Doggystyle*, debutul din 1993 al lui Snoop Doggy Dogg, protejatul lui Dre. Pe când Dre crea melodii evocând șmecheri care se plimbau cuminți pe bulevardele din suburbiile Los Angelesului, amenințând cu sunetele plângăcioase scoase de sintetizatorul de pe mașină, Snoop spunea povești sângeroase despre viața de gangster, „rolling down the street, smokin' indo”.

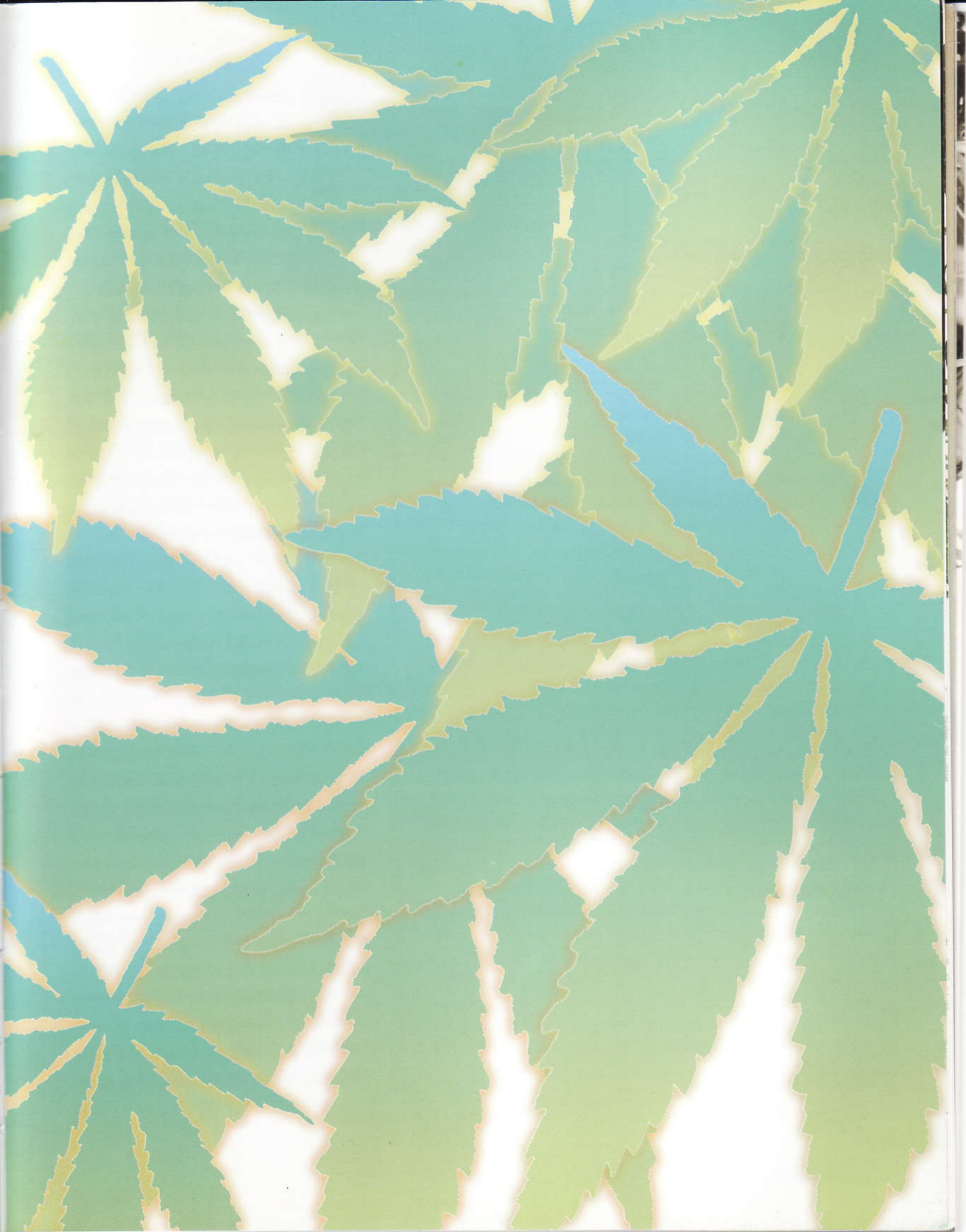
A urmat un șir întreg de raperi. Printre ei, grupul Channel Live cu *Mad Izm*, („Woke up this morning with the yearning for herb / Wich loosens up the nouns, metaphors, and verbs”), Gang Starr cu *Take Two and Pass* și colaborarea dintre Outkast și Ludacris, *Tomb of the Boom*, care are rime de genul „dro”, „hos” și „pistachios”.

Snoop Doggy Dogg și Dr. Dre

Cypress Hill

INFORMAȚII BOTANICE

*„Sunt unele momente, atunci când am migrene, în care
aș vrea să am un pistol. E ca și cum creierul
mi-ar fi zdrobit de un spărgător de gheață. Cel puțin atunci
când fumez iarbă nu mai simt c-o să-mi explodeze capul.“*

Marcy Duda, activist pentru utilizarea marijuanei în medicină, 2003

CANABISUL este o plantă cu flori din categoria angiospermelor, încrengătură care a apărut în Cretacic. Este o plantă dioică, ceea ce înseamnă că are două sexe, unică prin faptul că înglobează o întreagă categorie de substanțe care nu se găsesc în nici o altă plantă. Este probabil originară din Asia Centrală și a fost cultivată de oameni de cel puțin 5 000 de ani, la început pentru fibre și apoi pentru efectele narcotice și medicinale. Planta produce substanța chimică psihoactivă numită tetrahidrocanabinol (THC), care este concentrată mai ales în florile femelelor.

Până relativ recent, aproape toate varietățile narcotice ale plantei creșteau la latitudini tropicale. Cultivarea ei pentru fibre în Statele Unite, Canada și Europa a lăsat ca moștenire cânepa sălbatică – de exemplu cânepa de pe șanțurile din Kentucky. Secolul XX a cunoscut o adevărată revoluție în industria producătoare de cannabis, când cultivatorii clandestini au încrucișat soiuri de iarbă de pe tot mapamondul îmbunătățindu-și continuu metodele de a produce cele mai puternice, cele mai bogate în vegetație și mai timpurii plante, în grădini ilegale, aflate de cele mai multe ori în interiorul caselor.

ANATOMIA UNEI PLANTE DE CANABIS

„De la rădăcină la foiță“, de la primul germen alb care iese din sămânță la perisorii bogați în THC care împodobesc inflorescențele de cea mai bună calitate, anatomia plantei de cannabis – și felul în care cultivatorii îi manipulează capriciile – îi determină acesteia destinul.

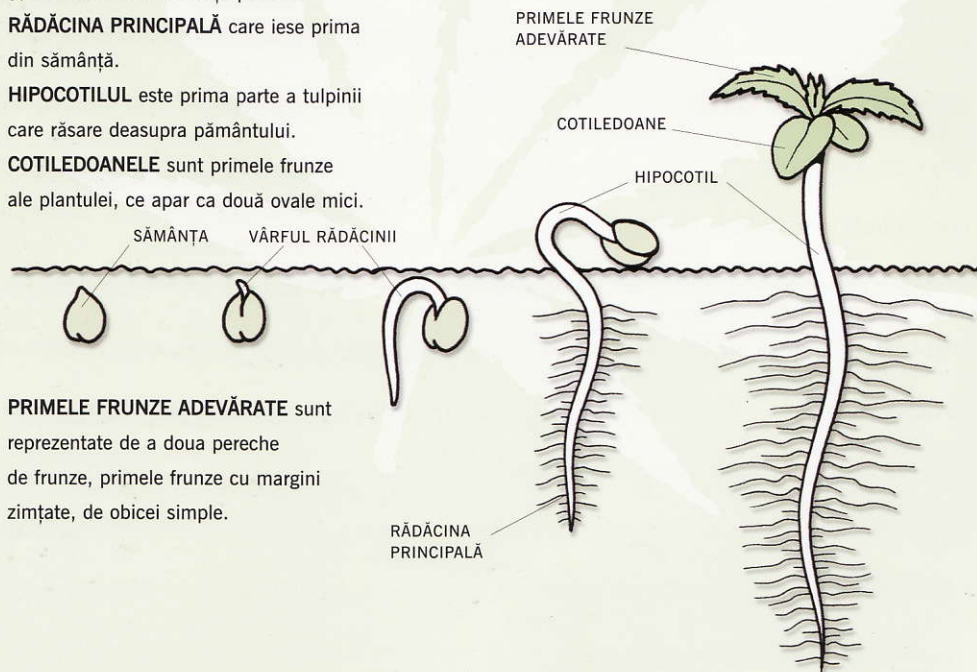
PLANTULA

✿ Primul stadiu din viața plantei.

RĂDĂCINA PRINCIPALĂ care iese prima din sămânță.

HIPOCOTILUL este prima parte a tulpinii care răsare deasupra pământului.

COTILEDONELE sunt primele frunze ale plantulei, ce apar ca două ovale mici.

PRIMELE FRUNZE ADEVĂRATE sunt reprezentate de a doua pereche de frunze, primele frunze cu margini zimțate, de obicei simple.

PLANTA MASCULĂ

De obicei plantele masculine sunt mai înalte decât cele femele. Spre deosebire de ce crede majoritatea, plantele masculine conțin și ele THC – doar că mult mai puțin decât inflorescențele femele, în special cele de *sinsemilla*.

TULPINA Din coajă se extrag fibre, iar miezul lemnos este folosit ca materie primă, de exemplu în construcții.

NODURILE Locurile de unde cresc ramuri pe tulpina principală.

INTERNODURILE Părțile de tulpină dintre noduri.

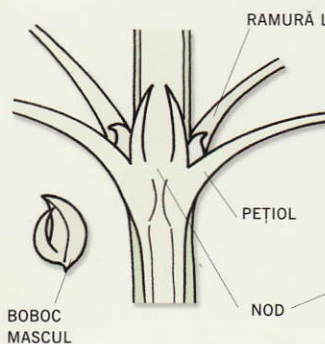
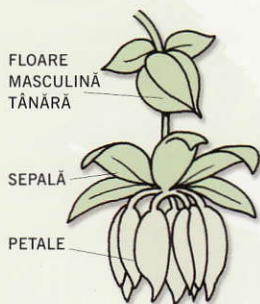
PETIOLURILE Tulpinițele frunzelor.

FRUNZELE Frunzele tipice de cannabis au cinci până la șapte foliole, însă unele pot să ajungă la 11.

FRUNZELE PALMATE Sunt frunzele inferioare care cresc spre exterior.

FLORILE CU STAMINE

Au niște săculeți cu polen ce va fi eliberat pentru a fertiliza femelele.

PLANTA FEMELE

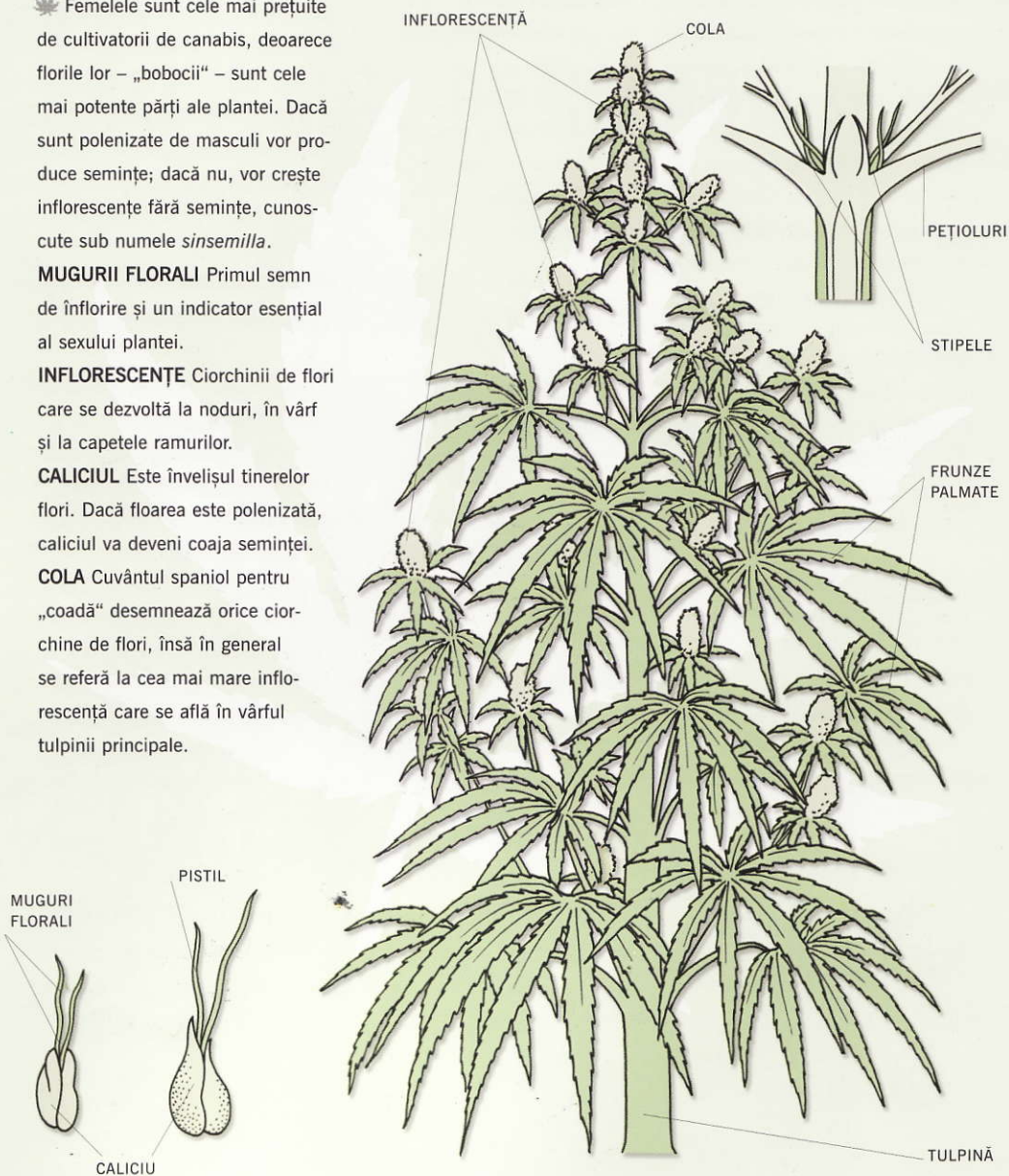
☼ Femelele sunt cele mai prețuite de cultivatorii de canabis, deoarece florile lor – „bobocii” – sunt cele mai potente părți ale plantei. Dacă sunt polenizate de masculi vor produce semințe; dacă nu, vor crește inflorescențe fără semințe, cunoscute sub numele *sinsemilla*.

MUGURII FLORALI Primul semn de înflorire și un indicator esențial al sexului plantei.

INFLORESCENȚE Ciorchinii de flori care se dezvoltă la noduri, în vârf și la capetele ramurilor.

CALICIUL Este învelișul tinerelor flori. Dacă floarea este polenizată, caliciul va deveni coaja seminței.

COLA Cuvântul spaniol pentru „coadă” desemnează orice ciorchin de flori, însă în general se referă la cea mai mare inflorescență care se află în vârful tulpinii principale.

„BOBOCUL“

✿ Pentru fumat, este cea mai dorită parte din plantă. Inflorescențele de *Cannabis indica* sunt mai dense și în general mai mari decât cele de *Cannabis sativa*, care de asemenea tind să fie mai împrăștiate pe plantă.

FRUNZULIȚE DIN INFLORESCENȚE

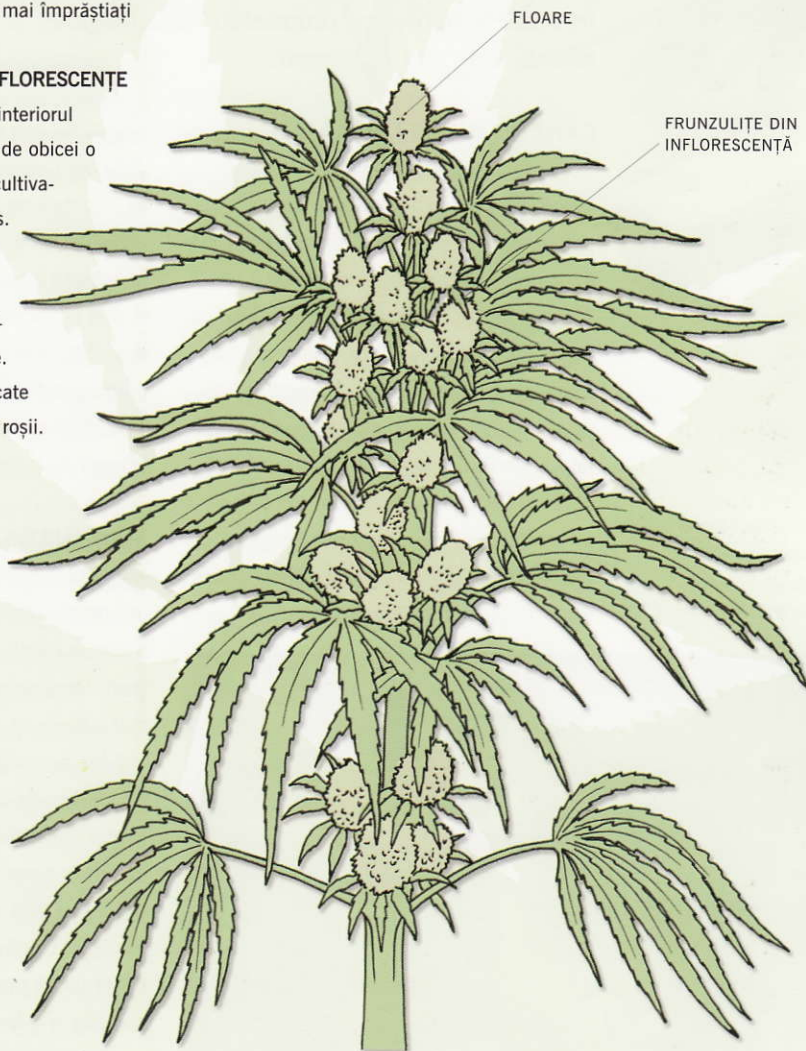
Frunze care cresc în interiorul inflorescențelor și au de obicei o foaie sau trei. Mulți cultivatori le taie după cules.

PISTILURI

Două

prelungiri care captează polenul, de obicei de culoare arămie. Pe inflorescențele uscate apar ca niște perișori roșii.

TRIHOMI Glande minuscule de rășină, care apar ca un praf de mici cristale albe. Conțin mai mult THC decât orice altă parte a inflorescenței.

PRODUSE ALE PLANTEI DE CANABIS

Produsele plantei de canabis pot fi împărțite în trei categorii: cele preparate din semințe și tulpini, care nu au efecte euforizante; frunzele și florile, cu proprietăți halucinogene; și acelea făcute din rășină, cele mai puternice.

CÂNEPA INDUSTRIALĂ

Din cânepa industrială se obțin produse care nu sunt folosite în scopuri psihoactive, preparate din semințele și fibrele plantei. În această categorie intră sfoara, hainele, hârtia, dar și unele produse mai exotice ca: făina, șamponul sau materialele de construcție. Cânepa are o poveste lungă – de la vikingi până în secolul XX, corăbiile au navigat cu pânze din cânepă. Semințele, dacă sunt sterile cu siguranță, sunt folosite ca hrană pentru păsări. Uleiul de semințe de cânepă poate fi ars drept combustibil sau folosit în

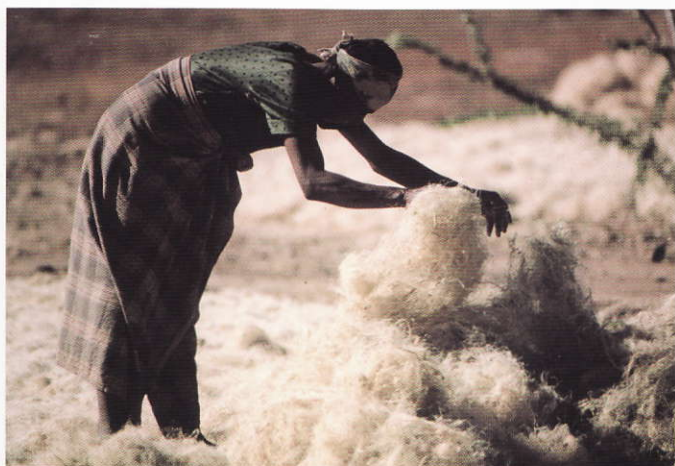
salate. Nu poți fuma cânepă industrială ca să fii *high*, rezultatul e doar iritarea gâtului. Plantele de canabis crescute în scop industrial au în general foarte puțin THC, principalul ingredient psihoactiv al plantei, și sunt cultivate în principal pentru a produce tulpini și semințe, acestea fiind părțile plantei care au cel mai mic conținut THC. Nici mâncarea din semințe de cânepă nu te poartă în al nouălea cer.

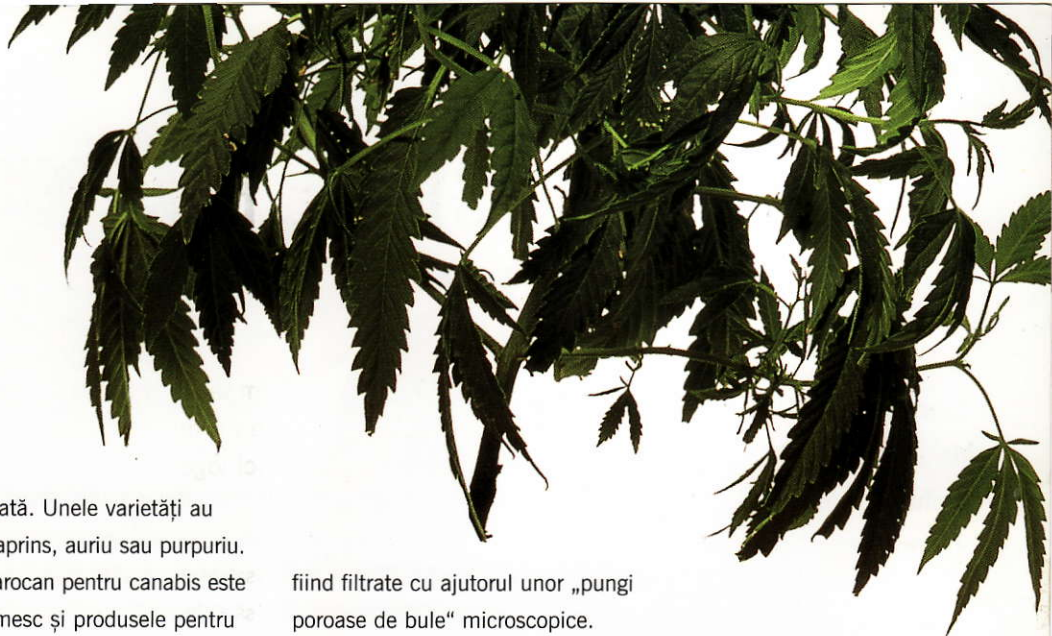
MARIJUANA

Marijuana reprezintă frunzele și florile uscate ale plantei. Frunzele și plantele masculine conțin ceva THC, însă nu foarte mult. Ceea ce se comercializează de obicei sub numele de marijuana este inflorescența femele, cea mai potentă parte a plantei. Florile femele au glande care secretă o rășină lipicioasă pentru a capta granulele de polen; aceasta conține o cantitate mare de THC. Dacă sunt polenizate, produc semințe. Dacă nu sunt polenizate, ele continuă să producă rășină și cresc fără semințe – *sinemilla* în spaniolă.

De obicei, marijuana este verde deschis sau verde închis, în funcție de felul

✿ Culesul de cânepă în Madagascar. Fibrele sunt folosite pentru frânhie și haine.

în care este uscată. Unele varietăți au nuanțe de roșu aprins, auriu sau purpuriu.

Cuvântul marocan pentru cannabis este *kif*, la fel se numesc și produsele pentru fumat făcute din el. Un proverb zice: „*kif*-ul este ca focul – puțin încălzește, mult arde”.

HAȘIȘUL

Hașișul se obține prin colectarea particulelor de rășină și presarea lor într-un bloc compact. De obicei este mai puternic orice produs din cannabis, exceptând poate cea mai puternică marijuana. De multe ori contrafăcut, hașișul marocan numit „calup de săpun” este vândut peste tot în Europa. Poate fi negru, maro auriu, verde gălbui, arămiu sau maro roșiatic, sau negru pe dinafară și măsliniu pe dinăuntru.

Încă din vechime, hașișul a fost preparat în aria care se întinde din Africa de Nord până în Himalaya, în principal în Maroc, Liban, Afganistan, Pakistan, Nepal și India (unde se numește *charas*). Recent, preparatul de hașiș a apărut și în centrele de cultivare a cannabisului din Vest, de la *nederhash* în Olanda până la *water hash* și *bubble hash*, caz în care materialul vegetal de cannabis este plasat în apă cu gheață, particulele de rășină

fiind filtrate cu ajutorul unor „pungi poroase de bule” microscopice.

TRIHOMII

Trihomii sunt glande filiforme ce produc rășină. Sunt mici, cam de dimensiunea unui vârf de ac și atunci când sunt colectați apar pe inflorescență fie ca niște cristale de zahăr, fie ca o pudră alb-gălbui. Sunt foarte puternici.

ULEIUL DE HAȘIȘ

Uleiul de hașiș arată ca un nămol gros și lipicios, extras printr-un proces complicat de macerare a cannabisului în alcool sau în alt solvent, urmând apoi distilarea sau evaporarea amestecului. Uleiul de hașiș și trihomii sunt cele mai tari produse din cannabis.

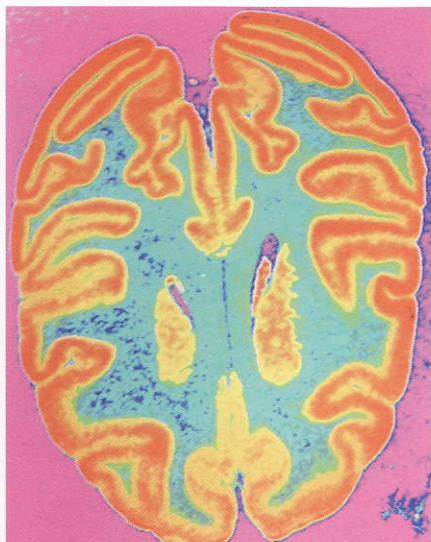
 Fiole cu ulei de hașiș, un extract de cannabis extrem de puternic.

INGREDIENTII ACTIVI THC ȘI NU NUMAI

Canabisul conține aproape 500 de substanțe chimice, dintre care peste 60 de „canabinoizi” – compuși care se găsesc doar în această plantă. Acestea includ canabidiol (CBD), canabinol (CBN), diferite canabicromene, canabigeroli și canabicitoli, și nu numai. Mai sunt și alte substanțe care-i dau aroma.

✱ *Organismul transformă THC-ul în 11-hidroxi THC înainte să ajungă la receptorii canabinoizi din creier.*

Principalul ingredient activ este delta-9 tetrahydrocanabinol, $C_{21}H_{30}O_2$, o moleculă în formă de fluture cunoscută sub numele de THC. Mai rar întâlnită este o moleculă aproape identică, delta-8 hidrocanabinol. Delta-9 THC este metabolizat în ficat, în special dacă este administrat pe cale orală, transformându-se în 11-hidroxi delta-9 THC, care este semnificativ mai puternic și ajunge mai ușor la creier.

Toate canabinoidele sunt „lipofile”, solubile numai în substanțe grase și nu în apă, deci dacă mănânci cannabis combinat cu unt sau alte mâncăruri grase, THC-ul va fi mai ușor absorbit. Dacă este expus la lumină, căldură sau aer, THC se degradează în CBN. THC-ul a fost extras din hașiș în anul 1964 de către

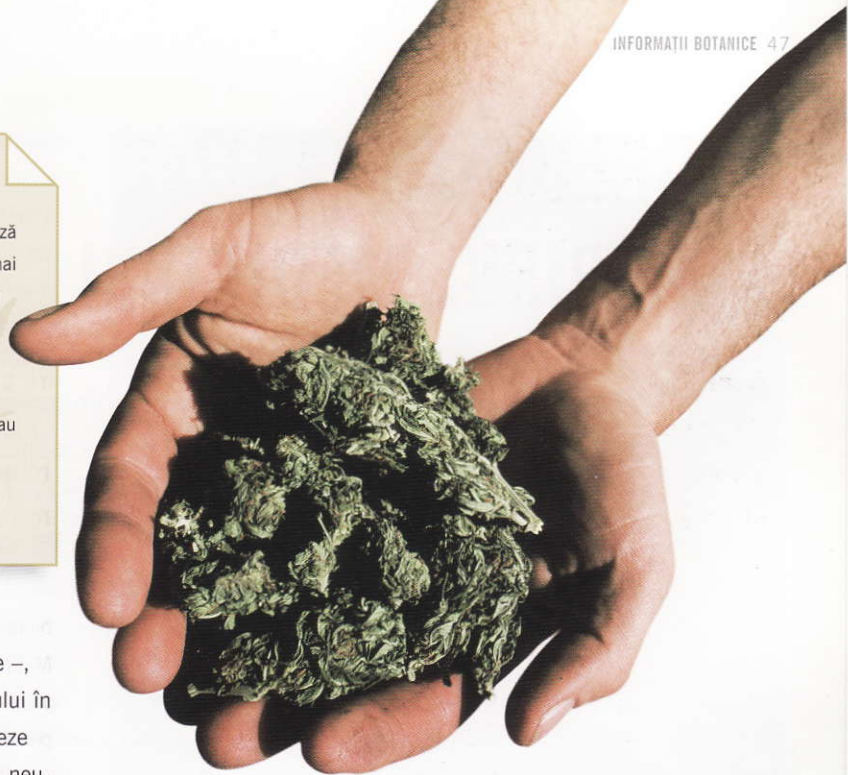
biochimistii israelieni dr. Raphael Mechoulam și Yehiel Gaoni. La începutul anilor '90 au fost descoperiți receptori pentru THC în creier.

Nu se știe încă bine ce efect au ceilalți constituenți ai cannabisului și cum influențează aceștia starea de euforie și eficacitatea medicală în cazul diferitelor afecțiuni. Unii acizi (de exemplu acidul canabinolic) se transformă în THC atunci când cannabisul crud este preparat termic sau fumat. Cât despre utilitatea medicală, Mechoulam a scris în 1999 că sinergismul dintre THC și alți canabinoizi „poate avea un rol în ansamblu (însă nu este demonstrat experimental) având în vedere că în unele cazuri plantele în sine sunt medicamente mai bune decât produșii naturali izolați din ele”.

CBD-ul, care devine THC pe măsură ce planta se maturizează, dar rămâne ca atare în cantități mari la unele varietăți, este al doilea ingredient principal al plantei. Poate că nu este psihoactiv prin el însuși – cu toate că unele cercetări

Conținutul în THC

Conținutul în THC la marijuana variază foarte mult. Cânepa industrială are mai puțin de 1%; 2% este *schwag* (marfă proastă); 4%–8% este marfă bună; 10%–15% este spectaculoasă; peste 20% este, de obicei – deși nu întotdeauna –, lăudăroșenia cultivatorului sau propaganda guvernului.

indică efecte sedative și antianxioase –, însă încetinește metabolismul THC-ului în ficat. Astfel, CBD-ul poate să potențeze starea de euforie indusă de THC, prin neutralizarea unora dintre efectele negative, cum ar fi paranoia, și creșterea somnolenței. Varietățile tropicale clasice de *Cannabis sativa* au conținut bogat în THC, având puțin CBD, pe când *Cannabis indica* are în aceeași măsură THC și CBD, deci CBD-ul poate fi explicația pentru reputația varietății *indica* de a te face *knockout*.

CBD-ul și canabichromenele pot de asemenea să intensifice proprietățile analgezice ale THC-ului. CBN este slab psihoactiv, probabil doar o zecime din puterea THC-ului. Canabisul conține de asemenea 120 de terpene și terpenoide, uleiurile esențiale ale plantei. Acestea îi dau plantei aroma specifică: de pin, de fructe sau cea mai legendară, de sconcs.

S-a făcut mult caz despre presupusa creștere a concentrației de THC în marijuana începând cu anii '70, când prohibi-

ționiștii susțineau că asta face iarbă un drog diferit și mortal, unii pretinzând că puterea i-a crescut cu 1 000 de procente sau mai mult. Deoarece cantitatea de iarbă mai potentă crescuse desigur, datorită îmbunătățirii tehnicilor de cultivare și piețelor mai dezvoltate, cu siguranță că exista marfă puternică în trecut. Concentrațiile mici de THC citate adesea în anii '70 ar putea să se bazeze pe eșantioane de iarbă foarte veche și comercială.

În multe aspecte, discuțiile despre tăria ierbii sunt irelevante. Whisky-ul are de 10 ori mai mult alcool decât berea – de ceea oamenii îl beau cu păhărelul și nu cu halba. Mulți susțin că iarbă mai puternică este de fapt mai sănătoasă, pentru că inhalezi mai puțin fum pentru aceeași stare euforică.

✿ Iarbă cultivată acasă la începutul anilor '80. Da, era destulă marfă puternică în trecut.

UN LEAC NATURAL

CANABISUL MEDICINAL

Prima utilizare a canabisului a fost în domeniul medical. În prezent, capacitățile sale curative constituie un obiect de studiu de mare interes în domeniul medical și farmaceutic, cunoscute fiind proprietățile sale de stimulare a poftei de mâncare în cazul bolnavilor de SIDA, de ușurare a spasmelor provocate de scleroza multiplă și reducerea grețurilor din urma terapiei la bolnavii de cancer. Canabisul este, de asemenea, eficient în tratarea durerilor cronice, a migrenelor, siclemiei, glaucomului și a altor boli, obscure și chinuitoare, cum ar fi sindromul Ehlers-Danlos, arahnoidita și sindromul Turner-Kieser.

Folosit în culturile tradiționale ca analgezic, ca leac împotriva insomniei și pentru ușurarea durerilor nașterii, canabisul medicinal a fost introdus și în Vest prin anul 1842 de către Dr. William O'Shaughnessy, un doctor irlandez care a studiat modul de folosire în India. Planta era, în general, preparată sub forma unei tincturi prin dizolvarea în alcool. Doctorul personal al Reginei Victoria prescria tinctura de canabis pentru crampele menstruale, recomandând-o și în cazul migrenelor. Totuși, medicilor le era greu să stabilească dozele exacte și să obțină efecte de lungă durată, drept pentru care folosirea canabisului intră în declin după sfârșitul secolului al XIX-lea, odată cu introducerea injecției hipodermice, invenția aspirinei și, în general, odată cu renunțarea folosirii medicamentelor preparate din plante în favoarea substanțelor farmaceutice. Prohibiția dă ultima lovitură.

În mod paradoxal, canabisul medicinal a reapărut după câțiva ani, deși SUA îl

interzisese oficial în 1970. Până în 1990, au apărut două medicamente bazate pe canabinoizi sintetici: Marinol (sau dronabinol) și THC dizolvat în ulei de susan, precum și mai rar folositul nabilon, un analog al THC-ului. În același timp, utilizarea neoficială a canabisului era în floare. Marinolul a fost aprobat în SUA pentru folosirea împotriva SIDA și a grețurilor provocate de chemoterapie, fiind de asemenea prescris pentru înlăturarea migrenelor.

 Regina Victoria obișnuia să folosească tinctura de canabis pentru a-și ușura durerile menstruale.

Majoritatea probelor care susțin efectele benefice ale marijuanei medicinale sunt povestiri ale pacienților. Un bărbat din Michigan, lovit de un camion în urmă cu 15 ani, arată demonstrativ un șir de trei metri și jumătate de fiole de Vicodin pe care nu trebuie să le mai ia. O femeie din Wisconsin, suferind de o dislocare de încheietură chinuitoare, spune că iarbă a ajutat-o să stea în picioare timp de 90 de minute în loc de 15. Un bărbat din San Francisco, care a murit de SIDA în 1995, era convins că iarbă i-a prelungit viața cu cel puțin cinci ani. Bolnavii de cancer povestesc despre faptul că pot mânca după ce fac chemoterapie. „După ce am fumat marijuana, am început să văd mult mai limpede”, scrie bolnavul de glaucom Robert Ranadall. „Nu vorbesc despre așa-zisa iluminare, ci despre vedere la propriu.”

Aceste povești sunt numite „povești clinice” de către susținătorii canabisului medicinal și sunt considerate doar niște „dovezi anecdotice” de către opozanții lui. În SUA s-au făcut foarte puține „experimente controlate” deoarece guvernul federal, singura sursă legală de canabis pentru cercetare, ezită să îngăduie cercetări al căror rezultat ar putea submina prohibiția. O altă problemă legată de testele „dublu orb” controlate, în care nici experimentatorul, nici subiectul nu trebuie să știe cine primește drogul, este aceea că fumătorii de iarbă versați detectează aproape mereu doza placebo. În Marea Britanie, un studiu realizat timp de trei ani, și finalizat în 2003, pe un eșantion de 600 de pacienți, cu scleroză multiplă a înregistrat mici diferențe măsurabile între cei care au luat extract de canabis și cei cărora

li s-a dat placebo. Pacienții cărora li s-a administrat canabis au semnalat suficiente îmbunătățiri, astfel încât doctorii să recomande aprobarea folosirii sale.

Cea mai aprigă opoziție vine din partea prohibiționiștilor care cred că marijuana medicinală nu este decât o farsă, o scuză pentru a te droga și un șiretlic pentru a o aduce mai aproape de legalizare. În 1996, un țar al drogurilor american, Barry McCaffrey, respinge ideea legalizării, numind-o malițios medicina „Cheech & Chong”. Medicii tind să fie mai înțelegători, însă își fac griji în legătură cu efectele nocive ale fumatului și cu dificultatea de a cuantifica dozele. „Trage două fumuri și dacă simți că nu e de ajuns, mai trage unul” nu prea merge în cultura „15 miligrame de patru ori pe zi”.

✿ *Olanda a legalizat canabisul medicinal în 2003, ținând culturile sub supraveghere strictă.*

✱ *Mulți medici cred că marijuana are efecte benefice din punct de vedere medical, dar au rețineri în a recomanda fumatul din cauza riscului de a inhala produșii rezultați din arderea plantei.*

În 1999, diferența dintre marijuana ca drog și marijuana medicinală a fost făcută de raportul Institutului Federal de Medicină intitulat „Marijuana și medicina: stabilirea bazelor științifice”. Raportul spunea că substanțele din marijuana sunt „potențial active”, fumatul ei fiind nociv, dar nu neapărat „ieșit din comun”, comparativ cu efectele secundare ale altor medicamente. Raportul concluziona că sunt totuși de preferat compușii canabinoizi sintetizați chimic în locul produselor obținute direct din plantă, însă deoarece astfel de medicamente nu există încă, pacienții cu boli cronice pot fuma iarba „în bază experimentală”.

Pentru cei care se opun administrării de marijuana pe calea cea mai facilă, a fumatului, cea mai mare dilemă este găsirea altui produs pe bază de cannabis la fel de „biodisponibil”. Marinolul, alternativa legală a marijuanaei, se administrează pe cale orală și își face efectul după o oră sau chiar trei – nu

îndeajuns de repede pentru pacienții care fac chemoterapie și sunt mult prea amețiți pentru a sta liniștiți sau pentru cei care suferă de migrene și au nevoie să prevină un atac. Marinolul este, de asemenea, foarte scump și ridică aceleași probleme ale dozării ca și în cazul în care mănânci marijuana – este greu de prezis dacă o doză dată va avea efect, fără să fie cumva atât de puternică încât să te pună în cap. În comparație, oricare dintre fumătorii de marijuana cu experiență medie își poate stabili cu ușurință doza dorită atunci când trage un joint.

Efectele psihoactive ale cannabisului îi incomodează cel mai mult pe oamenii care nu l-au folosit niciodată. Alții au aflat că acele efecte fac parte din procesul de vindecare; unii pacienți bolnavi de SIDA susțin că marijuana este diferența dintre „a trăi cu SIDA” și „a exista având SIDA”. În 2003, Valerie Corral, membru al Wo/Men's Alliance for Medical Marijuana (Alianța femeilor și bărbaților pentru marijuana medicinală), susținea că pentru faza terminală a bolii, iarba poate fi „un portal – nu un leac, ci o consolare în fața morții”.

Actualmente, cercetarea cannabisului medicinal urmează două direcții. Unele „cluburi ale cumpărătorilor” (numite „cluburile compasiunii” în Canada) țin o evidență a mărturiilor diversilor pacienți pentru a stabili tipurile de cannabis care sunt mai eficiente pentru diferitele boli. Până acum se știe, conform spuselor lui Philippe Lucas, fondator, în Columbia Britanică, al Vancouver Island Compassion Society, că varietățile *sativa* sunt mai bune pentru afecțiuni neurologice cum ar fi scleroza multiplă sau

epilepsia, în timp ce soiurile de *indica* sunt mult mai eficiente pentru a ușura durerea. Alte studii, realizate pe un eșantion de 77 de pacienți la clubul californian Corral, au demonstrat că ambele varietăți sunt la fel de eficiente în controlul amețelii, însă în ceea ce privește stimularea poftei de mâncare părerile au fost împărțite. Nu se cunoaște prea bine cauza acestor efecte diferite, cu atât mai mult cu cât Philippe Lucas afirma că soiurile de *indica* folosite în clubul său conțineau tot atât CBD cât și cele de *sativa*.

Între timp, cercetările din domeniul medical au ca scop fie obținerea unor derivați din cannabis ușor de administrat în doze optime și care să nu necesite fumarea lor, fie producția medicamentelor pe bază de canabinoizi sintetici, care să nu-i „amețească” pe pacienți. Până când marijuana nu este unanim legalizată, este foarte probabil ca cel puțin în SUA toate formele aprobate de cannabis medicinal să fie extrase sau derivați monomoleculari netoxici și care ar putea fi patentati de către o companie farmaceutică.

Compania britanică GW Pharmaceuticals urmează o cale de mijloc, încercând să producă în mod standardizat extracte botanice consistente, fie cu o concentrație mare de THC sau de CBD, fie cu un conținut egal de THC – CBD. În 2001, trei cercetători de la GW Pharmaceuticals argumentează în *Journal of Cannabis Therapeutics* că oamenii au folosit „amestecuri complexe” în scopuri medicale de mii de ani, iar „în practică s-a constatat faptul că extractele de cannabis provoacă o mai mare ușurare a durerii decât aceeași cantitate de cannabinoid administrat ca o singură entitate chimică”. GW

Pharmaceuticals s-a gândit și la un spray cu extract de cannabis pentru a fi administrat sublingual. În acest fel, substanțele active din cannabis acționează mai rapid, iar efectul este mai ușor de controlat decât în cazul cannabisului înghițit. Este și mai sigur așa, iar promptitudinea efectului este aproape similară ca în cazul țigării de marijuana.

Un alt domeniu de cercetare îl reprezintă efectele „neuroprotective” ale cannabisului. În anii '90, s-a descoperit în creier un cannabinoid endogen, care se formează natural, numit „anandamidă”. Un studiu italian din 2003 a demonstrat că CBD inhibă dezvoltarea celulelor tumorale cerebrale. De asemenea, există cercetări recente conform cărora cannabisul poate ajuta la repararea țesutului nervos distrus în urma accidentelor cerebrale. Deși fumatul cannabisului prezintă riscuri pentru sănătate, el rămâne după injecție cea mai rapidă cale de a introduce substanța activă direct în sânge precum și cea mai sigură metodă de a controla doza. Realitatea este, ne reamintește Lucas, că „95% dintre oamenii care folosesc cannabis medicinal îl administrează prin fumat”.

✿ O fiolă de Marinol, capsule ce conțin THC dizolvat în ulei de susan, singurul medicament legal pe bază de canabinoizi din Statele Unite.

MARIJUANA ȘI MIGRENELE

Efectele benefice ale canabisului pentru tratarea migrenelor, dureri cumplite de cap care pot dura timp de câteva zile și care sunt uneori asociate cu stări de vomă, sunt cunoscute de multă vreme. Migrenele afectează milioane de oameni. Cauza lor poate fi o „tulburare psihică” asemănătoare crizelor de epilepsie, cu importante modificări ale neurotransmițătorilor, în special ale serotoninei.

✱ *Un tratament paliativ pentru migrene în era victoriană îl constituiau tinctura de canabis și „repausul total”.*

Prima utilizare a canabisului împotriva migrenelor se pare că a avut loc în medicina ayurvedică din India secolului al VI-lea. În epoca victoriană, tinctura de canabis era frecvent prescrisă. Într-una dintre primele cărți de medicină modernă, apărută în 1915, Dr. William Osler, consideră canabisul „probabil cel mai satisfăcător remediu”. Neurologul britanic Sir

William R. Gowers recomanda tinctura de canabis și „repausul total”, dându-și seama prin încercări și greșeli dacă tratamentul funcționa, care era doza necesară și la ce interval de timp trebuia administrată. În 1877, eminentul neurolog Dr. E.C. Seguin din New York îndemna la prevenirea migrenelor prin folosirea profilactică a canabisului, menținând astfel sistemul nervos „sub o influență ușoară și constantă de canabis, pe o perioadă lungă de timp”, strategie recomandată și de Dr. Ethan Russo din Montana, specializat în migrene și canabis.

Cercetările actuale asupra migrenelor se concentrează pe neurotransmițătorul numit serotonină și folosesc medicamente pe bază de triptan care acționează la nivelul receptorilor pentru serotonină stopând durerile. S-a dovedit că marijuana și anandamida, canabinoidul endogen al creierului, stimulează unii receptori ai serotoninei în timp ce-i inhibă pe alții, inclusiv pe aceia care mediază greața și

✿ *Medicul pionier Dr. William Osler a recomandat cannabisul ca fiind cel mai bun remediu pentru migrene.*

durerea. „Stimularea subtipului de receptor pentru serotonină 1A ajută în cazul migrenei acute, în timp ce antagonismul cu subtipul de receptor 2A ajută la prevenirea migrenei“, explica Dr. Russo.

„Aproape nici un alt medicament nu are ambele acțiuni. Este, de asemenea, antiinflamator și neuroprotector.“ În 1996, s-a

constatat efectul antinociceptiv al canabinoizilor. Aceștia diminuează răspunsurile la stimuli dureroși în substanța cenușie periaeductală a creierului – o zonă care suprimă durerea și care se crede că este implicată în migrene. Această porțiune din creier conține o mare concentrație de receptori canabinoizi endogeni.

Canabisul are, de asemenea, un efect analgezic și lucrează în sinergie cu analgezicele opioide cum este codeina. Asemenea codeinei și medicamentelor pe bază de triptan, cannabisul este mai eficient dacă este folosit devreme – însă nu prea devreme – înaintea atacului. „Multe victime ale acestei maladii și-au ținut în frâu durerea luând cânepă în momentul în care au simțit apropierea unui atac sau chiar la începutul acestuia“ scria Dr. J.R. Reynolds, medicul care prescria tinctură de cannabis Reginei Victoria în 1890.

Deoarece migrenele sunt un sindrom psihofiziologic complex care variază de la un individ la altul, sfaturile de tratament prin încercare și eroare ale doctorului Gowers sunt încă valabile.

Minele de cannabis ale Canadei

Între 1997 și 2002, în urma judecării unor cazuri, cele mai notabile fiind cel al lui Terry Parker din Ontario, bolnav de epilepsie, și al bolnavului de SIDA Jim Wakeford, o serie de decizii judecătorești canadiene stipulează faptul că guvernul nu poate să-i condamne pe cei care folosesc cannabisul în scopuri medicale, dar solicită întemeierea unei baze legale pentru cultivarea lui. Reacția imediată a guvernului de la Ottawa a fost angajarea unei companii care să cultive marijuana într-o mină din Manitoba, sub o supraveghere mult mai strictă decât cea aplicată în cazul eșantioanelor de virus Ebola. Iarba din mină a fost un fiasco, mult inferioară calitativ celei furnizate de așa-numitele „cluburi ale compasiunii“ foarte răspândite, mai ales în Columbia Britanică, dar încă ilegale.

LUPTA PENTRU MARIJUANA MEDICINALĂ

În anii '70, popularitatea de care se bucura iarba și practicarea frecventă a fumatului ierbii au resuscitat interesul pentru utilizarea medicală a acesteia. Pacientul bolnav de glaucom Robert Randall a descoperit faptul că iarba ajută la scăderea presiunii intraoculare și a dat în judecată, cu succes, guvernul federal pentru dreptul de a se aproviziona legal, după ce, în 1975, fusese arestat pentru cultivarea canabisului. Rezultatul a fost înființarea programului Compassionate Investigative New Drug, care încă mai distribuie marijuana către șapte pacienți supraviețuitori.

🌿 **Președintele George Bush** la un eveniment anti-drog din Delaware în 1989. Pentru Bush I, a fi „dur cu drogurile” însemna și închiderea pentru noi pacienți a programului federal de utilizare a canabisului medicinal după ce acesta primise cereri de înscriere din partea multor oameni bolnavi de SIDA.

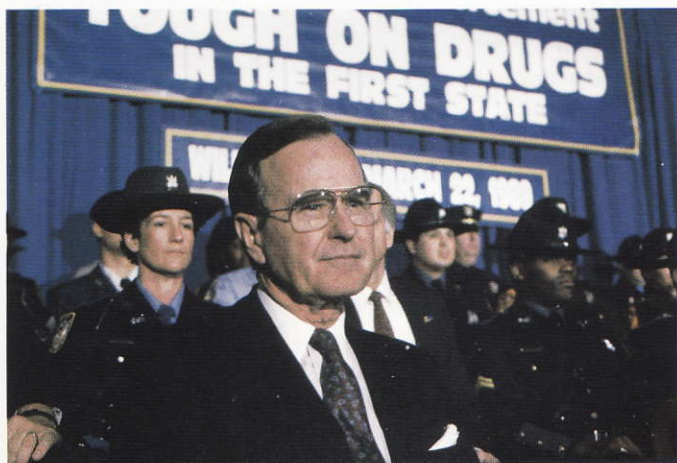
Începând din 1978 și până în 1988, 34 de state au aprobat legi permissive privind utilizarea canabisului medicinal. Avântul a fost domolit de curentul antimarijuana al epocii lui Reagan. Organizația Națională de Reformare a Legilor pentru Marijuana (NORML) și Randall au atacat interdicția federală a canabisului medicinal din 1970. În 1988, Francis Young, un judecător administrativ al Drug Enforcement Administration (DEA), a decis că

medicii ar trebui să poată prescrie marijuana, pe care o numește „una dintre cele mai sigure substanțe active terapeutic cunoscută de om”. DEA i-a respins decizia.

În anii '80, odată cu răspândirea virusului HIV, homosexualii au descoperit că marijuana stimulează pofta de mâncare, ceea ce îi ajută să reziste „sindromului de epuizare” pe care-l dă SIDA. În 1991, în San Francisco, Dennis Peron, un vechi dealer și militant pentru drepturile homosexualilor, a reprezentat avangarda pentru legalizarea marijuanei medicinale, după ce iubitul său a murit de SIDA.

Sute de bolnavi de SIDA s-au înscris în programul Compassionate IND (Investigational New Drug), drept pentru care președintele Bush a interzis înscrierea unor noi membri după 1992.

Roata s-a întors în 1996, în California, atunci când Peron și alți militanți au lansat Propunerea 215, o propunere de lege care permitea folosirea și cultivarea de către sau pentru pacienții care aveau recomandare

medicală. Campania a fost dusă mai departe în peisajul politic de profesioniști finanțați de miliardarul filantrop George Soros și a reușit să câștige 56% din voturi. Alegătorii din Arizona au aprobat o măsură similară în același an, iar în următorii 5 ani Washington, Oregon, Alaska, Colorado, Maine, Nevada și Hawaii au legalizat canabisul medicinal. (Inițiativa Washingtonului din anul 1998 a primit 69% din voturi, însă a fost anulată de Congres).

Administrația Clinton a reacționat dur la inițiativa legislativă din California, amenințând cu suspendarea licențelor în cazul medicilor care recomandau marijuana medicinală. Mișcare zădărnicită de către Curtea Supremă abia în 2003. Unele autorități locale au refuzat, de asemenea, să recunoască legea. În stat au început să apară cluburile cumpărătorilor de canabis, de unde pacienții cu prescrieri medicale puteau cumpăra – și uneori fuma – iarbă medicinală. Clubul lui Peron din San Francisco, unul dintre cele mai tolerante în ceea ce privește selecția pacienților, a fost închis în 1998. Orașul Oakland a încercat să autorizeze un club local, sub forma și sub numele de agenție municipală, inițiativă eșuată în 2001 când Curtea Supremă respinge ideea, deoarece „necesitatea medicală” le-ar permite oamenilor să distribuie legal marijuana.

DEA s-a conformat și a început să inițieze raiduri în California în rândurile celor care cultivau marijuana în scop medical. Printre victime s-au numărat Wo/Men's Alliance for Medical Marijuana din Santa Cruz, cel mai nonprofit club din țară, și Cannabis Resource Center din Los Angeles, cel mai strict în selecția pacienților. În 2002, Bryan Epis a fost condamnat la 10 ani de închisoare pentru că

a cultivat canabis pentru uz personal și pentru alți pacienți în Chico. Totuși, guvernul federal a avut ceva probleme în câștigarea unor cazuri mai importante. De exemplu, în 2003, expertul în cultivarea canabisului, Ed Rosenthal, pasibil pentru cel puțin cinci ani, s-a ales cu o sentință de o zi de închisoare, după ce jurații s-au plâns că au fost înșelați. Inculpații în procesele federale cu marijuana nu au voie să menționeze folosirea medicinală a canabisului, deoarece legea federală nu menționează nimic de genul acesta. Totuși, cluburile cumpărătorilor de canabis supraviețuiesc, mai ales în Oakland, deși nu există încă o sursă legală de aprovizionare cu marijuana medicinală în SUA, cu excepția celor șapte persoane rămase în programul IND.

✿ *Pacienți care folosesc marijuana medicinală și avocați care protestează în Washington în 1999. Cel care vorbește este Chuck Thomas, de la Marijuana Policy Project; pe targă se află pacientul bolnav de scleroză multiplă Cheryl Miller, care a murit în 2003.*

SPECIILE DE CANABIS SATIVA, INDICA ȘI RUDERALIS

În ultimele trei secole, au fost descrise peste 20 de specii și subspecii diferite de canabis, cu toate că unii botaniști insistă pe ideea c-ar exista o singură specie – *Cannabis sativa*. În general se consideră că sunt trei specii de canabis: *Cannabis sativa*, *Cannabis indica* și *Cannabis ruderalis*.

 Purple Kush este un soi de sativa care provine din plante crescute în Munții Hindu Kush din Afganistan.

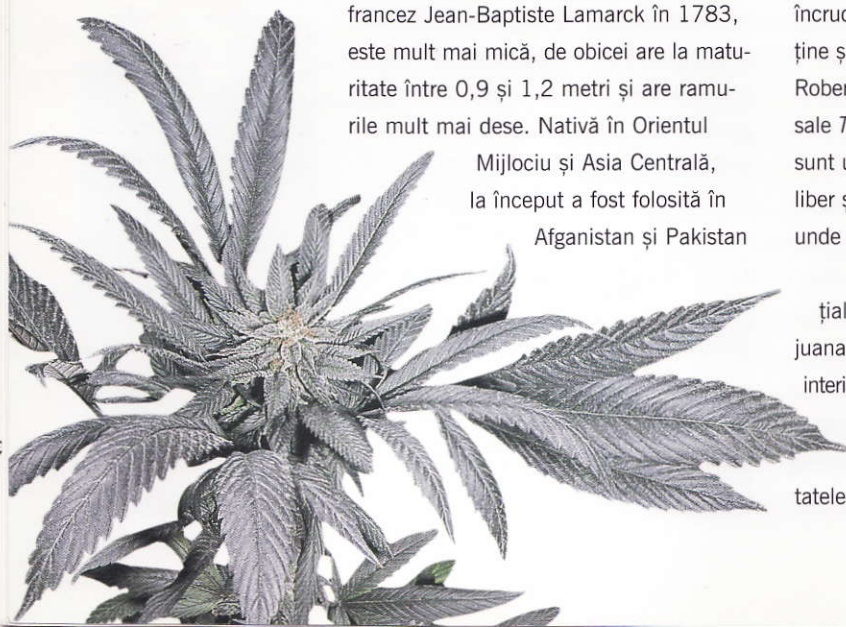
Cannabis sativa, descrisă de taxonomistul suedez Carolus Linnaeus în 1753 este cea mai mare dintre cele trei, atingând 1,5 până la 5,5 metri la maturitate. Are ramurile rare și se cultivă cel mai bine pentru producerea de marijuana, în regiunile tropicale – Mexic, Columbia, Jamaica, Africa și Thailanda – fiind cultivat și pentru fibre în zonele temperate din Europa și America de Nord.

Cannabis indica, descrisă de biologul francez Jean-Baptiste Lamarck în 1783, este mult mai mică, de obicei are la maturitate între 0,9 și 1,2 metri și are ramurile mult mai dese. Nativă în Orientul Mijlociu și Asia Centrală, la început a fost folosită în Afganistan și Pakistan

fiind cultivată în mod tradițional pentru hașiș.

Cannabis ruderalis, clasificată de botaniștii sovietici în 1924, crește în Rusia și Europa de Est. Este mică – 30 până la 60 cm înălțime – și săracă, având doar câteva ramuri sau nici una, iar THC aproape deloc. Deoarece statura mică și maturizarea timpurie sunt caracteristici foarte apreciate la marijuana, câțiva cultivatori au încrucișat-o cu alte specii. Totuși, este greu să faci o încrucișare reușită, fiind sigur că vei menține și tăria. De aceea, după cum scrie și Robert Connell Clarke în introducerea cărții sale *The Cannabible*, hibridii de *ruderalis* sunt utili numai pentru „cultivatorii în aer liber și din vecinătatea regiunilor polare, unde altceva nu prea crește”.

Diferențele între specii au fost esențiale pentru dezvoltarea culturii de marijuana în Vest, în special pentru culturile de interior. Când nord-americani s-au apucat să cultive semințe din Mexic, Jamaica și Columbia prin anii '70, rezultatele au fost de multe ori dezamăgitoare.

Sativa sau indica?

Jason King, autorul cărții *Cannabible*, scria că fumatul de *sativa* îl face „mai vorbăreț, creativ, iar adesea foarte activ”, pe când *indica* îl face să se simtă „greu și letargic”

Pentru mulți cultivatori, idealul este o plantă cu puterea de euforie pe care o are *sativa* și caracteristicile de creștere pe care le are *indica*. Un exemplu clasic este Skunk #1, 75% *sativa*, notează King.

Pentru că varietatea tropicală de *sativa* avea nevoie de soare intens și de perioade lungi de creștere – cinci până la șase luni pentru cea mexicană și șapte până la opt luni pentru varietatea ecuatorială columbiană – se întâmpla mai mereu ca primul îngheț (sau poliția) să vină înainte ca plantele să apuce să înflorească. Culturile din Pacificul de nord-vest și cele din Amsterdam și-au luat avânt abia odată cu achiziția de semințe de *indica* din Afganistan, pe la sfârșitul anilor '70.

Cannabis indica ajunge mai repede la maturitate și produce plante mai mici cu inflorescențe mai mari. De asemenea, plantele înfloresc aproape sigur dacă stau cel puțin câte 12 ore pe noapte continuu în întuneric, indiferent dacă se întâmplă din cauza echinocliului de toamnă sau a faptului că sunt crescute în interior și li se stinge lumina. Acestea sunt date foarte importante pentru cultivatorii din Statele Unite, Canada și Europa, care sunt condiționați de un sezon mai scurt de creștere

în aer liber decât la tropice, sunt nevoiți să evite poliția și vor să aibă productivitate mare la culturile de interior.

Astăzi, majoritatea marijuanei care se cultivă în America de Nord și Europa este fie *indica* fie un hibrid *indica-sativa*. Puțini vestici au fumat *sativa* pură în ultimii 20 de ani, spune reporterul Kyle Kushman de la *High Times*. În ciuda producției mici pe care o dau plantele de *sativa*, mulți cunosători o preferă în defavoarea varietății *indica*, deoarece se crede în general că are un efect euforic mai cerebral și mai psihedelic.

☀ Fertilizarea plantulelor de *canabis*. Majoritatea celor ce cultivă în zone temperate în interior sau în aer liber preferă plantele de *indica* sau hibrizii dominați de *indica*, deoarece timpul de maturizare și înflorire e mai scurt decât în cazul plantelor de *sativa*.

CÂNEPA INDUSTRIALĂ

Cânepa industrială este cannabis cultivat în special pentru fibre. Este aceeași plantă ca marijuana însă sunt varietăți foarte diferite, versiuni ale plantei selecționate anume pentru scoate în evidență caracteristici specifice, de departe diferite de cele pe care le au Chihuahua sau Great Dane.

☼ *Semințele de cânepă pot fi măcinate pentru făină sau presate pentru a obține ulei.*

Soiurile de cânepă industrială au de obicei o cantitate minimă de THC – unele țări o limitează la 0,3% – în timp ce varietățile de marijuana sunt selecționate pentru a avea putere maximă. De asemenea, cânepa industrială este cultivată în așa fel încât să predomine trăsături ale plantei care sunt la polul opus față de marijuana. Plantele sunt dese în

culturi, deoarece tulpinile sunt cele mai valoroase, iar cei preferați sunt masculii.

Pe de altă parte, varietățile de marijuana trebuie să aibă suficient loc pentru ca inflorescențele să se dezvolte, femelele fiind preferate. În procesul tradițional de cultivare a cânepii textile,

tulpinile sunt „lăsate la topit” după recoltare, adică lăsate afară în rouă și ploaie până când putrezesc. Acest proces face mai ușoară separarea de coajă, din care ies fibre lungi, folosite pentru fabricarea hârtiei,

a sforii și a anumitor haine, și măduvă, centrul lemnos, care este o sursă de celuloză.

Din semințe se face ulei.

Cânepa a fost cultivată în China, de mai bine de 5 000 de ani, și s-a folosit la primul proces de fabricare a hârtiei. Prin secolul al XVI-lea devenise o materie primă importantă în Franța, Rusia și Europa de Est. „Toți arborii de lână ai Indiei, toți rugii de bumbac din Tylos, de lângă Marea Persiei, de asemenea toate culturile de bumbac ale Arabiei sau ale Maltei nu împodobesc atât de multă lume așa cum o face planta aceasta” rapsodia François Rabelais în *Gargantua și Pantagruel*. Țăranii francezi obișnuiau să spună că dacă voiai să netezești așternuturile de cânepă, singura soluție era să le faci cadou tinerilor căsătoriți. O altă întrebare uzuală a cânepii era aceea a confecționării funiilor pentru spânzurători, denumite în derâdere „ceiuit de cânepă” de către William Shakespeare.

Adusă în Canada în 1606, cânepa a devenit o recoltă colonială de importanță majoră. Atât George Washington, cât și Thomas Jefferson o cultivau. Cânepa a asigurat aprovizionarea flotei armatei cu velatură, precum și

☼ *Un rucsac și un portmoneu din cânepă, produse ale revenirii cânepii industriale din anii '90.*

a velierelor secolului al XIX-lea care traversau rapid mările și oceanele în scopuri comerciale.

Introdus în Kentucky în 1775, a devenit recolta principală a statului, fiind cultivat de asemenea în Missouri și în „centura porumbului” din Vestul Mijlociu. În orice caz, competiția din partea bumbacului și a fibrelor pentru frânghie din Asia a dus la declinul culturilor la începutul secolului XX.

Apariția „decorticatorului” în anii '30 – un aparat care separă măduva de fibre fără să mai fie nevoie de topirea tulpinilor – ar fi putut să reînvie cultura de cânepă textilă, însă a fost împiedicată de Marihuana Tax Act din 1937. După ce japonezii au preluat controlul asupra celei mai mari părți a Asiei de Est și Filipinelor în timpul celui de Al Doilea Război Mondial, oprind aprovizionarea Statelor Unite cu sfoară, Ministerul Agriculturii a îndemnat fermierii să cultive din nou cânepă textilă, difuzând și un filmuleț care se chema *Hemp for Victory*. Naziștii au făcut ceva asemănător printr-o broșură care le spunea fermierilor: „Cel care cultivă cânepă textilă cu hârnicie se ajută pe sine și-și ajută patria”. Cânepa textilă este cultivată acum în Canada, China, Franța, Rusia, Ungaria și România.

Cânepa industrială a renăscut în anii '90, în mare parte mulțumită cărții lui Jack Herer *The Emperor Wears No Clothes*. Măduva este folosită ca izolator sau ca material ușor de construcție, prin compactarea ei cu un liant. Uleiul este folosit în alimentație sau pentru loțiuni și săpun. În orice caz, noua industrie textilă bazată pe cânepă a eșuat repede, în principal din cauza prețului mare de import al materiei prime – este ilegală cultivarea ei în Statele Unite – și lipsei de experiență în industria textilă a susținătorilor cânepii.

Partidele cu cravată de cânepă

Cea mai puternică asocieră cu cânepa în timpurile istorice este aceea cu frânghia spânzuratului. Pirații din Anglia elisabetană „dansau în ștreangul de cânepă” în timp ce nelegiuții din Texasul secolului al XIX-lea „întindeau cânepa”. Călăii preaslăveau cânepa ca pe cea mai rezistentă și cea mai fină sfoară și ungeau ștreangul cu ceară, ulei sau săpun.

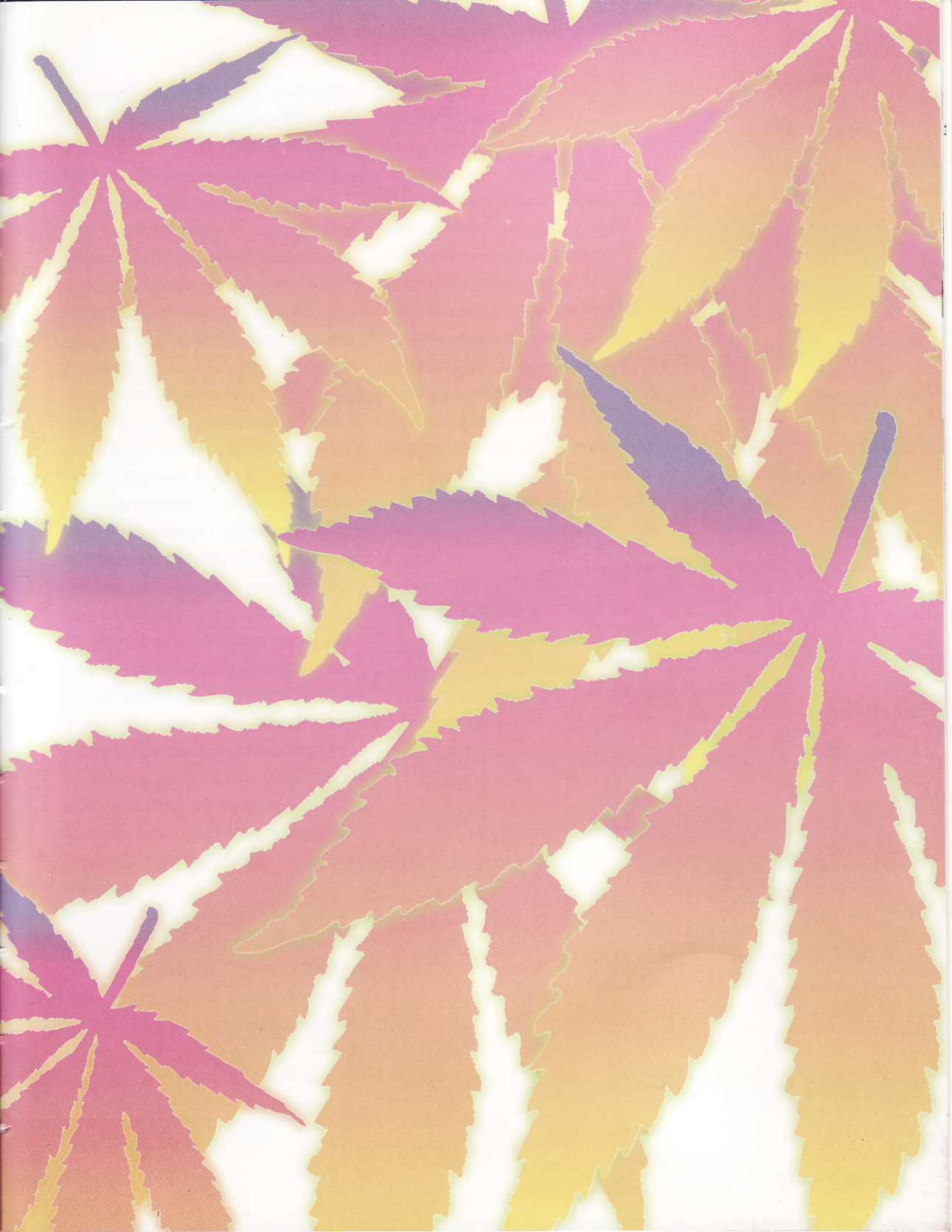

Au apărut de asemenea numeroase produse alimentare pe bază de cânepă, printre care covrigei și brânză, însă DEA a interzis acele produse care conțineau orice urmă de THC.

Cânepa textilă este utilizată de asemenea în fabricarea foietelor pentru rulat tutun. Pentru hârtia ziarelor și a cărților este mai bine dacă este amestecată cu hârtie reciclată. Răspândirea largă a hârtiei din cânepă ar putea ajuta la salvarea pădurilor. Conform unui studiu al Ministerului Agriculturii din 1916, un acru de cânepă (aproape un pogon), poate produce la fel de multă hârtie, dacă este folosită și măduva, cât patru acri de pădure (peste un hectar și jumătate).

✿ Capsule cu ulei de cânepă. Nu este psihoactiv, însă conține acizi grași esențiali și nutritivi.

CULTIVAREA

*„De asemenea, i-am dat grădinarului să cultive
câteva semințe de cânepă din India de Est, m-am interesat
de semințele care au rămas și am așteptat anotimpul potrivit
pentru a le semăna.“*

George Washington, scrisoare către administratorul fermei sale, 1794

CANABISUL este cultivat în toată lumea, din Olanda până în Himalaya, din Alaska până în Swaziland. Chiar dacă poate crește în diferite climate în mod spontan și într-o stare sălbatică, este totuși nevoie de multe cunoștințe, de grijă și tehnică pentru a obține o iarbă puternică, fie că suntem interesați de culesul rășinei pentru a face hașiș, fie că ne dorim eliminarea precoce a masculilor din culturi pentru a obține *sinsemilla*.

În peisajul industrial, cultivarea canabisului în spații interioare a început să se practice la scară largă odată cu dezvoltarea sistemului hidroponic de cultură, a metodelor de iluminat interior și totodată cu dezvoltarea soiurilor adaptate pentru zone temperate (la aceasta se adaugă și încurajarea venită din partea prețurilor mari de pe piață). Prin anii '70, întreaga cantitate de canabis consumată în Vest era importată din țări unde se cultiva în mod tradițional, de exemplu Mexic sau Maroc, însă acum o bună parte este cultivat local, mai ales în Canada și Olanda.

Cantitatea de iarbă și hașiș confiscată de oamenii legii în ultimii ani este în medie de 4 000 de tone, ceea ce înseamnă că recolta globală totală poate fi de 30 000–40 000 de tone pe an.

CANABISUL ÎN LUME

CULTIVAREA

Un raport al Interpolului din 1996 susține că 79 de țări aveau recolte de canabis suficient de mari pentru a exporta. Totuși, majoritatea canabisului clandestin provine doar din câteva țări.

Mexicul și Statele Unite sunt principalele producătoare de marijuana, fiind probabil responsabile pentru jumătate din iarba existentă în lume. Cea mai mare parte din hașiș provine din Maroc și Pakistan, iar Africa de Sud și Paraguay sunt surse regionale cheie pentru *dagga* și *mota*. Exporturile din Columbia au explodat în anii '70, însă au scăzut după ce traficanții au descoperit un drog mai profitabil și mai ușor de transportat fără a fi depistat – cocaina.

LEGENDĂ

ȚĂRI CARE PRODUC MARIJUANA ÎN MOD TRADIȚIONAL

AMERICILE
Mexic, Jamaica, Columbia,
Brazilia, Paraguay
ASIA
India, Thailanda, Cambodgia,
Vietnam
AFRICA
Ghana, Nigeria, Egipt,
Republica Democrată Congo,
Africa de Sud, Lesoto,
Swaziland, Malawi

ȚĂRI CARE PRODUC HAȘIȘ ÎN MOD TRADIȚIONAL

Maroc, Egipt, Liban,
Afganistan, Pakistan,
Nepal, India

**ȚĂRI ÎN CARE EXPORTUL DE CANABIS
A SCĂZUT SEMNIFICATIV**
Columbia, Liban,
Vietnam

ȚĂRI ÎN CARE CULTIVAREA CANABISULUI S-A RĂSPÂNDIT ÎNCEPÂND CU 1970

AMERICILE
SUA, Canada
EUROPA
Olanda, Spania, Elveția,
Marea Britanie,
Germania, Rusia
ALTE ȚĂRI
Australia

CANABISUL ÎN LUME CONSUMUL

Având în vedere faptul că este ilegal în toate țările, cu greu se poate cuantifica un procent al consumului de cannabis. Nu există rapoarte anuale ale vânzărilor, iar cifrele despre arestări și confiscări furnizează doar informații despre asprimea legilor și despre rata de transbordare a cannabisului.

Un raport al Națiunilor Unite din 2002 estima că 147 milioane de persoane utilizau cannabis cel puțin o dată pe an. Cele mai mari rate de consum erau în Oceania, unde aproape o cincime din populația de peste 15 ani fuma marijuana, iar cele mai scăzute în Asia, cu 1,6%. Însă aceste date trebuie interpretate cu precauție: câți oameni sunt dispuși să recunoască într-un chestionar cvasioficial că folosesc droguri ilegale și câtă încredere putem să avem în datele ce provin din zone de război, gheto-uri și sate izolate? Totuși, cercetările sociale, istoria culturală și dovezile anecdotice ne oferă o idee despre zonele în care utilizarea ierbii este predominantă.

RATE RIDICATE DE CONSUM

Papua Noua Guinee, Micronezia, Ghana, Sf. Vincent și Grenadine, Africa de Sud, Noua Zeelandă, Australia, Sierra Leone, Zambia, Nigeria, Irlanda, Marea Britanie, Salvador, Canada, SUA, Mali, Maroc, Spania, Elveția, Jamaica, Afganistan.

MAREA BRITANIE

O serie de cercetări estimează că vânzările de iarbă cultivată acasă le depășesc pe cele ale celui mai mare producător de bere din țară.

OLANDA

Țara care este cea mai aproape de utilizarea legală, având cafelele de canabis tolerate în mod oficial, care se adresează mai degrabă turiștilor decât localnicilor.

AFGANISTAN

Fumatul de hașiș este renumit ca fiind aproape universal printre soldații din această țară devastată de războaie.

INDIA

Națiunile Unite estimează numărul consumatorilor de canabis la aproximativ 22 de milioane, mai mult decât în oricare altă țară.

ISRAEL

„Locul în care trăiește o societate tensionată și unde evreii nu s-au descurcat niciodată bine cu alcoolul”, afirmă unul dintre militanții înfocați pentru iarbă.

PAPUA NOUA GUINEE

Conform unui raport al Națiunilor Unite din 2002, 29% din adulți fumează *spak brus* — cel mai mare procentaj din lume la acest produs.

AFRICA DE SUD

Țara-mamă pentru *dagga*.

NOUA ZEELANDĂ

Peste jumătate din populația cu vârste cuprinse între 15 și 45 de ani declară că a fumat canabis.

CULTIVAREA CANABISULUI ȘI COLONIILE DE CULTIVARE

„În fiecare pungă o sămânță și în fiecare sămânță o pungă de semințe“ este o veche zicală a consumatorilor de canabis. Marijuana cultivată acasă este mai ieftină, mai proaspătă și adeseori mai pură și mai puternică decât iarba de pe piața neagră, iar cultivatorii sunt foarte mândri de ea.

Până la sfârșitul anilor '70, întreaga cantitate de canabis fumat în Statele Unite, Canada și Europa de Vest era importată din țări care erau tradițional cultivate. Mai toată marijuana era *sativa* cultivată în Mexic, Jamaica, Columbia, Vietnam, Thailanda și, ocazional, provenind din locuri mai exotice cum ar fi Congo, Africa de Sud sau Brazilia, în timp ce hașșul era de origine marocană, libaneză, afgană, pakistaneză sau nepaleză.

Varietățile erau identificate după originea lor. Ele proveneau din „soiuri locale“ – varietăți regionale încrucișate și adaptate suficient la condițiile locale pentru căpăta anumite caracteristici distincte. Se prea poate să fi descins din soiuri de cânepă

aflată la latitudini nordice, însă erau puternice – uneori aproape psihedelice – și au prosperat sub soarele tropical. Printre ele se numără legendarile Acapulco Gold și Michoacan din Mexic, Panama Red (care cuprindea și alte varietăți roșii similare din preajma coastei columbiene) și Santa Monica Gold din munții Columbiei. Această nomenclatură a inspirat și diverse glume, cum este „Argintul de canal – Sewer Silver“, o legendă urbană despre semințe de iarbă care au fost aruncate la toaletă în timpul unui control al poliției și care au încolțit în mod miraculos fără lumină în noroiul din subsolul Manhattanului.

În anii '60 și '70, primele încercări de cultivare în Vest au fost absolut involuntare –

✿ Aceste tinere plante sunt cultivate în pachet, prin metoda „Sea of Green“ (Marea de Verdeță).

unii consumatori „au plantat” semințele alunece de pe coperta albumului în timp ce le alegeau din iarbă pentru a rula un joint. Însă plantelor nu le-a mers chiar bine întotdeauna. *Cannabis sativa*, originară din nordul Mexicului, s-a putut adapta la condițiile climatice din Statele Unite, mai ales în partea de sud, însă varietățile columbiene și thailandeze, obișnuite cu verile continue de la Ecuator, nu s-au putut adapta. Un american expatriat pe nume Soma, care conduce acum o companie de semințe din Amsterdam, a început afacerea atunci când niște semințe columbiene pe care le-a aruncat pe fereastră au încolțit. „Cultivăm în climatul rece din Vermont, în aer liber, iar acest soi nu se maturiza niciodată înainte de îngheț”, îi spunea el „gurului ganja”, Ed Rosenthal. „Atunci am înțeles pentru prima dată cultivarea.”

Eforturi susținute au făcut veteranii războiului din Vietnam, care s-au întors acasă cu semințe din sud-estul Asiei, și cultivatorii din California și Nord-Vest, care la sfârșitul anilor '70 au adus semințe de *indica* din Afganistan. În Vestul mijlociu, fermierii plantau canabis printre rândurile de porumb: ambele plante se dezvoltă bine în același tip de sol, iar porumbul crește suficient de înalt pentru a camufla canabisul în cea mai mare parte a sezonului. Hitul country al lui Steve Earl din 1988 *Copperhead Road* cele-

brează povestea veteranului cultivator de canabis, un bărbat care se întoarce din Asia de Sud-Est pentru a cultiva *ganja* în aceeași munți din estul Tennessee-ului unde bunicul lui producea clandestin alcool.

Cea mai dezvoltată cultură de canabis era în districtele Californiei Mendocino și Humboldt, în îndepărtatul ținut al pădurilor de sequoia, la nord de San Francisco, unde o mulțime de hipioți s-au dus „să reconstituie comuniunea cu natura”.

Cultivatorii din California au fost printre primii care au utilizat tehnica *sinsemilla*,

☼ *Plante cultivate în pământ în districtul Mendocino din California, parte a legendarului „Triunghi de Smarald”*

sortând masculii pentru a stimula creșterea inflorescențelor la plantele femele rămase, și au selectat propriile soiuri, încrucișând varietăți columbiene și mexicane în speranța obținerii unor plante noi care să aibă puterea celor columbiene și timpul de creștere caracteristic celor mexicane. De exemplu, un soi din California anilor '70 numit Haze este un amestec de *sativa* de origini diferite – columbiană, mexicană, thailandeză și din sudul Indiei. Mai departe în nord, în Seattle, cea mai ploioasă regiune a Statelor Unite, cultivatorii au început să facă grădini rudimentare de interior în care foloseau lumină fluorescentă și au căutat soiuri care se pretau la aceste condiții.

Semințele de *indica* aduse din Afganistan s-au dovedit mult mai adaptate pentru cultivarea lor la latitudini nordice. Plantele erau mai ușor de camuflat, fiind mai mici. Faptul că necesitau un timp mai scurt pentru maturare – șase săptămâni de înflorire –,

iar inflorescențele erau mai stufoase le făcea ideale pentru cultivarea clandestină în climatul rece. „Aveam o mână de astfel de semințe și am început să cultiv soiul afgan pur“, își amintea Soma în cartea sa *The Big Book of Buds*. Olandezii au obținut și ei anumite varietăți de *indica*, cum este Chitral din Pakistan.

Constrângerile legislative și avansul rapid al tehnologiei au provocat schimbări majore în producerea de canabis la începutul anilor '80. Pulverizarea de paraquat în Mexic, incendierea culturilor din Jamaica și reprimarea intensă a traficului au dus la un declin al calității importurilor. Canabisul columbian aproape a dispărut de pe piața nord-americană, împreună cu bețișoarele thailandeze și legendar-de-puternica *sativa* hawaiiană. „Efectele aberantelor constrângeri legale pentru limitarea calității și varietății marijuanei de import au fost depășite doar de lăcomia producătorilor și a distribuitorilor“,

✿ În anii '80, forțele susținute ale armatei și poliției au incendiat plantațiile de marijuana din Jamaica și din alte părți.

scria Robert Connell Clarke în *Cannabible*. Ca urmare, Mexicul, unul dintre primele locuri în care s-a cultivat *sinsemilla*, devine sinonim cu noțiunea de farba comercială mediocră.

În California, raidurile cu elicoptere din fiecare sezon de recoltare au decimat culturile în aer liber; orice seră, folosită pentru a lungi sezonul de maturare, devine automat o țintă pentru poliție. Odată cu aspirarea legilor americane mulți cultivatori au plecat în Amsterdam, unde întreprinzătorii olandezi dezvoltau soiuri noi. Cât privește restul, „guvernul ne-a împins pe toți să cultivăm în interior”, îi spunea un cultivator din Indiana lui Michael Pollan, autorul cărții *The Botany of Desire*. Cultivarea în interior a fost de asemenea facilitată de apariția noilor becuri de intensitate puternică, cu halogeni sau sodiu la presiune mare, dezvoltate în anii

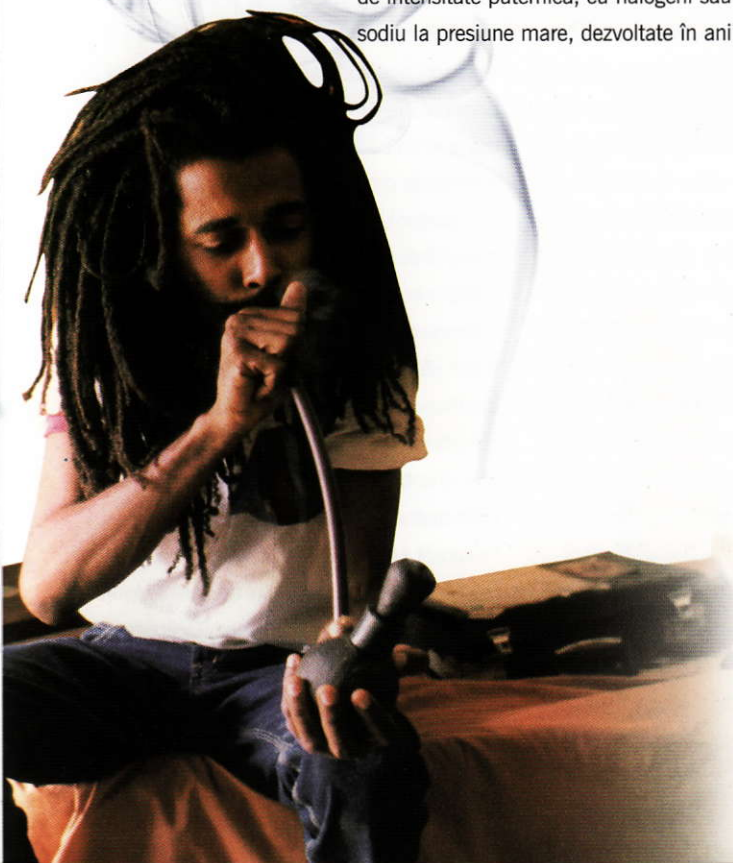
✱ În ciuda reprimării, Jamaica este în continuare o mare producătoare de canabis, iar metodele de cultivare devin tot mai sofisticate.

'70 pentru a fi utilizate pe stadioane sportive sau pentru iluminatul public în cartierele cu criminalitate ridicată.

Rezultatul a fost că genetica plantelor de canabis s-a globalizat și s-a amestecat deoarece cultivatorii căutau varietăți din toată lumea, interesați fiind de tăria maximă, maturarea rapidă și producția ridicată. Conform lui Connell Clarke, majoritatea varietăților actuale sunt rezultatele combinării a vreo 12 soiuri selecționate la sfârșitul anilor '70 de către cultivatorii din California și nord-vestul Statelor Unite și transmise olandezilor la începutul anilor '80, cu adaosul ocazional de gene de la varietăți africane, asiatice, jamaicane sau *Cannabis ruderalis*. Aceste varietăți sunt: Skunk, Haze, Northern Lights, Big Bud.

De exemplu, Northern Lights este o varietate de *indica* nord-vestică, cultivată de obicei ca Northern Lights #5, care are o optime canabis thailandez. Din cauza timpului lung de creștere, soiul Haze este folosit de obicei sub formă de hibrizi, cum ar fi Jack Herer: o mixtură de *indica* cu *sativa* care are 50% Haze, trei optimi Northern Lights #5 și o optime Skunk. Blueberry este predominant *indica*, adică e canabis afgan încrucișat cu *sativa* aurie mexicană. AK-47, un soi olandez favorit al anilor '90, este format din două treimi *sativa* de origine columbiană, thailandeză, mexicană și afgană, despre care se spune că induce euforia tipică pentru *sativa* și dă o recoltă foarte bogată în nouă sau zece săptămâni de înflorire.

Înmulțirea și cultivarea canabisului sunt procese complicate. Mulți cultivatori preferă pur și simplu să se folosească de clone, în

✱ Această grădină a fost descoperită și distrusă la începutul anilor '90 de Drug Enforcement Administration (DEA).

loc să sacrifice o recoltă de *sinsemilla*. Clonarea înseamnă cultivarea unor femele la un loc cu anumiți masculi selecționați pentru a le poleniza, în scopul de a produce semințe.

Hibridul „F1“, primul rezultat din încrucișarea a două plante diferite, va avea adesea „vigoarea hibrizilor“, adică putere datorată acestei noi combinații de trăsături. Însă aceste trăsături specifice sunt greu de menținut la generația F2 și la generațiile următoare, deoarece este mult mai probabil să apară unele caracteristici recesive nedorite, iar acele trăsături care au nevoie de interacțiunea mai multor gene pentru a se manifesta se pot diminua în timp. Astfel, cultivatorii vor încrucișa în mod incestuos unele plante cu părinții lor, în ideea de a obține o linie „pursânge“ care să aibă caracteristici relativ consistente. Connell Clarke scrie că, în esență, cultivatorii moderni au „accelerat

vechiul proces natural prin care sunt create varietățile locale“. Idealul ar fi un soi îndeajuns de încrucișat pentru a fi consistent, însă nu atât de mult încât să amplifice defectele.

Amsterdamul este o Mecca larg deschisă pentru încrucișarea și cultivarea canabisului, având, încă de la începutul anilor '80, companii active de semințe care s-au ocupat continuu de încrucișări pentru aprovizionarea cafenelelor și a cultivatorilor din toată lumea. Odată cu interzicerea de către guvernul olandez a cultivării de interior a canabisului pentru semințe, mulți cultivatori olandezi s-au mutat în Elveția. Spania se dezvoltă de asemenea ca un centru european de cultivare, cu legi mai permissive și multe legături culturale cu sursele de semințe din America Latină.

Columbia Britanică, cea mai vestică provincie a Canadei, este al doilea cultivator principal din lume. Este un loc ideal pentru dezvoltarea cultivării de canabis situându-se aproape de centura de *sinsemilla* din nord-vestul Statelor Unite și având un context cultural favorabil de cultură hippie/marijuana ce-și are originile în prolifiații ani '60 (unii afirmă că veteranii din Vietnam care au adus cu ei semințe de canabis au fost și primii cultivatori din Columbia Britanică). Este un loc izolat, cu suficiente ploi pentru cultivarea în aer liber și energie electrică ieftină, furnizată de hidrocentrale, pentru cultivarea în interior. Provincia are trei arii principale de cultivare: orașul Vancouver, insula Vancouver și Munții Kootenay din est. De asemenea, Quebecul se dezvoltă ca și centru de cultivare.

Având pedepse relativ mai mici și constrângeri legale mult mai puțin fanatice

decât în Statele Unite, la care se adaugă eforturile antreprenorului militant Marc Emery în favoarea companiilor de semințe, Columbia Britanică a devenit un exportator important în anii '80. Printre soiurile locale se numără Romulan, o *indica* „head-denting”, numită astfel după o rasă de extraterestri cu striții pe frunte din *Star Trek*, și Texada Time-warp, predominant *indica*. Totuși, Jason King, autorul cărții *Cannabible*, este nemulțumit pentru că multă iarbă comercială din Columbia Britanică, produsă industrial în grădinile de interior ale suburbiilor Vancouverului, este suprafertilizată denumind-o „boboci chimici de interior crescuți fără dragoste”.

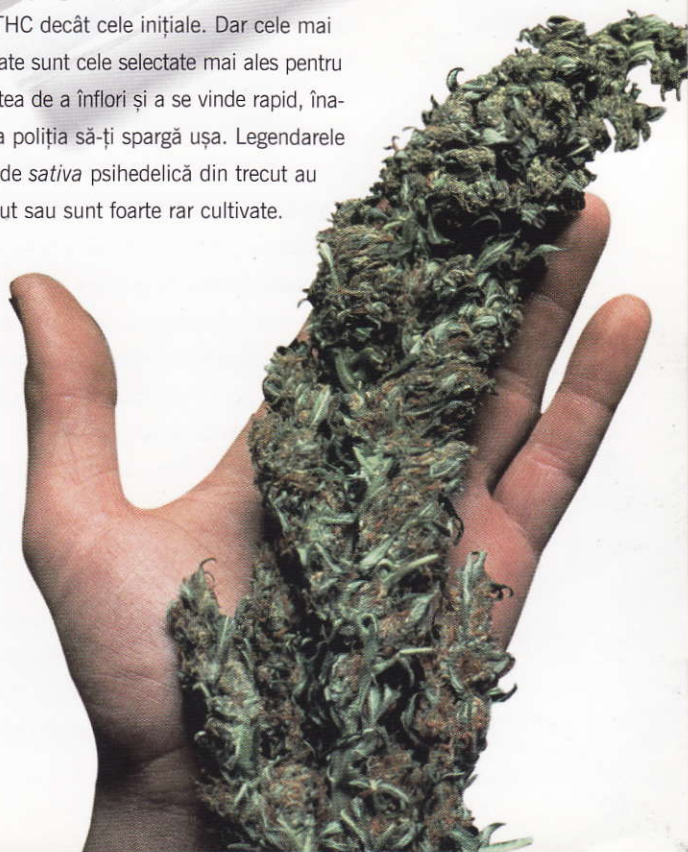
Africa de Sud și Malawi evoluează ca surse de canabis, deoarece varietățile lor de *sativa* din zonele temperate necesită un timp scurt pentru a crește. În Australia, cultivarea a început de la cânepa locală din Hunter Valley până în New South Wales, la care mai apoi s-au adăugat varietăți sud-asiatice și din toată lumea. În Jamaica, unde mulți cultivatori doar „puneau semințele în pământ și îl lăsau pe *Jah* să aibă grijă de ele”, se folosesc acum semințe olandeze și nord-americe, varietăți din Alaska sau *indica*.

În Statele Unite, California este de departe cel mai mare producător de iarbă. Aici s-au păstrat unele soiuri de *sativa* din vechea școală, cum ar fi Gold Rush, un soi care provine din departamentul Humboldt și care a fost obținut din varietatea Santa Maria Gold. Alte locuri importante de cultivare sunt: sudul Munților Apalași, Hawaii, nord-vestul Pacificului și Florida. În 1997, NORML a estimat că marijuana cultivată acasă valora 15 miliarde de dolari dacă era

vândută *en gros*, situându-se pe locul patru în topul recoltelor naționale după porumb, soia și fân, însă înaintea grâului, bumbacului și tutunului. Chiar dacă recolta de canabis ar fi valorat 3 miliarde de dolari și tot ar fi fost ocupat unul din primele zece locuri înaintea cartofilor, merelor sau portocalelor.

Datorită metodei de cultivare în interior, canabisul poate fi obținut oriunde în lume, pornind de la plante sau varietăți de oriunde din lume. Cultivatorii din Argentina pot cumpăra semințe din Spania, descendente ale unor hibrizi olandezi obținuți prin încrucișarea unor plante californiene și africane. Cele californiene, la rândul lor, sunt o mixtură mexicano-afgană. Până acum, presiunile pieței și ale poliției au schimbat caracterul plantei, ajungându-se la soiuri care au mai mult THC decât cele inițiale. Dar cele mai apreciate sunt cele selectate mai ales pentru abilitatea de a înflori și a se vinde rapid, înainte ca poliția să-ți spargă ușa. Legendarele soiuri de *sativa* psihedelică din trecut au dispărut sau sunt foarte rar cultivate.

✿ Produsul final: un uriaș „boboc” de Skunk.

METODE DE CULTIVARE

Chiar dacă nu este nimic altceva decât o buruiănă, există sute de metode de cultivare a canabisului. Principiul este, la bază, foarte simplu. „Cumperi niște pământ, îl pui într-un ghiveci și aprinzi lumina“, ne sfătuiește reporterul Kyle Kushman de la *High Times*.

„Plantează sămânța și supraveghează-i dezvoltarea. Fii atent și ia notițe.“ Cultivarea în sistem hidroponic este ceva mai complicată.

Canabisul are nevoie de cinci lucruri de bază pentru a crește puternic: lumină, aer, apă, nutrienți și un mediu de cultură. „Nu vă bateți capul să deveniți experți,“ ne sfătuiește Kushman. „Pentru o cultură bună, totul ține de echilibru. Mai mult (lumină, aer, apă etc n.n.), nu aduce întotdeauna mai mult (profit n.n.).“ În general, oamenii care iubesc grădinăritul se vor descurca de minune să cultive canabis.

GERMINAREA

Semințele trebuie plantate la o adâncime de o jumătate de cm până la un cm. O metodă simplă și comună de a le face să gerneze înainte de plantare este de a le pune în șervețele umede de hârtie sau tifon umed. Semințele încolțesc în două până la șapte zile și sunt plantate imediat ce rădăcina începe să fie vizibilă.

Când planta este înaltă de 2,5 până la 5 cm, îi apar două frunzulițe ovale, numite cotiledoane. Acestea sunt urmate de frunze neramificate, de frunze cu trei ramificații, apoi se dezvoltă frunzele cu cinci și șapte ramificații, care sunt specifice plantei. Uneori pot crește și frunze cu nouă sau unsprezece ramificații.

CLONELE

Plantarea de clone – butași îi permite cultivatorului să fie sigur că va avea o plantă femelă ale cărei calități le cunoaște. Ca plantă „mamă“ este folosită femela cea mai sănătoasă și puternică.

Pentru a face un butaș, se taie o ramură activă de 10–15 cm cu un obiect steril, tăietura făcându-se în diagonală. Dacă se folosesc și hormoni care stimulează dezvoltarea rădăcinii, cresc șansele de a obține o nouă plantă.

PLANTAREA

Plantele pot fi sădite la început în ghivece mici, însă trebuie apoi mutate – cu atenție –, înainte ca rădăcinile să crească prea mari pentru acel vas. Pentru cultivarea în aer liber este nevoie de un sol bine drenat, care să nu fie nici prea tare când este uscat, nici prea noroios când este ud. Solul pe care cresc bine porumbul și lucerna este foarte bun pentru marijuana.

Kushman îi sfătuiește pe cultivatori să-și planteze câte puțin în plus, pentru a alege ce e mai bun din recoltă. Plantele pipernice trebuie eliminate și cultura trebuie rărită. Mai bine ai patru plante care au

☼ *Semințe de canabis, gata pentru a fi plantate sau puse la germinat.*

spațiu suficient, decât zece care-și blochează lumina una alteia.

DIFERENȚE ÎNTRE CULTURILE DE INTERIOR ȘI CELE ÎN AER LIBER

Pentru a cultiva în aer liber nu ai nevoie de multă tehnologie: dacă plantele au îndeajuns de multă apă, lumină și nutrienți, natura va avea grija de restul. De asemenea, plantele cresc mult mai mari afară. Pe de altă parte, ai mai puțin control – de exemplu, nu poți forța înflorirea –, iar cultura poate fi mâncată de insecte sau de alte animale, poate fi furată de fumători leneși în căutare de iarbă gratuită sau poate fi găsită de poliție. Cu cât este mai accesibilă, cu atât este mai vulnerabilă pentru poliție și pentru hoți.

Creșterea în interior cere mai multă muncă, însă cultura este sigură și poți să ai mai multe recolte pe an. Grădinile de interior mai sofisticate au două camere, una pentru stadiul vegetativ și una pentru înflorire, cu lumină diferită, potrivită ciclului de viață în care se află respectiva plantă. Acest sistem permite o „recoltă continuă”, iar camerele pot fi la fel de mici cât rafturile de sus și de jos ale unui dulap.

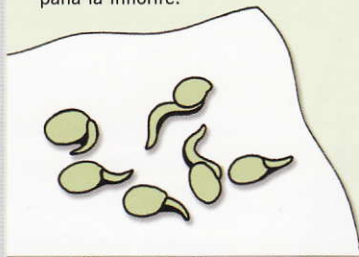
Una dintre tehnicile culturii în interior se numește „marea de verdeață”. Aceasta înseamnă creșterea unui mare număr de plante mici, în ideea de a avea producție cât mai mare exploatând un spațiu minuscul. Înflorirea este forțată atunci când plantele ajung la 15–20 cm înălțime, iar atunci când sunt gata pentru recoltare abia ajung la un metru înălțime.

INSTALAȚII HIDROPONICE VS. SOL

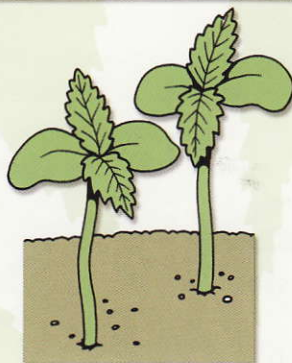
Sistemul hidroponic înseamnă să cultivi plante fără sol. Plantele își dezvoltă rădăcini

SEMINȚELE ȘI PLANTAREA

☼ Canabisul poate fi cultivat fie din semințe, fie din butași, cea din urmă metodă garantând obținerea unei femele și scurtând timpul până la înflorire.

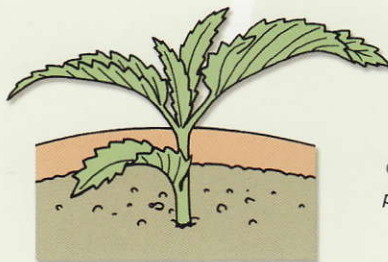

1 Semințele sunt mai întâi germinate în tifton.

2 Plantulei îi cresc mai întâi cotiledoane, iar apoi prima pereche de frunze adevărate.

3 Obținerea unei clone printr-o tăietură diagonală.

4 Un tânăr butaș plantat în pământ.

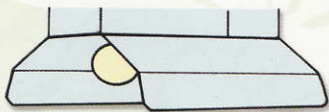
CULTIVAREA

✿ Principalele metode de cultivare a canabisului sunt cultivarea în sol și sistemul hidroponic, într-o soluție fără sol.

Pentru cultivatorii de interior, metoda hidroponică este mai curată.

Cultivarea în sol este mai simplă, însă creșterea este mai lentă.

Plantele de canabis au nevoie de lumină intensă.

într-un mediu neutru, cum ar fi vată minerală sau fibre de cocos, iar rădăcinile sunt spălate de o soluție lichidă nutritivă, fie prin picurare, fie prin „flux și reflux“, inundare și secare periodică.

Cultivarea în sol este mai ușoară și mai îngăduitoare cu micile greșeli. Plantele cultivate în sistem hidroponic cresc mai repede, însă există riscul ca grădinile să fie decimate rapid din cauza unei greșeli sau unei erori tehnice.

LUMINILE

Plantele de canabis care cresc în interior au nevoie de o lumină cât mai apropiată posibil de lumina solară. Becurile incandescente obișnuite nu sunt bune, deoarece degajă prea multă căldură pentru cantitatea mică de lumină utilizabilă pe care o produc. Majoritatea luminilor fluorescente sunt, de asemenea, prea slabe, totuși unele sunt potrivite pentru grădini de mărimea unui dulap, formate din trei-patru plante. Becurile de mare intensitate – cu halogen sau cu sodiu la presiune mare – sunt cele mai bune pentru culturile de interior. Becurile cu halogen produc mai multă lumină utilizabilă, însă unii cultivatori le preferă pe cele cu sodiu pentru a stimula înflorirea, deoarece lumina lor are un spectru ușor roșiatic, mai apropiat de lumina de toamnă. Aceste becuri produc multă căldură, având nevoie de ventilație, și-ți pot arde ochii dacă te uiți direct la ele, de asemenea pot exploda dacă sunt stropite cu apă cât timp sunt încă încinse.

Aceste becuri trebuie să fie plasate cât mai aproape de plante posibil, fără să le ardă – plantele așezate la 1,2 metri distanță

de bec vor primi mai puțin de o zecime din cantitatea de lumină pe care o primesc plantele așezate la 30 de centimetri distanță. Majoritatea cultivatorilor folosesc fie materiale reflectorizante, fie vopsesc pereții încăperii în alb sau îi acoperă cu plastic alb. În grădinile mai mari, becurile sunt așezate pe rampe mobile, astfel încât toate plantele primesc aceeași cantitate de lumină.

O regulă empirică citată de Jorge Cervantes, autorul cărții *Indoor Marijuana Horticulture*, este aceea că o grădină ar trebui să producă jumătate de gram de înflorescență pentru fiecare watt de lumină la fiecare 30 de zile, deci o cantitate de lumină de 1 000 de wați ar trebui să fie suficientă pentru aproape jumătate de kilogram pe lună.

STADIUL VEGETATIV

Este perioada de timp care se scurge între stadiul de plantulă și perioada de înflorire, când planta produce frunze. O plantă sănătoasă crește cu unu până la cinci cm pe zi. Stadiul vegetativ poate dura trei până la patru luni la soiurile de *sativa* cultivate în aer liber, însă este mult mai scurt la cele de *indica* cultivate în interior.

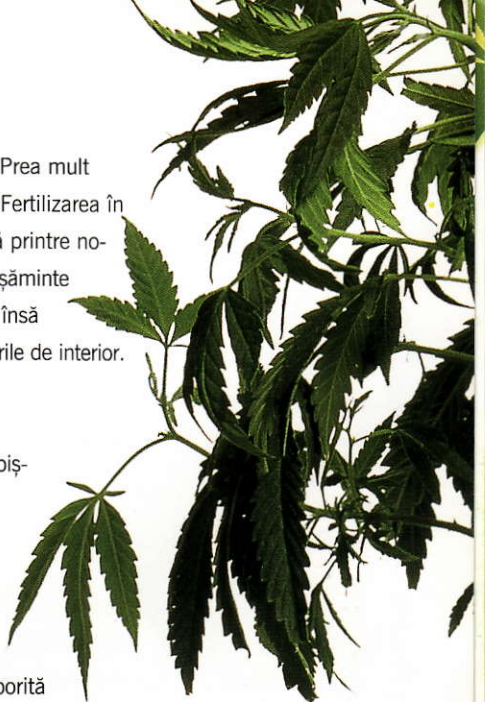
În timpul stadiilor vegetative, plantele au nevoie de nutrienții de bază: azot, fosfor și potasiu (de obicei abreviate N-P-K), în primul rând azot. De asemenea, au nevoie de cantități mai mici de calciu, sulf și magneziu și ușoare urme de zinc, fier, mangan, bor, cupru și molibden. Plantele cresc mai repede dacă au mai multă lumină, însă mai mult de 18 ore pe zi înseamnă masacru.

Fertilizatorii pot fi orice, de la produse comerciale pentru grădini până la guano de

liliac și mâncare pentru pești. Prea mult îngrășământ va arde plantele. Fertilizarea în exces este o greșeală obișnuită printre no-vici. Cannabisul crescut cu îngrășăminte naturale are un gust mai bun, însă acest lucru e dificil pentru culturile de interior.

BOLILE

Printre animalele dăunătoare obișnuite se numără căpușele, afidele, tripsii și puricii de plante (Aleyrodidae). Aceștia pot fi evitați prin menținerea curățeniei în camera de cultură și atenție sporită la tot ceea ce vine din afară. Plantele de cannabis, mai ales soiurile de *indica* cu inflorescențe dense, sunt vulnerabile de asemenea la putregaiul cenușiu și mucegaiul cenușiu.

STADIUL VEGETATIV

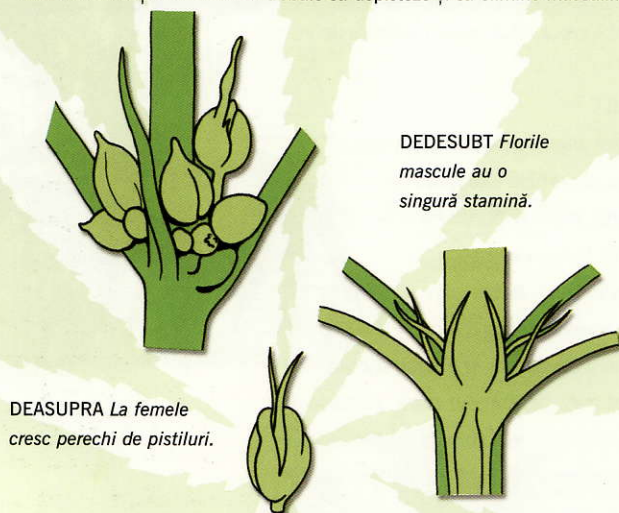
Stadiul vegetativ este perioada în care plantele produc frunze și cresc în înălțime – poate dura de la trei la cinci luni.

Lumina ajută plantele să crească mai repede în timpul stadiului vegetativ, însă nu exagerați!

DETERMINAREA SEXULUI

✿ Determinarea sexului plantei este esențială, deoarece cultivatorii care vor să obțină *sinsemilla* trebuie să depisteze și să elimine masculii.

DEASUPRA La femele cresc perechi de pistiluri.

DEDESUBT Florile masculine au o singură stamină.

Cultivatorul nu trebuie să folosească nici un fel de pesticid care poate ajunge în plămânii celor care fumează din recolta lui.

DETERMINAREA SEXULUI

Atunci când plantele cresc din semințe, este esențial să elimini masculii pentru a obține *sinsemilla*, cu cât sunt îndepărtați mai repede, cu atât scad șansele ca femelele să fie polinizate.

Femelele tind să crească mai compacte, iar masculii mai lungi, însă majoritatea cultivatorilor spun că cea mai bună metodă de a-i deosebi este cu ajutorul bobocilor, care apar cu o săptămână sau două înainte de începerea înfloririi. Plantele masculine fac flori care seamănă cu niște ciorchini minusculi de banane. La început apar ca un singur

„Boboci” îngrijiți în cultura de casă, răsplata pentru un sezon de muncă.

pinten verde ascuțit la vârf, pe când la femele apar perechi de pistiluri albe.

ÎNFLORIREA

Majoritatea soiurilor cultivate, mai ales cele de *indica*, au nevoie de 12 ore pe zi de întineric *neînterupt* pentru a înflori. În aer liber, acest fenomen se întâmplă la câteva zile după echinocliul de toamnă. În interior, este determinat de iluminatul artificial, înflorirea putând fi forțată. Odată începută înflorirea, durează între șase săptămâni jumătate și zece până ce inflorescențele majorității varietăților ajung la maturitate.

Pentru a evita insinuarea unui gust de chimicale în fiecare fum inhalat, cultivatorii opresc fertilizarea și încep să ude plantele din abundență cam cu două săptămâni înainte de recoltare și mai ales în cazul sistemelor hidroponice. Apa din belșug ajută la eliminarea naturală a fertilizatorului.

CÂND SĂ RECOLTEZI

Plantele trebuie recoltate atunci când au ajuns la maximul de potență. Cultivatorii își dau seama de acest stadiu al plantei uscând o probă în cuptor și fumând-o sau observând momentul în care pistilurile de la baza inflorescenței se colorează în maro cu o viteză mai mare decât apariția unor noi, sau uitându-se la glandele cu rășină – trihomii – cu un microscop care mărește de 30 de ori. Trihomii trebuie să fie total dezvoltati, dar încă transparenți și având o culoare ușor gălbuie.

În aer liber, recoltarea este adesea influențată de vreme. Ploile abundente pot dăuna plantelor, iar umiditatea poate favoriza apariția mucegaiului, mai ales în cazul varietății *indica*.

Este mai bine să tai plantele decât să le smulgi.

C U L E S U L

☼ Atunci când florile se maturizează, trebuie culese și curățate, apoi uscate cu atenție pentru a produce o iarbă de calitate superioară.

❶ O inflorescență matură.

❷ Pentru a fi gata de recoltare, inflorescențele trebuie să aibă trihomi deplin dezvoltati.

❸ Frunzele care sunt în plus trebuie eliminate.

❹ „Bobocii” sunt puși la uscat pentru 5–7 zile înainte de a putea fi folosiți.

SIGURANȚA ȘI „CULTURILE DE GHERILĂ”

Deoarece canabisul este ilegal (și este o țintă ispititoare pentru hoți), cultivatorii trebuie să fie foarte atenți ca niciodată persoanele nepotrivite să nu afle despre grădinile lor. De fapt, ideal este să nu știe nimeni!

Dacă este o cultură de interior, mirosul o poate da de gol și orice indiciu care poate da de bănuț trebuie ascuns cu grijă de musafirii nepoștiți. Dacă este o cultură în aer liber, trebuie ales un loc izolat pentru ea. În locurile în care „poliția caută plantații de marijuana cu elicopterele”, cultivatorii sunt nevoiți să sacrifice lumina solară în folosul camuflării.

Să cumperi un bec de 600 de wați, o masă pentru flux și reflux și 100 de pachete de vată minerală cu cartea de credit și să ceri să-ți fie livrate la adresa unde vei cultiva canabis nu este un gest de prostie la fel de flagrant cum e acela de a-ți rula jointuri pe treptele clădirii poliției din oraș, însă lasă o urmă destul de evidentă despre intențiile tale.

USCAREA ȘI PĂSTRAREA

Sunt esențiale pentru a prepara o iarbă de calitate. „Bobocii” sunt curățați de frunze cu foarfece mici ca pentru manichiură. Aceștia trebuie manipulați cu mare grijă, pentru a nu deteriora glandele cu rășină. Apoi sunt agățați de codiță, într-un loc întunecos, uscat, cald și bine ventilat, ca nu cumva să muce-găiască. O temperatură mai ridicată va ajuta canabinoizii acizi să piardă un grup hidroxil și să se transforme în THC, însă prea multă căldură poate degrada THC-ul în CBD.

Când tulpinițele sunt suficient de uscate încât să trosnească atunci când le rupi – în mod normal după cinci sau șapte zile – „bobocii” sunt numai buni de fumate. În acest moment, sunt depozitați în borcane de sticlă sau în pungi de plastic pentru păstrarea în frigider.

SEMINȚE ȘI ÎNȘELĂTORII

Companiile de semințe joacă un rol important în cultivarea canabisului, mai ales în cultivarea din propriile case. Avându-și originea în Amsterdamul anilor '80, în rețeaua de cultivatori care aprovizionau cafenelele olandeze, ele au fost remarcate de public abia la începutul anilor '90.

✿ O duzină de semințe de canabis de cea mai bună calitate poate costa mai mult decât șapte-opt grame de iarbă.

Astăzi, mai multe zeci de companii produc semințe pentru vânzare, fiind localizate în principal în Amsterdam și în Columbia Britanică. Printre acestea se numără T. H. Seeds, Flying Dutchmen, Mighty Mite și Homegrown Fantaseeds. Sunt distribuite în magazine, prin comandă poștală și prin internet pe site-uri cu nume fanteziste, ca *Natural Mystic*, *Heaven's Stairway*, sau explicite, ca *The Amsterdam Seed Co.* (în Vancouver). Catalogul de semințe al

magnatului canadian Marc Emery ocupă primele 12 pagini ale revistei *Cannabis Culture*, furnizând 585 de soiuri pentru 37 de companii. Prețurile pentru pachetele conținând numai 10 de semințe comandate prin poștă variază de la 15 \$ pentru o marfă comună până la 300 \$ pentru soiuri renumite ca NYC Diesel sau Jack Herer.

La început, companiile au urmărit cu atenție potențialul diverselor varietăți și caracteristicile de creștere – de interior sau de exterior, sezonul de înflorire și productivitatea. Mulți au început cu prețuri de 3–5 \$ pe sămânță, totuși unele soiuri pot costa 10–15 \$. Semințele „feminizate” – provenite de la femele polenizate de plante hermafrodite, ale căror urmași sunt aproape în totalitate femele – merită un premiu. Un site web care vinde cu 46 \$ un pachet de 10 semințe de Skunk #1 cere 80 \$ pentru semințele feminizate.

„Livrare discretă în toată lumea” este sloganul site-ului World Wide Seeds

Web. White Widow (Văduva Albă), un hibrid braziliano-indian de *sativa* cu *indica* obținut în cafenelele serelor din Amsterdam se mândrește cu „formarea intensă de cristale” care îl face să

arate ca „o plantă verde crescută în ninsoare” provocând „o euforie puternică”. Perioada de înflorire a acestui hibrid durează 10 săptămâni, iar stadiul vegetativ doar 2 săptămâni în grădinile hidroponice. Un pachet de 12 semințe costă 105 \$, 94,50 euro sau 66 £. Un pachet de 16 semințe de Jack Herer din banca de semințe Sensi din Amsterdam se vinde cu 154 \$. Acest soi combină „trei dintre cele mai puternice varietăți cunoscute de om” însă pedigreeul său rămâne secret, „ca și rețeta pentru coca-cola”.

Printre problemele obișnuite se numără semințele care se zdrobesc în timpul transportului, semințele care se dovedesc a fi de calitate inferioară sau care nu germinează, ori dealerii care păstrează pur și simplu banii clienților, fie din necinste, fie din incompetență crasă. Majoritatea vânzătorilor de semințe se bazează pe reputația lor; unii însă ar putea scoate bani buni doar din activitatea de urmărire pentru desfășurarea în bune condiții a acestor transporturi.

În Statele Unite atât legile statale, cât și cele federale interzic posesia sau importul de semințe de cannabis viabile. Unele companii, cum sunt Sensi Seed Bank și British

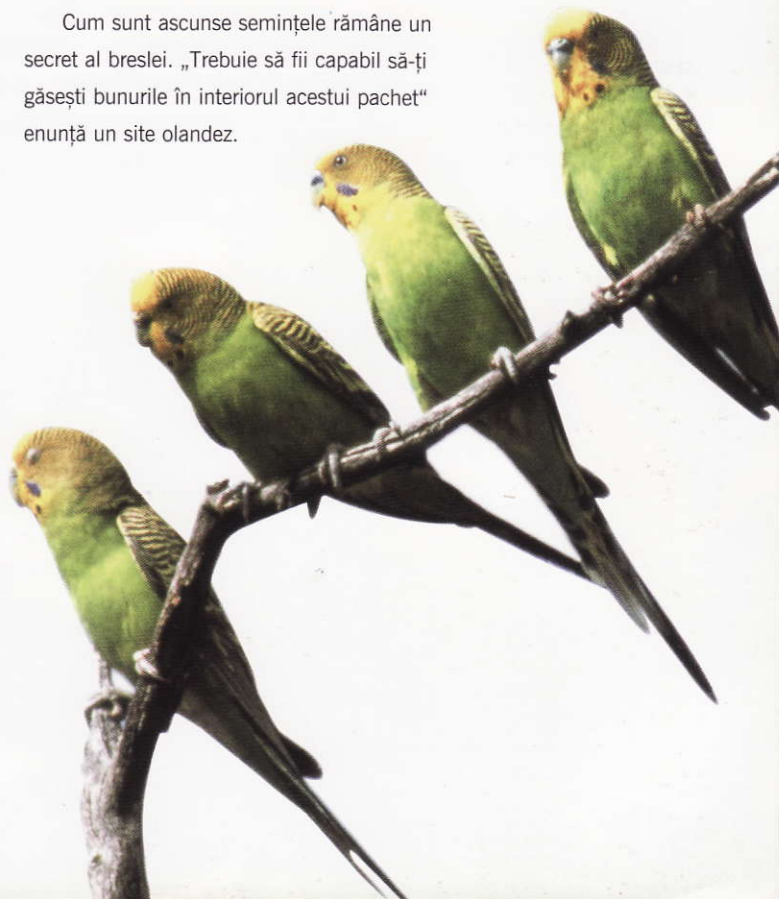
Seed & Read distribuie semințe doar în Europa.

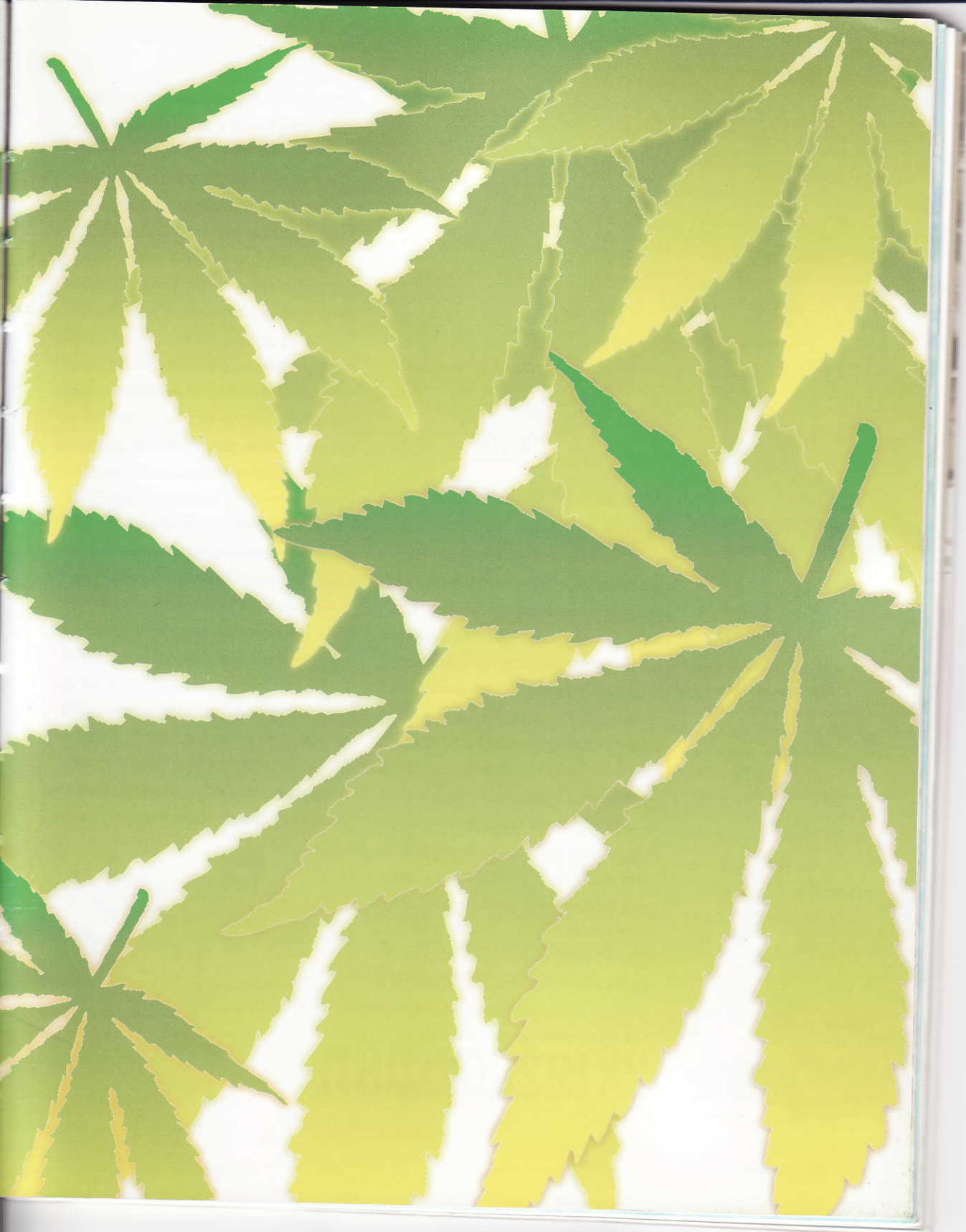
„Vindem semințe de cannabis doar ca suveniruri” este justificarea tipică ce apare pe un site britanic doar cu câteva rânduri mai jos după ce susține că deține „doar semințe de la varietăți verificate de marijuana” pe care le livrează „cu promptitudine și în secret” oriunde în lume. „Minunatele semințe de cannabis F1 pe care le furnizăm noi trebuie cultivate în țări raționale, unde consumul este legal, cum ar fi în Olanda, Belgia sau Elveția” spune un alt site britanic. „Dacă trăiești în Marea Britanie, îți putem vinde la un preț foarte mare niște momeală pentru pescuit sau hrană pentru păsări, însă nu trebuie în nici un caz să le cultivi.”

Cum sunt ascunse semințele rămâne un secret al breslei. „Trebuie să fii capabil să-ți găsești bunurile în interiorul acestui pachet” enunță un site olandez.

✿ *În Marea Britanie sunt legale semințele de cannabis, atâta timp cât nu le cultivi. În Statele Unite, până și semințele folosite ca mâncare pentru păsări sunt ilegale dacă nu sunt sterilizate.*

TEHNICI, INSTRUMENTE ȘI OBICEIURI

*„Aceste amintiri sunt atent analizate dimineța. Sunt convins
că există niveluri de percepție autentice și frapante, accesibile
prin intermediul canabisului, care devin... de negăsit în lipsa lui.”*

Carl Sagan, sub pseudonimul „Mr. X,” 1970

UTILIZAREA canabisului înseamnă mult mai mult decât inhalarea fumului. Există mii de tehnici, instrumente și obiceiuri. Chiar și gesturile instinctive pentru un fumător experimentat, cum ar fi rularea unui joint, se dobândesc prin exercițiu.

Starea mentală de a fi „pierdut în moment”, cuprins de nuanțe senzitive și asocieri libere interesante, poate fi o binevenită alternativă la obligațiile lumești, însă are și consecințe – cum ar fi să n-ai chef ori să nu poți să faci față acestor obligații atunci când ești foarte *luat*. Probabil cel mai bine a descris problema un personaj din povestea lui Terry Southern *Red-Dirt Marijuana*, când a definit diferența dintre „marijuana din timpul programului de lucru” și „marijuana de duminică”: „Nu există cale de întoarcere cu marfa tare – te năucește... trebuie să te asiguri că nimeni n-o să-și bage nasul în treburile tale înainte să intri în transă.” După cum spunea rapperul Aceyalone, trebuie să înveți „să-ți stăpânești euforia”.

Și, ca în orice situație de viață, o să-i calci pe oameni pe nervi dacă ești egoist sau necioplit.

UTILIZAREA CANABISULUI

Să fumezi marijuana e la fel de ușor ca și folosirea prezervativului, însă a învăța cum să apreciezi și să controlezi starea de euforie e mult mai complicat. Între timp, consumatorii ingenioși au născocit o multitudine de metode de a și-o introduce în corp.

☼ *Un bong de plastic în stilul anilor '70, o pipă cu apă înaltă și tubulară de origine thailandeză.*

FUMATUL

Metoda clasică este jointul, țigara cu marijuana rulată de mână. Este simplu de făcut, nu este nevoie de alte accesorii în afară de hârtie, este ușor de transportat și la fel de ușor să scapi de ea, și nu sare în ochi. Cea mai obișnuită varietate este *spliff*-ul, un joint mai mare, conic, de origine jamaicană, și *blunt*-ul, un joint rulat într-o foaie de tutun dintr-un trabuc în loc de hârtie.

Printre creațiile mai exotice se numără jointurile înădite și „laleaua”, un ghem de *ganja* de mărimea unui bec, fumat printr-un pai sau o țeavă de pix. Pentru asta e nevoie de o mare cantitate de iarbă și e greu să o faci să ardă uniform.

Cealaltă metodă principală de fumat cannabis este pipa. Este mai economică, pentru că se pierde mai puțin fum și este mai bună pentru „bobocii” foarte lipicioși, care sunt greu de rulat într-un joint și pot să nu ardă îndeajuns. Pipele cu apă, inclusiv bongurile, răcesc fumul și pot să filtreze unele toxine, iar din bong tragi o doză foarte mare de fum.

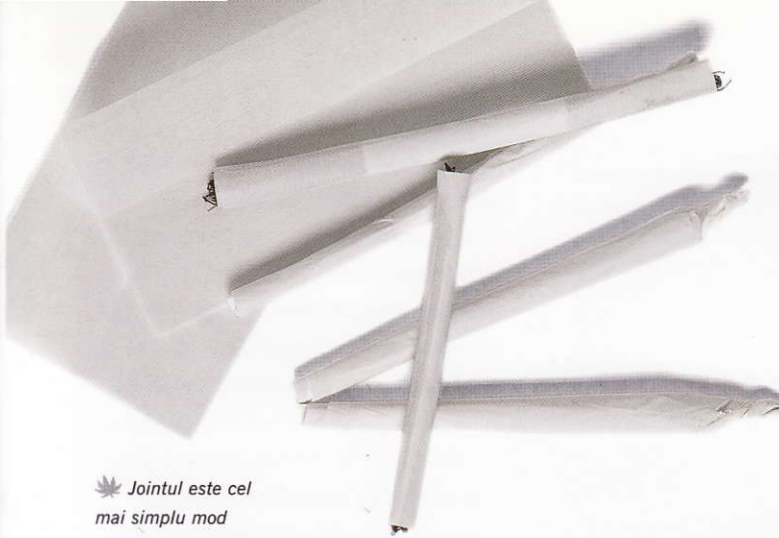
De obicei, americanii fumează hașișul din pipe. Europeanii își rulează mai degrabă un *spliff* de hașiș și tutun.

O metodă pentru a fuma hașiș fără pipă este să încingi două cuțite și să stri-vești hașișul între ele, apoi să inspiri fumul care se degajă. Altă metodă este să lipești o bucată de hașiș de un ac sau de un vârf de cuțit, pe care o aprinzi punând deasupra un borcan cu gura în jos pentru a colecta fumul pe care apoi îl tragi în tine.

Trihomii și uleiul de hașiș sunt cele mai puternice produse din cannabis. Trihomii se fumează cel mai bine dintr-o pipă mică, însă pot fi rulați și într-un joint. Cu uleiul de hașiș se pot unge foie de rulat, sau, mai eficient, se pune într-o pipă de sticlă și se încălzește de dedesubt.

VAPORIZAREA

Procesul implică încălzirea controlată a ierbei și apoi inspirarea vaporilor când se ajunge la temperatura dorită. Se bazează pe principiul că THC-ul se evaporă la o temperatură mai mică (180°–200°C) decât aceea la care arde materia vegetală (230°–235°C), scutindu-l astfel pe utilizator să mai inhaleze toxinele din fum. Acest aspect este important mai ales pentru cei care-l utilizează frecvent, în scop medical. Totuși, să tragi fără să simți fumul este ciudat pentru mulți fumători.

✿ *Jointul este cel mai simplu mod de a fuma cannabis.*

Tehnologia pentru vaporizatoare este încă în dezvoltare. Modelele comerciale mai ieftine sunt aproape universal considerate gunoarie. Unii oameni au avut rezultate mai bune cu improvizații ce implică pistoale de lipit și alte unelte asemănătoare. Cele mai bune modele comerciale din prezent au afișaj digital pentru temperatură și costă cel puțin 200\$.

În afară de cost, dezavantajele sunt: doza mare de vapori, aproape cât un bong, consumul de electricitate și gradul prea mare de dificultate al utilizării de către oameni foarte „luați”.

MÂNCATUL

Să mănânci cannabis este de asemenea mai sănătos decât să-l fumezi și te poate face *high* pentru o perioadă lungă de timp. Este cea mai bună cale de a lua o doză mare și este recomandată mai ales pentru cei ce-l folosesc în scop medical, dacă nu au nevoie însă de efect imediat. Este de asemenea o bună metodă pentru a folosi

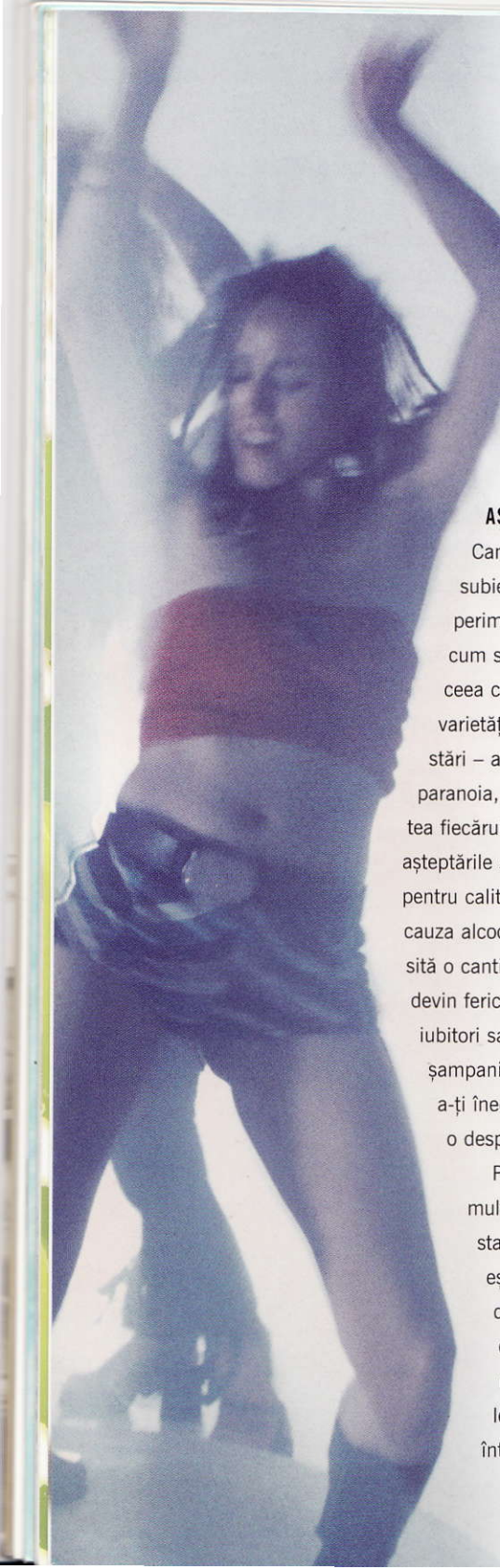
frunzele și plantele masculine, care nu sunt prea puternice dacă sunt fumate, însă tot conțin ceva THC.

Deoarece THC-ul nu este hidrosolubil, trebuie combinat cu alcool sau grăsime pentru a fi absorbit de organism. Rețetele clasice sunt *brownies* (negrese) și alte prăjiturile, însă cannabisul poate fi gătit în aproape orice fel.

Durează cel puțin o oră-două până ce cannabisul îngurgitat își face efectul, poate chiar trei dacă stomacul e plin. Consumatorii trebuie să fie atenți la sindromul „Nu simt mare lucru, deci mai mănânc una”. Multe cafenele din Amsterdam au încetat să mai vândă „prăjituri spațiale” după ce prea mulți turiști s-au făcut praștie.

✿ *Prăjiturile de casă sunt cea mai obișnuită cale de a mânca marijuana.*

✱ *Așteptările consumatorului și mediul/anturajul în care se află sunt principalii factori care determină calitățile euforiei.*

ĂȘTEPTĂRILE ȘI AMBIENTUL

Canabisul este un drog foarte subiectiv. Mulți utilizatori neexperimentați trebuie „să învețe” cum să fie *high*, să recunoască ceea ce simt. În timp ce unele varietăți tind să stimuleze unele stări – amuzament, oboseală, paranoia, senzualitate – personalitatea fiecăruia, fiziologia creierului, așteptările și ambientul sunt esențiale pentru calitatea efectului. Chiar și din cauza alcoolului, un drog care necesită o cantitate mai mare, oamenii devin fericiți sau morocănoși, mai iubitori sau mai răi, iar a desface o șampanie la nuntă nu este la fel cu a-ți îneca amarul într-un bar după o despărțire.

Prin urmare, cu iarba este mult mai probabil să intri într-o stare de frenezie și extaz dacă ești într-un club în care auzi chitare stridente și ritmuri de tobe și bas și trăiești mai degrabă un *high* intelectual când discuți filosofie într-un studiu de carte. Dacă

fumezi cu perechea într-un budoar la lumina lumânărilor, vei avea foarte probabil un *high* erotic. Dacă fumezi cu oameni care crezi că „ți-ar îngheța cuțitul pe la spate”, ai mari șanse să devii paranoic. Dacă stai întins cu o pipă după ce ai fummat iarbă 12 ore, sunt slabe speranțe să te trezești într-o oră.

Utilizarea regulată sau intensă poate crea rezistență. E bine să ai rezistență pentru că nu te doboară două fumuri de iarbă bună, e rău totodată pentru că reduce nuanțele de uimire și înfiorare pe care le simțai la început la o simplă amețală. Dacă ești complet „luat”, cel mai bine e să fii într-un cadru prietenos, tolerant – dacă nu cumva prosperi în arta de a te comporta nebunește și de a fi incoerent în public.

Mai mult nu înseamnă întotdeauna mai mult. Dacă ești în Amsterdam, este mai bine să fumezi un joint într-o cafenea și apoi să te duci la muzeu ca să fii hipnotizat de arta lui Van Gogh, decât să fumezi nouă și să nu mai fii în stare să zici altceva decât „Ere”. Canabisul ar trebui să te facă să trăiești viața mai intens, nu să devină viața ta.

RISCURI PENTRU SĂNĂTATE

Nimeni, niciodată n-a murit de supradoză de cannabis. Efectele pe termen lung ale fumatului de cannabis nu sunt bine cunoscute. Conține cam aceleași substanțe cancerigene pe care le găsim și în fumul de țigară sau altă materie vegetală aprinsă – benzen și hidrocarburi aromatice pol ciclice. Dr. Donald Tashkin de la University

of California din Los Angeles a găsit anomalii precanceroase în țesutul pulmonar al fumătorilor de iarbă, în special la aceia care fumează și tutun. În orice caz, până în 2002 nu s-a înregistrat nici un caz de cancer pulmonar la cei ce fumează numai canabis, conform dr. Ethan Russo din Montana, specialist în marijuana medicinală.

Majoritatea fumătorilor de iarbă sunt expuși mult mai puțin riscului de cancer, chiar dacă țin fumul în plămâni mai mult. Foarte puțini oameni care fumează singuri 20 de jointuri pe zi. Un studiu din 1997, efectuat de organizația pentru menținerea sănătății Kaiser Permanente pe 65 000 de pacienți de peste 12 ani din zona San Francisco Bay, a descoperit că fumătorii de iarbă aveau mai multe probleme respiratorii decât nefumătorii, însă rata mortalității în rândul lor nu este mai mare.

Oamenii care au probleme psihice ca schizofrenia sau depresia trebuie să fie foarte atenți cu marijuana, deoarece le poate da o stare de depersonalizare sau irealitate. De asemenea, iarbă îi face pe unii oameni nervoși sau paranoici – de obicei aceștia renunță s-o mai fumeze.

CONDUSUL MAȘINII

Consumul de canabis nu influențează condusul așa de mult ca alcoolul. Mai multe studii, dintre care cel mai notabil este unul efectuat pentru guvernul britanic în 2000 pentru a testa performanțele oamenilor drogați la simulatoare, au indicat că fumătorii de iarbă sunt conștienți că timpul lor de reacție este alterat și compensează prin

condusul mai încet. Totuși nu este recomandat să conduci când ești *high*. Nu vrei să te plimbi vesel pe autostradă, pătruns de amețeală și de râul rubicond al luminilor de la stopuri, când vreun dobitoc arrogant într-o mașină sport îți taie calea și frânează brusc.

✿ *Canabisul conține multe din aceleași toxine ca și fumul de țigară, însă puțini oameni fumează 20 de jointuri pe zi.*

✿ *Nu există nici o dovadă că Fidel Castro (în prim plan) sau candidatul democrat la președinție în 1972, George McGovern (stânga), ar fi fumat vreodată iarbă. De asemenea, nu trebuie să fumezi când conduci.*

CANABISUL ȘI CREIERUL

Deși canabisul este al doilea cel mai folosit drog recreativ din lume, abia recent s-a descoperit modul în care influențează creierul și se știe încă foarte puțin. THC-ul din marijuana fumată ajunge la creier aproape instant.

☼ *Cantitatea de THC de care creierul are nevoie pentru a fi high este de mai puțin de 100 de micrograme.*

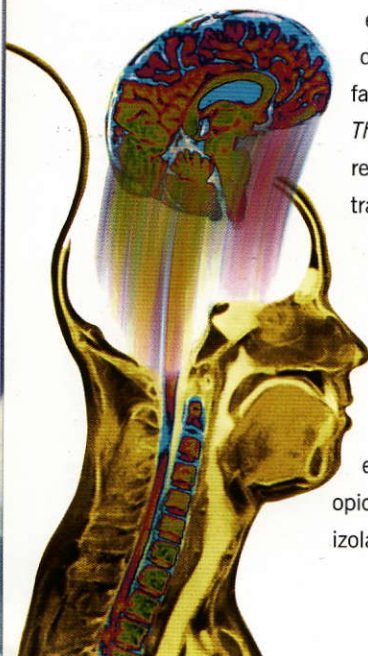
Absorbit de plămâni, trece apoi în sânge și traversează foarte ușor bariera dintre sânge și creier. În creier, se leagă de receptorii canabinoizi CB1. Aceștia sunt localizați în principal în cortexul frontal, care controlează gândirea, în hipocampus, un centru al memoriei, în cerebel și ganglionii bazali, care coordonează mișcarea, și în sistemul limbic, ce influențează emoțiile. Aceste locații corespund ariilor cerebrale puternic vascularizate la oamenii drogați. Pentru a fi *high*, este nevoie ca doar 20 până la 80 mg de THC să ajungă la creier, conform farmacistului britanic Leslie Iversen în *The Science of Marijuana*, o cantitate relativ comparabilă cu nivelul neurotransmițătorilor cum este noradrenalina.

Sistemul de receptori CB1 a fost descoperit la începutul anilor '90.

Descoperirea a inspirat căutarea substanțelor chimice endogene (care se formează natural) ce se potrivesc acestor receptori, așa cum endorfinile se potrivesc cu receptorii opioizi ai organismului. În 1992, a fost izolat un canabinoid endogen numit

„anandamidă” de către William Devane și Raphael Mechoulam, cercetătorul israelian care a identificat pentru prima dată THC-ul. Creierul produce de asemenea și un alt canabinoid numit 2-arachidonylglycerol (2-AG). Efectele canabinoizilor endogeni sunt similare cu acelea ale THC-ului; mai sunt și alte mamifere care au canabinoizi în creier.

În cadrul sistemului nervos, neurotransmițătorii circulă prin sinapse, legăturile microscopice dintre neuroni, fie stimulându-i să trimită semnale, fie inhibându-i. Receptorii CB1 sunt presinaptici, localizați chiar înaintea sinapsei, și anandamida, spune neurochimistul Dale Deutsch, funcționează „ca un mecanism de feedback pentru a încetini activitatea”, inhibând impulsurile neuronilor, în așa fel încât să nu devină supraexcitați. Creierul sintetizează endocanabinoizi atunci când celulele nervoase sunt stimulate de neurotransmițători (mediatori chimici) cum sunt glutamatul și norepinefrina; anandamida poate de asemenea să suprimă eliberarea neurotransmițătorilor inhibitori.

EFECTELE SISTEMULUI CANABINOID

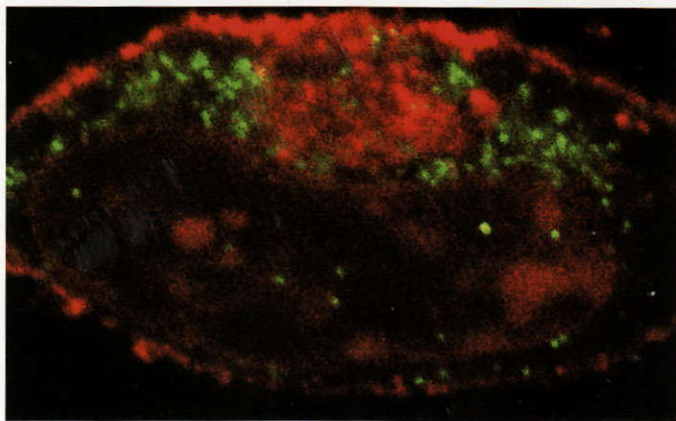
În general, efectele sistemului canabinoid sunt subtile, conform lui Deutsch, fostul șef al International Cannabinoid Research Society. Este implicat în reglarea apetitului, presiunii sanguine, peristaltismului intestinal, senzațiilor de durere și probabil vederii. Afectează de asemenea starea sufletească – nimeni nu știe încă exact cum – și se crede că ajută sistemul nervos să controleze stresul și că acționează ca un filtru pentru memorie – deci poate selecta ce anume să rețină creierul, în loc să fie inundat de un flux de informații senzitive. O altă teorie susține că ajută creierul să uite experiențele traumatiche, cum este durerea intensă din timpul nașterii. Alcoolul și opioidele stimulează de asemenea sistemul canabinoid, parte a motivului pentru care produc plăcere.

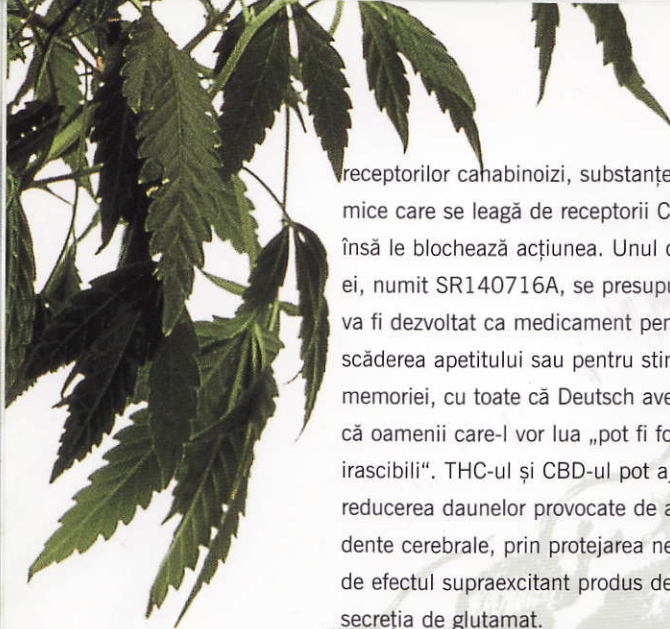
Atunci când oamenii consumă cannabis, spune Deutsch, THC-ul „copleșește sistemul” receptorilor CB1. Stimulează apetitul, scade presiunea intraoculară și afectează filtrul memoriei provocând unul dintre cele mai cunoscute efecte ale utilizării cannabisului, pierderea memoriei pe termen scurt. Acesta este fenomenul de – ăăă, ce voiam să zic? –, când uiți la ce te gândeai cu câteva momente înainte. Probabil este cauzat de efectul ierbii asupra cortexului frontal, care se crede că este „administratorul” memoriei pe termen scurt și asupra hipocampusului, care convertește impresiile imediate în memorie pe termen mai lung. Oamenii drogați se descurcă mai greu în general la testele de memorare a unor secvențe de numere și cuvinte.

Astfel, să fii *high* poate fi minunat pentru un muzician care interpretează o improvizație cu o textură hipnotică de *dub-reggae* la două corzi și poate fi un dezastru pentru cineva care învață o piesă clasică având numeroase măsuri și schimbări de cheie. În orice caz, se pare că marijuana nu șterge amintiri deja întipărite.

THC-ul și canabinoizii endogeni sunt metabolizați de diferite sisteme: THC este absorbit de ficat, în timp ce anandamida este descompusă de o enzimă numită FAAH. Una din liniile de cercetare a medicamentelor pe bază de canabinoizi este găsirea unei substanțe care să inhibe FAAH-ul – relativ paralelă cu acțiunea inhibitoră a Prozacului asupra reabsorbției serotoninei, însă bazată pe alte mecanisme – pentru a crește nivelul de anandamidă din corp. Aceste medicamente ar putea fi folosite ca versiuni netoxice ale marijuanei medicinale, pentru reducerea stresului sau stimularea apetitului. O cale opusă este dezvoltarea de antagoniști ai

✱ Acțiunea FAAH-ului, enzima care descompune la nivelul creierului canabinoizii într-o celulă de neuroblastomă.

receptorilor canabinoizi, substanțe chimice care se leagă de receptorii CB1, însă le blochează acțiunea. Unul dintre ei, numit SR140716A, se presupune că va fi dezvoltat ca medicament pentru scăderea apetitului sau pentru stimularea memoriei, cu toate că Deutsch avertizează că oamenii care-l vor lua „pot fi foarte irascibili”. THC-ul și CBD-ul pot ajuta la reducerea daunelor provocate de accidente cerebrale, prin protejarea neuronilor de efectul supraexcitant produs de hipersecreția de glutamat.

Principalele efecte ale intoxicației cu canabis dispar în patru ore și nu este nici o dovadă că ar rămâne reziduuri de THC în creier. În orice caz, câteva studii au indicat faptul că persoanele care-l consumă intens pe termen lung pot avea probleme ușoare cu funcțiile cognitive, mai ales cu eliminarea informațiilor irelevante, astfel încât să se poată concentra pe sarcini complexe. Însă aceste probleme sunt neglijabile dacă le comparăm cu acelea provocate de consumul similar de alcool.

✱ *Spre deosebire de oameni, șobolanii pot să moară de supradoză de THC – însă este nevoie de o cantitate masivă.*

CREEAZĂ CANABISUL DEPENDENȚĂ?

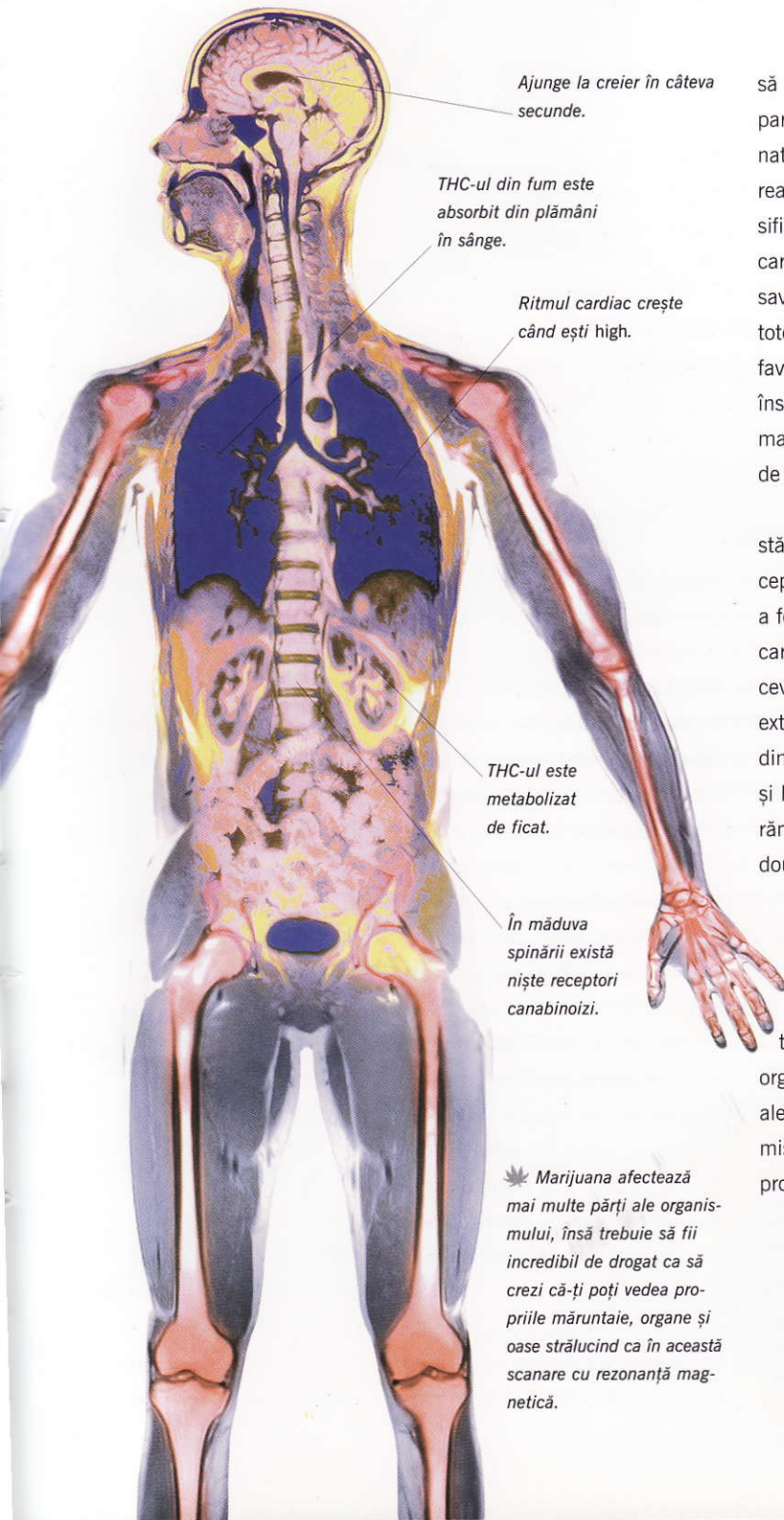
Ca și cocaina, heroina și amfetamina, THC-ul activează eliberarea de dopamină – „calea spre plăcere” a creierului – însă același efect poate fi provocat de mâncare și sex. Utilizarea repetată și regulată duce la toleranță, însă mecanismul este necunoscut; ar putea fi provocat de scăderea numărului de receptori CB1 în anumite zone ale creierului. Se pare că există și un sindrom de sevraj necomplicat la canabis, însă mult mai slab decât la opioide. În orice caz, deoarece este nevoie de săptămâni pentru ca THC-ul să fie eliminat total din organism, acest sindrom trebuie înlăturat artificial, prin administrarea unui canabinoid opus cum este SR140716A.

Spre deosebire de opioide, alcool și alte droguri depresive, pentru canabinoizi sunt puțini receptori în trunchiul cerebral, regiunea care controlează respirația și bătăile inimii. Din acest motiv nu se poate ca un om să moară de supradoză de canabis. (Există o doză letală de THC la șobolani, care au creierul mai puțin complicat și mai vulnerabil, dar pentru ca un om să ajungă la o doză comparabilă ar trebui să fumeze câteva kilograme de *sinsemilla* în câteva minute).

EUFORIA

Principalele elemente care determină calitatea euforiei sunt așteptările, anturajul și doza. Dozele mici sunt în același timp relaxante și stimulative, iar dozele mari amplifică senzațiile, având tendința

Ajunge la creier în câteva secunde.

THC-ul din fum este absorbit din plămâni în sânge.

Ritmul cardiac crește când ești high.

THC-ul este metabolizat de ficat.

În măduva spinării există niște receptori canabinoizi.

✱ *Marijuana afectează mai multe părți ale organismului, însă trebuie să fii incredibil de drogat ca să crezi că-ți poți vedea propriile măruntaie, organe și oase strălucind ca în această scanare cu rezonanță magnetică.*

să fie sedative, însă ocazional provoacă paranoia. Timpul este perceput distorsionat, părând în general mai lung decât în realitate. Percepțiile senzitive sunt intensificate și atenuate totodată, un „ghiveci” care îl transformă pe utilizator într-un savant inspirat și jucăuș sau într-un mototol mut și greoi. Consumul de cannabis favorizează de asemenea somnul profund, însă tinde să suprimă visele – fapt confirmat și de măsurarea undelor cerebrale și de relațiile oamenilor.

Iversen numește unul din aspectele stării *high* „euforie prostească” – un concept care ar trebui să-i fie familiar oricui a fost vreodată „bătut la cap” de cineva care pălăvrăgește și ține predici despre ceva ce crede că este foarte amuzant sau extrem de profund. În orice caz, multe din lucrurile pe care oamenii le gândesc, și le imaginează sau simt când sunt *high* rămân valabile în lumina sobrietății de a doua zi dimineață.

Multe din efectele cannabisului rămân fără explicație. De exemplu, nimeni nu știe încă exact de ce iarba îi face pe oameni să râdă, să intre în transă pe muzică sau să simtă că au orgasme mai intense. Ca multe aspecte ale minții, acestea rămân încă ascunse în misterioasa legătură dintre gânduri și procesele neurochimice.

ACCESORII

Nu poți să fumezi canabis fără instrumentele necesare. Chiar și vechii sciți, care inhalau fum de canabis în corturi, cu secole înainte de inventarea hârtiei, aveau vase în care ardeau „bobocii“.

Accesoriile pentru canabis – pipe, foițe de rulat și altele – au devenit o industrie de milioane de dolari începând cu anii '70, în ciuda faptului că erau la limita legii. Începând cu 1980, vânzarea de pipe în Statele Unite a fost susținută legal de ideea fictivă că vânzătorul habar n-avea că cineva le-ar putea utiliza să fumeze iarbă, iar legile federale au interzis bongurile.

Multe din accesoriile pe care vesticii le iau de-a gata sunt indisponibile în alte țări. De exemplu, în Jamaica *ganja* se vinde împă-

chetată în pungi de gunoi, deoarece pungile cu fermoar sunt rare.

FOIȚELE DE RULAT

Cel mai simplu accesoriu pentru fumat canabis, foițele de rulat sunt disponibile în mii de varietăți. În anii '60, fumătorul bărbos de pe ambalajul foițelor Zig-Zag a devenit emblema consumatorilor de marijuana. Un alt brand celebru, Bambu, a devenit termenul generic pentru foițe în New York în anii '70 și '80 – „Hei, ai niște Bambu?“ –, iar Rizla ocupă un loc similar în Marea Britanie.

Industria a explodat în anii '70, când puteai să găsești foițe imprimate cu steagul SUA sau cu bancnota de 100 de dolari sau foițe roz cu aromă toxică de căpșuni sau galbene cu aromă de banană. Burt Rubin, magnatul accesoriilor pentru canabis, a scos pe piață foițe de mărime dublă, numite E-Z Wider, adresându-se fumătorilor care rulau câte două foițe lipite. Au urmat foițe de mărime intermediară – $1\frac{1}{2}$ și $1\frac{1}{4}$. Cheech și Chong au realizat un album

✱ Putem alege dintr-o mare varietate de foițe. Cele cu aromă de banane (în stânga jos) erau populare în anii '70. Au fost scoase de pe piață abia recent, când au apărut arome nontoxice.

numit *Big Bambu*, după foițele *Bambu* extra-large. (Unii se întreabă dacă cei implicați știau că „big bamboo” înseamnă în vorbirea jamaicană „penis mare”).

În Marea Britanie, mărimea *spliff*-ului este determinată de numărul de foițe folosite, de exemplu unul de „cinci foițe”, chiar dacă pe piață există foițe de 10 cm pentru *spliff*-uri.

În 1972, o asociație din California numită *Amorphia* vindea foițe *Acapulco Gold* făcute din cânepă, în ideea de a strânge bani pentru o nereușită inițiativă de legalizare a marijuanei. În timpul mișcării pentru

✱ O rășniță pentru iarbă, foarte utilă pentru a sfărâma „bobocii” lipicioși.

câneșă din anii '90 a renăscut interesul pentru foilele din cânepă, iar astăzi sunt disponibile mai multe mărci. Cum spunea un producător canadian în 1996, „este foarte amuzant să vezi oamenii că fumează și tulpinile odată cu iarba”.

PIPELE

Pipele reprezintă cea mai veche metodă de fumat. Amerindienii, care au făcut prima pipă cunoscută din lume, în urmă cu 4 700 de ani în vestul Canadei, au sculptat pipe elaborate din piatră pentru tutun și alte frunze. Arabii au folosit *hookah*, narghilele cu furtun lung, atât pentru hașis, cât și pentru tutun, cam din 1 600, iar fumătorii de *ganja* din India foloseau *chillum*-uri, pipe din lut modelate în formă conică, pe care mai târziu le-au adus în Jamaica.

Pipele vândute special pentru canabis, care au o sită metalică pentru a nu inhala

cenușă aprinsă, au apărut odată cu *head-shop*-urile, la sfârșitul anurilor '60. Principalele produse erau pipele mici din bronz sau oțel, formate din segmente înșurubate. Erau ieftine, însă deveneau deranjant de fierbinți. Unele aveau forme mai exotice, de exemplu de cranii sau de penisuri. Mai recente pipele britanice Raswell seamănă cu o farfurie zburătoare din aluminiu galvanizat. Se folosesc de asemenea, ceramica, piatra și lemnul.

O altă categorie de pipe sunt așa numitele *one-hitter* (sau „bâte”), un tub subțire cu suficient spațiu la capăt pentru a încăpea iarbă cât pentru un fum sau două. O variantă obișnuită este cea din metal, pictată să semene cu o țigară cu filtru, pentru a-i ajuta pe cei ce fumează în public să nu fie depistați, atâta timp cât nimeni nu observă că „țigara” nu se consumă. Alte pipe „camuflate” arată ca niște stilouri, tuburi de ruj sau pagere.

Când nu ai nimic la îndemână, pipele pot fi improvizate prin găurirea unor obiecte din casă – cutii de bere sau de suc, preferate fiind tuburile de carton pentru aplicat tamponane – și fabricarea unei site din folie de aluminiu în care se arde iarba. (În general, folosirea tuburilor pentru aplicat tamponane este un ritual exclusiv feminin, din cauza fobiei bărbaților pentru orice ține de menstruație).

Sticla borosilicat este acum un material popular pentru pipe de mână suflate în formă de bâte, linguri, sau varietăți mai mari numite *hammer* sau *sherlock*. Sunt caracterizate prin desene psihedelice, spirale intricate și multicolore. Avându-și originea ca produs de artizanat hippie, vândute la turneul

✿ *Trei pipe, una din sticlă mată, un cvasichillum din lemn și una din piatră.*

trupei Grateful Dead, pipele de sticlă au ajuns o afacere importantă la sfârșitul anilor '90. Orașul Eugene din Oregon era Mecca suflătorilor de sticlă.

BONGURI

Respectat de fumătorii de marijuana și ridiculizat de necunoscători, bongul este o pipă cu apă, compus dintr-un mic vas și un tub lung introdus diagonal până aproape de capăt, unde se află apa. Își are originea în Thailanda, unde este făcut din bambus, și a ajuns în Statele Unite la începutul anilor '70, devenind imediat popular, datorită dozei mari care poate fi trasă dintr-un fum. Rafturile *headshop*-urilor erau pline cu bongurile din acril, uneori cu o înălțime de 90–120 cm.

Apa din bong, care poate mirosi chiar dezagățat dacă nu este schimbată frecvent, este inevitabil vărsată când vreun drogat ataxic dă peste vas. Un bong britanic cu fundul rotund se numește „Ja Wobbla” – care este un calambur triplu, legat de numele rastafarian pentru Dumnezeu, numele basistului cu influențe reggae Jah Wobble și efectele fumatului în exces.

Bongurile sunt cel mai spectaculos exemplu al artei sticlarilor. Cele mai mari și mai elaborate, decorate cu pasaje pentru aer în formă de gogoși, dragoni încastrați în marmură și altele de genul acesta, depășesc 300 de dolari.

CLEȘȚISORI PENTRU MUCURI ȘI ALTELE

Pentru fumătorii care au cunoscut greul, mucurile sunt prea prețioase pentru a fi aruncate – însă sunt prea mici pentru a fi

fumate fără să-ți arzi degetele. Soluția este cleșțisorul pentru ținut mucuri. Acesta a evoluat de la agrafe și cleșțisorii cu dinți ai electricienilor, unelte folosite în anii '50 și '60. Suporturile de jointuri și „pietrele de fumat” (*smoking stones*) serveau aceluiași scop. La sfârșitul anilor '70 a apărut un dispozitiv din plastic cu un rezervor, numit „Power Hitter”, care are un suport pentru joint atașat în interiorul piesei pentru gură. Când apeși pe dispozitiv, acesta trimite în plămâni o bună cantitate de fum.

O invenție recentă foarte utilă este rășnița pentru iarbă, un recipient în formă de prăjiturică, prevăzut cu țepi în interior. Când cele două jumătăți sunt rotite în sensuri opuse, spinii fărâma iarbă din interior. Este foarte practic pentru a putea rula *sinsemilla* proaspătă, care de obicei este prea lipicioasă pentru a putea fi fărâmată cu degetele.

✿ Cleșțisorii pentru mucuri țin jointul atunci când este prea mic ca să-l mai fumezi fără să-ți arzi degetele.

✿ Natură moartă: one-hitter de sticlă, mărgelile colorate și o revoluționară insignă vintage cu marijuana din anii '70.

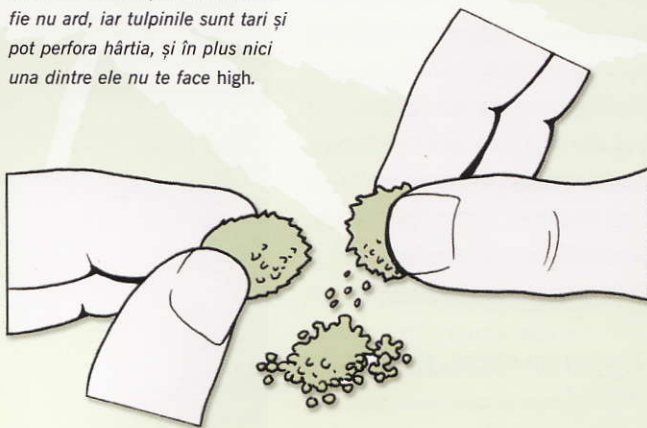
CUM SĂ RULEZI UN JOINT OBIȘNUIT

Până când iarba va fi legală și o să-l poți ruga pe barman să-ți răsucescă o țigară, trebuie să ți-o rulezi singur. Jointurile deja rulate își au locul lor în istoria cannabisului – așa-numitele „mezzroll” și „panatella” din anii '30, pachetele de țigări vândute soldaților americani în timpul războiului din Vietnam și „cuiile” din New Yorkul anilor '70 – însă sunt în general rare. Să rulezi țigări bune cu marijuana este relativ ușor, dar e nevoie totuși de ceva îndemânare. Unii oameni pot să o facă doar cu o mână într-o cabină telefonică în vânt; alții nu învață niciodată. Ca orice altceva, devine mai ușor dacă exersezi. Și există oricând alternativa pipei sau a aparatului de rulat.

PREPARAREA IERBII

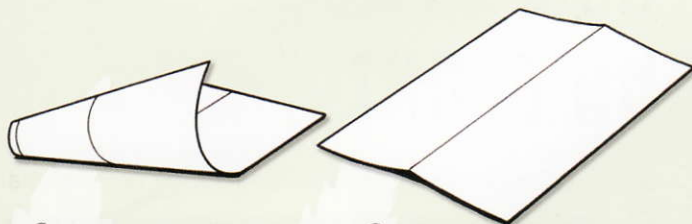
☼ Pentru ca jointurile să ardă bine, „bobocii” trebuie fărâmați bine. Nu trebuie să fie ca o pudră, însă bucățile trebuie să fie mai mici decât capul unui chibrit. Dacă amestecul de iarbă este prea îngră-mădit, jointul se va stinge, va fi imposibil de fumat sau va arde ca o „canoe” – inegal, pe o parte, dar nu și pe cealaltă. (Dacă se umezește puțin partea care arde mai repede se poate corecta problema). Este ironic însă cea mai bună iarbă este de obicei prea lipicioasă pentru a fi fărâmată ușor. Foarte utilă este o mică rășniță.

❗ *Semințele și tulpinițele vor fi înlăturate. Semințele fie trosnesc, fie nu ard, iar tulpinile sunt tari și pot perfora hârtia, și în plus nici una dintre ele nu te face high.*

FOIȚELE

✿ Foițele de rulat se vând în mai multe mărimi – normale, $1\frac{1}{4}$, $1\frac{1}{2}$, duble și XL. Mărimea pe care o folosești – unii lipesc două foițe împreună – depinde de cât de mare vrei să faci jointul și cât de bine te pricepi să rulezi. Este mai ușor să rulezi cu mai multă hârtie, însă nimeni n-ar vrea să fumeze cartea de telefoane.

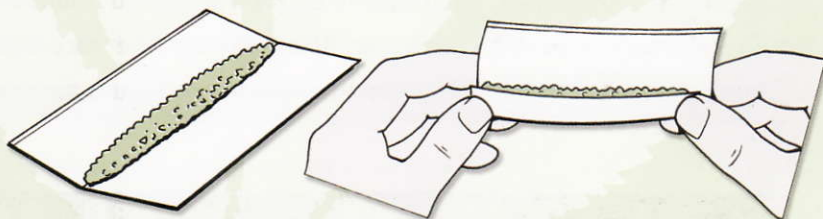

❷ Poți să folosești o foiță sau două (când folosești două, fumătorii ling lipiciul de pe cea de jos și o așează pe cea neumezită deasupra).

❶ Foița trebuie să fie pliată pe lungime, cam la un sfert sau jumătate din distanță până la marginea fără lipici.

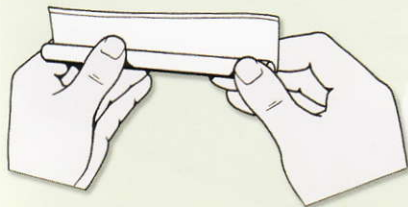
CUM SE RULEAZĂ

✿ Este punctul cel mai important. Dacă țigara este prea slab rulată, se va desface sau va arde ca o canoe, însă dacă este prea strânsă nu poți să tragi din ea.

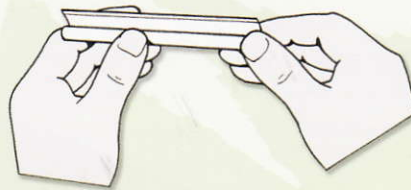

❹ Având dunga de lipici cât mai departe, se pliază foița în formă de V, turnând apoi iarba în el.

❸ Foița este rulată înainte și înapoi între degetul mare și arătător, până când iarba se distribuie uniform. (E mai bine să faci asta deasupra a ceva care să colecteze iarba căzută.)

❺ Apoi – asta e partea cea mai grea – marginea fără lipici trebuie rulată în jos și băgată dedesubt pentru a forma un cilindru.

❷ Marginea cu lipici este linsă, apoi jointul este rulat cu presiune moderată (nici prea slab, nici prea strâns) și se lipește.

❸ Dacă jointul este păstrat pentru mai târziu, i se răsucesc capetele. Dacă nu, i se lasă o deschizătură la capătul de la care tragi.

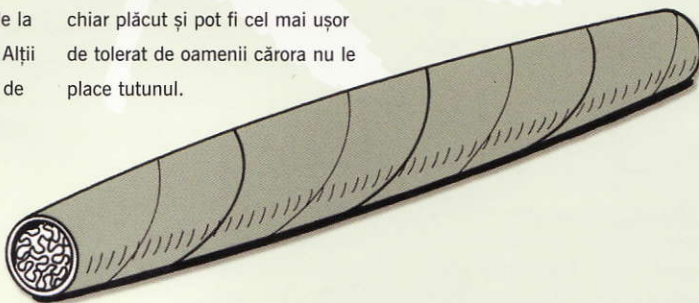
CUM SĂ RULEZI UN BLUNT

Dacă vrei să te „înalți” în stil hip-hop, de preferat este *blunt*-ul – un joint rulat într-o foaie de trabuc. Se numește astfel de la mărcile de trabucuri „blunt” ale firmelor Phillies și White Owl, care se pare că-și au originea în obiceiul ocazional rastafarian de a amesteca iarbă și tutun. Au apărut pentru prima dată în cartierul Bedford-Stuyvesant din Brooklyn, la începutul anilor '80. Până la începutul anilor '90, rapperii le celebrău cu melodii ca *How to Roll a Blunt* a lui Redman, iar tricourile cu logo-ul Phillies Blunt erau omniprezente. Prepararea ierbii pentru un *blunt* este similară cu pregătirea pentru un joint, cu diferența că trebuie o cantitate mai mare.

ALEGHEREA UNEI FOI DE TRABUC

✿ Trabucurile Phillies și White Owl sunt clasicele. Fiecare dintre ele își are proprii fani. „Phillies sunt bune, însă ard mult mai repede”, cânta rapperul Guru de la Brooklyn's GangStarr în 1992. Alții folosesc „fronta leaves”, frunze de tutun pentru trabuc vândute

separat, uneori aromate cu miere, fructe, coniac sau amaretto. Iar alții folosesc frunze proaspete de tutun. Acestea pot avea un gust chiar plăcut și pot fi cel mai ușor de tolerat de oamenii cărora nu le place tutunul.

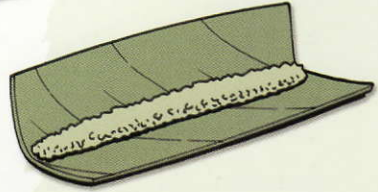
CUM SĂ DESFACI TRABUCUL

❶ După ce trabucul a fost umezit, trebuie tăiat pe jumătate cu mare grijă, cu ajutorul unei lame sau cu degetele, ideal în locul în care se unesc marginile.

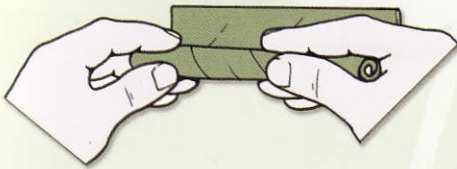
❷ Tutunul este scos ușor, lăsând numai frunza care-l învelește. Frunza de la exterior poate fi decojită și folosită la rulat doar cea internă.

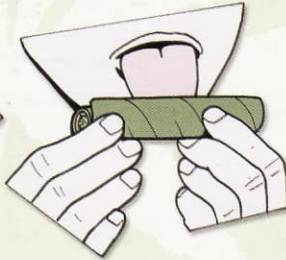
❸ Ar trebui să fie suficientă iarbă încât să rămână cam 1 cm din frunză pentru închidere.

CUM SE RULEAZĂ

✿ Este același procedeu ca la joint, numai că trebuie lucrat cu mai multă atenție pentru a nu rupe frunza, mai ales dacă este folosit un trabuc pentru că este fărâmicios.

❹ Este mai bine să îndoi frunza într-un cilindru și apoi să rulezi, decât să rulezi înainte și înapoi ca la un joint obișnuit.

❺ Dacă lingi marginile și le apeși concomitent ar trebui să fie suficient cât să țină trabucul lipit îndeajuns timp pentru a fi fumat. „Trebuie lins ca și cum ai face dragoste cu el”, sfătuiește un web-site, însă un vers al lui Redman spune „nu-l îneca în salivă”. Pot fi de ajutor de asemenea mierea sau lichiorul.

❻ Poate fi umezit și pe afară dacă este nevoie să-l închizi bine, iar apoi uscat rapid și uniform cu o brichetă.

ETICHETĂ ȘI OBICEIURI LA CONSUMATORII DE CANABIS

Manierele în ce privește consumul de marijuana țin mai mult de moralitate decât de ritualuri. Da, sunt unii oameni care spun că trebuie să pasezi întotdeauna jointul spre stânga și alte asemenea tipicuri, însă strictețile de genul „furculița pentru desert să fie așezată la locul ei” tind să se disipeze pe măsură ce oamenii devin mai drogați. Drept urmare, politețea se reduce la trei reguli de bază: nu fi prost crescut; împărtășește cu alții și de la alții – nu fi profitor; și să nu faci sau să spui ceva care poate să ducă la arestarea cuiva.

Eticheta

1. Nu fi necioplit.
2. Împărtășește cu alții și de la alții.
3. Să nu faci și să nu spui ceva care poate să ducă la arestarea cuiva.

FUMATUL

Fumatul la poștă: obiceiurile ce țin de pasarea jointului diferă de la un loc la altul, de la un cerc social la altul. În Statele Unite, la o petrecere sau alt eveniment social, este de așteptat ca oamenii să-și împartă jointurile sau pipele cu cei din imediata apropiere. De fapt, dacă ești la cineva acasă împreună cu alte patru sau cinci persoane și nu împarți cu ei, ești considerat chiar egoist și necioplit.

Nu același lucru se întâmplă în Marea Britanie sau Jamaica.

Dacă te afli în locul în care se intersectează două grupuri de oameni și cineva îți pasează un joint sau o pipă, cere-i permisiunea înainte s-o pasezi celui alt grup.

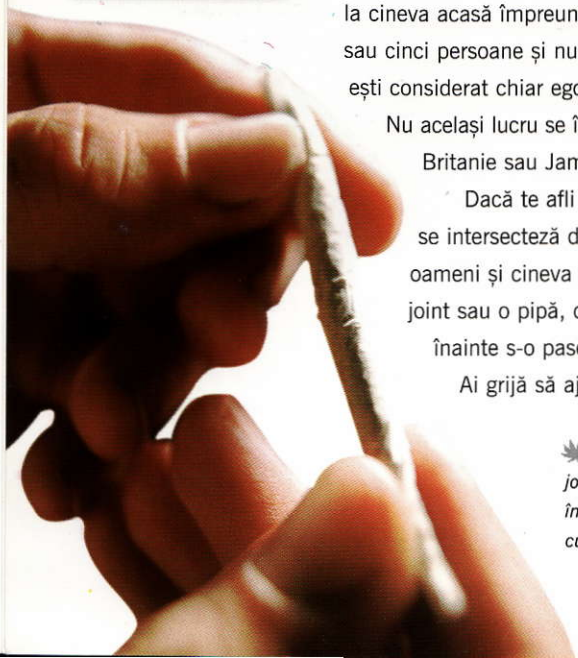
Ai grijă să ajungă cât mai

repede înapoi la persoana care a aprins-o, dacă nu a spus că n-o interesează.

Deoarece canabisul este ilegal și adesea greu de procurat, nu este chiar necivilizat să-i ceri cuiva un fum din jointul lui așa cum ar fi să-i ceri unui necunoscut în bar să iei o gură de bere. Însă permisivitatea oamenilor variază foarte mult, în funcție de situație. Este mult mai acceptabil la o petrecere privată sau la un eveniment cultural hipiot, ca o întâlnire pentru fumat iarbă, un festival sau un concert de jam. Este mai puțin probabil ca această cerere să fie acceptată în public, mai ales dacă există vreo urmă de parazitism sau intimidare în atitudinea ta. Cheia o reprezintă abilitatea socială și intuiția; este mai probabil ca cineva care stă la o jumătate de metru de tine să-ți ofere un fum decât cineva care stă într-un colț retras.

Dacă cineva te invită să fumezi, nu-l uita mai târziu când îți aprinzi și tu un

✱ *Eticheta pasării jointurilor variază în cadrul diferitelor culturi.*

✱ Narghilelele sunt tradiționale în Orientul Mijlociu, fiind folosite atât pentru tutun, cât și pentru hașiş.

joint. Dacă cineva îți oferă iarbă regulat, încearcă să-i oferi și tu din timp în timp, chiar dacă este un cultivator și nu-i faci mare risipă. Dacă-i ceri cuiva un foc sau o foiță de rulat este politicos să-i oferi un fum.

Americanii trag de obicei unul sau două fumuri înainte să paseze mai departe. Europeanii preferă deseori trei sau patru, iar marocanii fumători de *kif* de obicei termină singuri o încărcătură de sebsi. Maxima „trage două fumuri și dă mai departe” este flexibilă, mai ales pentru un nou venit care nu e așa de *high* ca ceilalți, însă nu fi nesătul, mai ales dacă nu e iarbă ta.

Nu te pierde într-un monolog interminabil în timp ce jointul se consumă încet și alții așteaptă la rând. Dă-l mai departe!

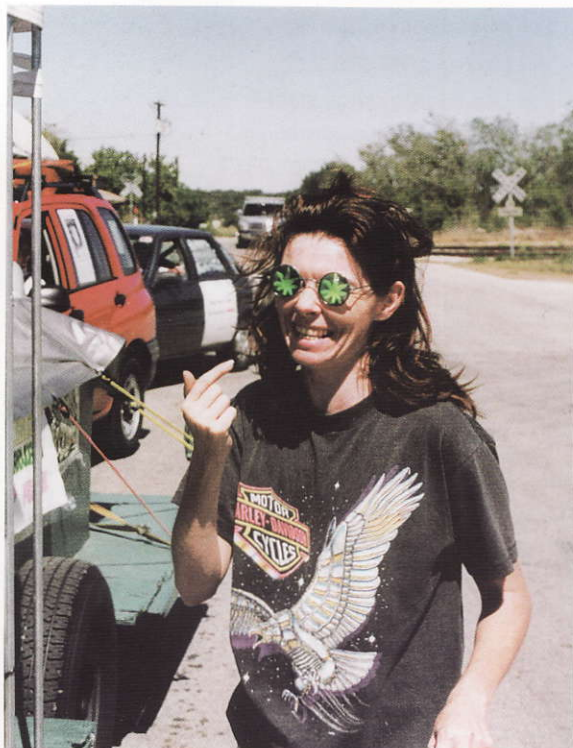
Nu-ți lăsa saliva pe joint sau pipă. Iar dacă aprinzi o pipă, încearcă să lași deasupra puțină iarbă neaprinsă pentru următorul, în loc să arzi tot bolul.

Stilul hippie tradițional implică așezarea tuturor în cerc și pasarea de la unul la altul. Cei ce fumează din motive spirituale sau religioase își duc mâna la inimă și apoi la frunte după ce trag din pipă, în semn de laudă și respect pentru Jah, care a binecuvântat iarbă. Atingerea inimii este pentru energia iubirii și atingerea frunții implică o rugăciune mentală de mulțumire pentru iarbă.

În general, este mai bine să păcătuiești în sensul dărnicii decât al zgârce-niei. Și mai presus de orice, nu vărsa apa din bong!

MĂRIMEA JOINTULUI

Există stereotipuri regionale în legătură cu grosimea jointurilor. Californienilor, care trăiesc în statul cu cea mai mare producție de iarbă, le place să-și ruleze țigări butucănoase. Texanii, al căror stat este inundat de iarbă mexicană ieftină dar slabă, își rulează de asemenea jointuri grășane. „30 de grame costă 55\$, însă trebuie să rulez un joint cât o pulpă de porc dacă vreau să fiu *high*”, spune un fumător texan. Iar în New York City, unde iarbă este aproape la fel de scumpă cum este chiria, jointurile sunt adesea anorexice – de unde zicala: „Poți să te scobești între dinți cu un joint din New York”.

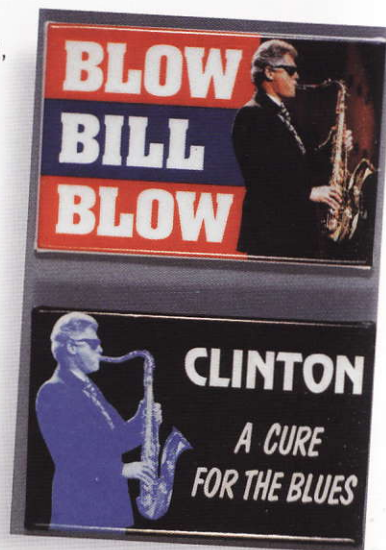
TUTUNUL

Cu excepția fumătorilor de *blunt*-uri, americanii nu amestecă aproape niciodată tutunul cu iarbă. Jamaicanii le amestecă ocazional; unii rastafarieni cred că tutunul și iarbă se completează reciproc, în modul yin și yang. Marocanii amestecă tutun și *kif*.

În Marea Britanie și Europa continentală, marijuana era rară înainte de plantațiile olandeze din anii '80. Hașișul, adus prin contrabandă din Nepal, Pakistan și Afganistan sau prin Strâmtoarea Gibraltar din Maroc, era mult mai răspândit. Așa că metoda

obișnuită de fumat era un amestec de hașiș cu tutun cunoscut sub numele de „joint european”. Bill Clinton n-a fost singurul american care a tras dintr-un joint european și era să-și scuipe plămâni. (După unele zvonuri, viitorul președinte N-am-Tras-în piept și-a dezvoltat apoi o pasiune pentru negresele cu hașiș – *hash brownies*).

Chiar dacă iarbă este acum disponibilă peste tot

✿ *Bill Clinton n-a putut să tragă în piept fumul de la jointurile britanice de tutun cu hașiș. Însă nimeni nu l-a întrebat vreodată dacă a mâncat cannabis...*

✿ *Texanii au tendința să ruleze jointuri grășane, deoarece în Texas se găsește din plin iarbă mexicană ieftină.*

În Europa, mulți oameni încă o fumează cu tutun. Unii o fac pentru că tutunul face ca *spliff*-ul să ardă mai domol, iar alții pentru că le place să adauge senzațiile nicotinei la euforia canabisului. Alții preferă mixtura cu tutun, chiar dacă este mai greu să inhalezi profund, pentru că îi menține la un nivel social de euforie, decât să stea ținându-și de canapea în extaz.

CUMPĂRAREA

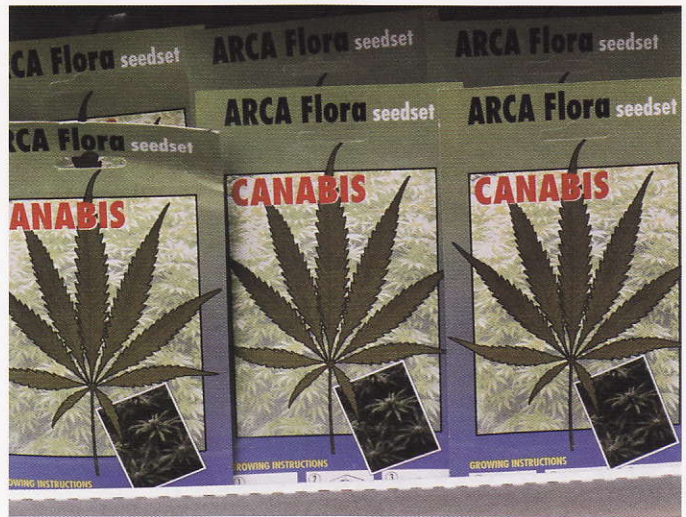
Nu spune nimic indiscret la telefon, fie că este „Ai ceva de fumat?” sau un cod nefericit ca de exemplu „Cât costă 10, ăăă... grame de, ăăă... cireșe?”. Nu divulga nici unei persoane necunoscute identitatea dealerului tău și nu aduce noi clienți fără permisiunea lui. Dacă cineva îți face rost de marfă sau îți face legătura cu dealerul lui – mai ales dacă n-are nici un profit – fie îl faci *high*, fie îi dai niște iarbă din pungă.

HEADSHOP-URILE

(MAGAZINELE DE ACCESORII)

În Statele Unite, magazinele care vând pipe și foite de rulat funcționează sub acoperirea legală că nimeni nu folosește acele produse pentru a fuma marijuana. Da, poate să fie expus un bong de un metru, colorat cu spirale psihedelice, așezat în fața unui poster cu Bob Marley care are în mână un *spliff* uriaș, însă semnul de pe perete spune „Toate accesoriile pentru fumat se adresează doar consumului de TUTUN”.

Drept pentru care, prima regulă este: Să nu faci nimic care poate să deranjeze această acoperire legală. Dacă ceri o „nar-

ghilea” este OK. Dacă ceri un „bong” sau „o pipă pentru hașiș” și magazinul îți vinde una, legea numește acest lucru „vânzare de accesorii pentru consumul de droguri”. Cel mai bine este să indici și să spui „Pot să-l vad pe-ăla mic?”, decât să întrebi „Aveți un *one-hitter*?”. De asemenea, dacă-l bagi în gură, l-ai cumpărat.

GROWSHOP-URILE (MAGAZINELE CU PRODUSE DE GRĂDINĂRIT)

Și aici se aplică aceleași reguli. Dacă-l întrebi pe un vânzător dintr-un magazin cu produse de grădinărit „Ce fel de sistem hidroponic merge cel mai bine pentru marijuana?” sau „Care lumină e mai bună pentru stadiul de înflorire, halogen sau sodiu la presiune mare?” înseamnă că îi ceri să fie complice la ceea ce legile federale numesc „conspirație pentru producerea unei substanțe controlate”.

Fă cercetare pe cont propriu, fii discret și plătește cu bani gheață.

✿ Când îți cumperi produse de grădinărit, riști să fii dat afară din magazin dacă vorbești despre canabis.

„CONNAISSEURI” DE CANABIS

*„Aqui, Jeronimo. ¡Fume esta! ¡Te pone muy loco!”
(„Aici Jerry. Fumează asta! O să te înnebunească!”)*

Un cultivator mexican de marijuana adresându-i-se scriitorului-contrabandist Jerry Kamstra, 1968

CANABISUL a parcurs drum lung din zilele în care oamenii cumpărau orice era disponibil, fie că era iarbă mexicană de calitate decentă, iarbă spectaculoasă vietnameză sau gunoi înmuiat în zahăr. Astăzi sunt mai multe festivaluri dedicate clasei de „connaisseurs” de canabis, de la Amsterdam Cannabis Cup și Vancouver Tokers Bowl, fiecare sponsorizate de magazine rivale de marijuana, la evenimente locale – adesea clandestine – din Olanda, Quebec și California.

Cultivatorii fac combinații pentru gust, miros și aspect, ca și pentru tărie și producție ridicată. Există clasamente pentru soiurile renumite, iar pasionații de iarbă le dispută calitățile cu aceeași ferveare ca și enofilii.

Totuși, mulți, dacă nu majoritatea fumătorilor de iarbă nord-americani, ajung rar să vadă varietăți renumite sau să guste din roadele recoltelor din Humboldt County. Este mult mai probabil să întâlnească soiuri comerciale de marijuana mexicană sau *sinsemilla* canadiană, în același fel în care magazinul din colț vinde baxuri de Budweiser și Molson, și nu bere proaspătă tocmai scoasă din butoaiele miniberiilor exotice. Însă pot visa. Și atunci când dau peste ceva special, știu să aprecieze.

MINUNEA FĂRĂ SEMINȚE

POVESTEA DESPRE SINSEMILLA

Sinsemilla înseamnă în spaniolă „fără semințe” și este marijuana special cultivată pentru a crește fără semințe. Motivul pentru acest lucru este acela că plantele femele produc o rășină ce conține THC pentru a capta granulele de polen ale masculilor.

O dată ce sunt fertilizate, femelele își dirijează toată energia spre producția de semințe. Însă dacă plantele masculine sunt îndepărtate și nu mai este altă sursă de polen care să afecteze plantația, femelele continuă să-și dezvolte inflorescențe mai mari și să secrete mai multă rășină, rezultând în final o iarbă mult mai potentă.

Tehnica a fost dezvoltată în India, undeva înainte de 1800, conform botanistului Robert Connell Clarke, și a ajuns în Mexic prin 1960. Un fost traficant îi spunea scriitorului Paul Krassner că *sinsemilla* mexicană era în același timp foarte puternică și stimulentă, însă de asemenea

foarte scumpă; în 1961, când iarba era vândută în Mexic pentru 8\$ kilogramul, el plătea 80\$ pentru 250 de grame de „sinueso”, iarbă „fără oase”. Până la sfârșitul anilor '60 și începutul anilor '70, odată ce fumătorii de cannabis nord-americani deveneau tot mai cunoscători, *sinsemilla* din Michoacan și Oaxaca a început să apară ocazional pe piața Statelor Unite, împreună cu legende despre cum este crescută doar de femei în munții înalți din Oaxaca. Marijuana thailandeză era de asemenea fără semințe.

Expertul în cultivare Jorge Cervantes, care a fumat pentru prima dată *sinsemilla*

🌿 Munții Oaxaca din Mexic, unul dintre primele locuri în care cultivarea de *sinsemilla* a devenit obișnuită.

în Mexic în 1975 – „Popo Blue”, care se presupune că era cultivată în mlaștinile din vulcanul Popocatepetl – a numit-o „revelația” și „un dar de la Dumnezeu”. Singura problemă, a adăugat el, a fost aceea că „mexicanii și-au dat seama că abia aveau suficientă pentru ei și rareori au mai scos-o din țară”.

Însă acest fapt s-a schimbat rapid. Cultivatorii din California și din Nord-Vest au învățat tehnica pentru *sinsemilla* până la jumătatea anilor '70, și în scurt timp aceasta s-a împământenit peste tot. În Humboldt County, cultivatorii „eliminau masculii cu fervoarea unor lesbiene future”, cum scria Steve Chapple în *Outlaws in Babylon*. Introdusă în Olanda în jurul anului 1979, *sinsemilla* a ajuns acolo cam în același timp în care cultura locală de iarbă era în expansiune. În 1980, Tom și Nancy Alexander, un cuplu din Oregon care a deschis un magazin cu produse de grădinărit după ce au fost arestați pentru cultivare, au fondat revista *Sinsemilla Tips*, care va ajunge cunoscută ca „revista comercială a industriei domestice de marijuana”. Artiștii reggae jamaicani au

cântat imnuri pentru *sinsemilla*, cum este *Under Mi Sensi* al lui Barrington Levy, iar în 1987, MC-ul britanic Pato Banton a tras linia între marijuana și emblematicul drog al deceniului (cocaina), prin versurile „I do not sniff the coke, I only smoke sinsemilla”. Dealerii de pe străzile New Yorkului le șuierau trecătorilor: „sinse, sinse”.

Astăzi, cu excepția ierbii cultivate special pentru semințe, majoritatea covârșitoare a marijuanei cultivate în lumea vestică și practic toate culturile de interior sunt *sinsemilla*. Cultivatorii care plantează clone folosesc doar plante femele – vorbind adesea de ele cu termenii „doamnele” sau „fetele mele”. (Trebuie însă să fie atenți la plantele care se dovedesc a fi hermafrodite).

Aceasta este o problemă de logică a economiei. Cumpărătorii de iarbă nu vor să plătească 350\$ pentru 30 de grame din care jumătate să fie semințe și să piardă timpul alegându-le. Iar dacă cultivatorii fac toată treaba și-și asumă riscurile cultivării ilegale, vor să fie recompensați cu cel mai bun preț, cei mai mari „boboci” și cel mai tare fum.

DULCELE MIROS DE SCONCS

Skunk este una din varietățile legendare dezvoltate în California la sfârșitul anilor '70, care a ajuns renumită din momentul în care a devenit un termen generic pentru iarbă de cea mai bună calitate în Marea Britanie. Este marcată de mirosul neplăcut, puternic, ca o versiune mai slabă a duhorii puternice pe care o împrăștie sconșii pentru a ține prădătorii la distanță.

Oglumă a fumătorilor de canabis este că recunoști un consumator înrăit dacă atunci când merge pe o porțiune de drum care amintește de un miros particular (pipi, n.t.), exclamă: „Hei, miroase a iarbă bună!”.

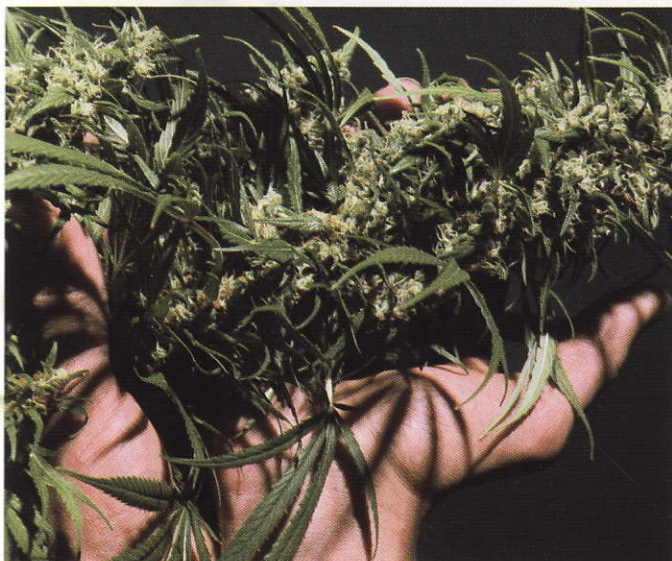
Soiul cunoscut ca Skunk #1 este un hibrid clasic *sativa-indica*, 75% *sativa* și 25% *indica*, stabilizat în jur de 1978. Inițial era o încrucișare de 25% iarbă

afgană, 25% Acapulco Gold mexican și 50% Gold columbian. Terpenozii din varietatea afgană i-au dat mirosul de sconcs cu toate că le lipsește versiunilor olandeze actuale. „Inflorescențe cu boboci lungi, groși, a căror culoare variază de la verde deschis la auriu. Foarte multe flori raportat la numărul de frunze”, se mândrește catalogul de semințe *the Dutch Passion*. „Această varietate servește ca etalon față de care sunt evaluate celelalte.”

Skunk #1 a fost creat în perioada în care cultivatorii din California și Nord-Vest încrucișau varietăți de *sativa* sud-americane și asiatice cu soiuri de *indica* afgane pentru a produce plante care să crească bine în interior și în climatul nordic – perioada în care „s-a născut planta modernă de marijuana americană”, scrie Michael Pollan în *The Botany of Desire*. „Chiar și astăzi hibridii de *sativa* cu *indica* creați în această perioadă – inclusiv Northern Lights, Skunk #1, Big

☼ Unele varietăți de iarbă pot mirosi a sconcs, însă nici chiar așa de înțepător!

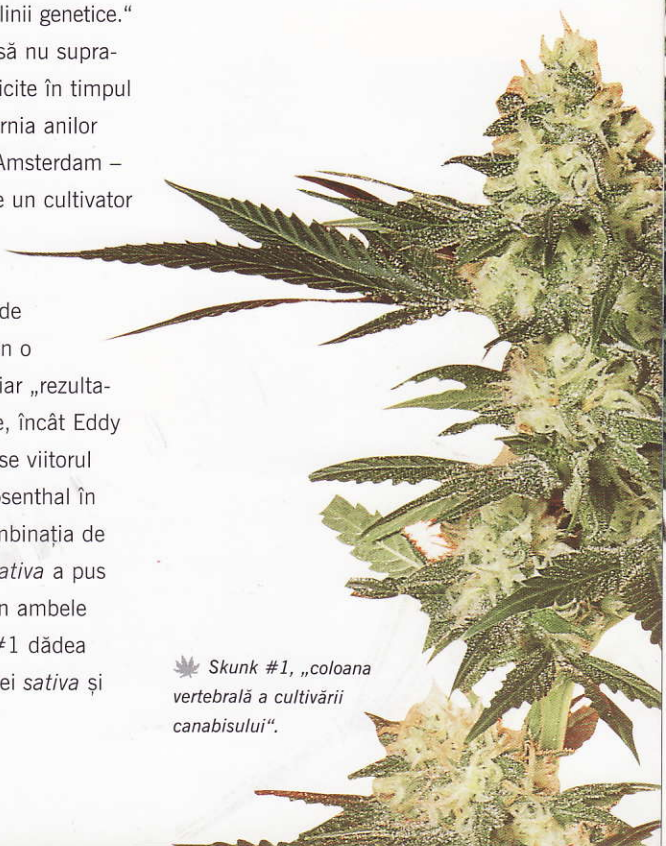
☼ „Boboci” de Skunk olandez. Cultivatorii din Amsterdam i-au perpetuat genele după ce semințele originale au fost aduse din California.

Bud și California Orange – sunt priviți ca etaloane ale selecției moderne de marijuana; ei rămân principalele linii genetice.“

În orice caz, ar fi putut să nu supraviețuiască, ar fi putut fi nimicite în timpul raidurilor antidrog din California anilor '80 dacă nu erau aduse în Amsterdam – conform legendelor, de către un cultivator american bizar poreclit

„The Skunk Man”. Eddy, cultivatorul de la compania de semințe the Flying Dutchmen o cultiva într-o seră în 1984, iar „rezultatele au fost așa de uimitoare, încât Eddy și-a dat seama că descoperise viitorul ierbii olandeze”, scrie Ed Rosenthal în *The Big Book of Buds*. „Combinția de gene de la soiuri afgane și *sativa* a pus împreună ce era mai bun din ambele lumi”. Mai specific, Skunk #1 dădea euforia clară, cerebrală a unei *sativa* și înflorea rapid, ca o *indica*.

Skunk #1 a avut șiruri de urmași, printre care Skunk 18.5, Super Skunk (un hibrid de Skunk olandez și canabis afgan), Island Sweet Skunk, Red Skunk, Special Skunk și Ultra Skunk, o încrucișare între Canadian Big Bud și Skunk. A fost încrucișat și reîncrucișat cu Northern Lights, Haze, canabis afgan, hawaian și cu alte varietăți ca Bubblegum, Silver Haze, Ice și Jack Herer. Shiva Skunk este o mixtură de Skunk bogat în *indica* și Northern Lights #5, în timp ce Master Kush este un hibrid Skunk/canabis afgan cultivat pentru prima dată într-un bloc din Amsterdam în jurul anului 1990. Jason King în *The Cannabible* numește varietatea Skunk #1 „coloana vertebrală a cultivării moderne a canabisului”.

☼ Skunk #1, „coloana vertebrală a cultivării canabisului”.

TRIHOMII

Văzuți cu ochiul simplu, trihomii, glandele care produc mai multă rășină ce conține THC decât orice altă parte a plantei, apar ca niște cristale albe pe „boboci“, ca un praf de zahăr. Sunt evident mai mici decât pistilurile – perișorii roșii considerați adesea un semn de *sinsemilla* puternică.

Sunt trei tipuri de trihomi: glande în formă de bulb, glande capitate-sesile și glande măciucate (capitate cu tulpină), cele mai mari. Ultimele din cele trei sunt responsabile de secreția de rășină.

Văzute la microscop, glandele capitate – parțial vizibile la o mărire de 26 de ori și total vizibile la o amplificare de 60

de ori – apar ca niște sfere transparente așezate pe niște tulpini la fel de transparente. Pe măsură ce planta se maturizează, ei se închid treptat la culoare, devin arâmii și apoi maro.

Trihomii pot fi colectați prin mărunțirea „bobocilor“ într-o sită foarte fină, deasupra unei bucăți de geam. Particulele de dimensiunea unui vârf de ac vor da o mare tărie fumului. Chiar și cultivatorii mai snobi, care numesc în batjocură „schwag“ iarba care-l propulsează pe un consumator obișnuit dincolo de cele șapte inele ale lui Saturn, consideră trihomii o delicatessă. Poate cu excepția celui mai bine rafinat ulei de hașiș, trihomii sunt cea mai apropiată formă posibilă de THC-ul pur.

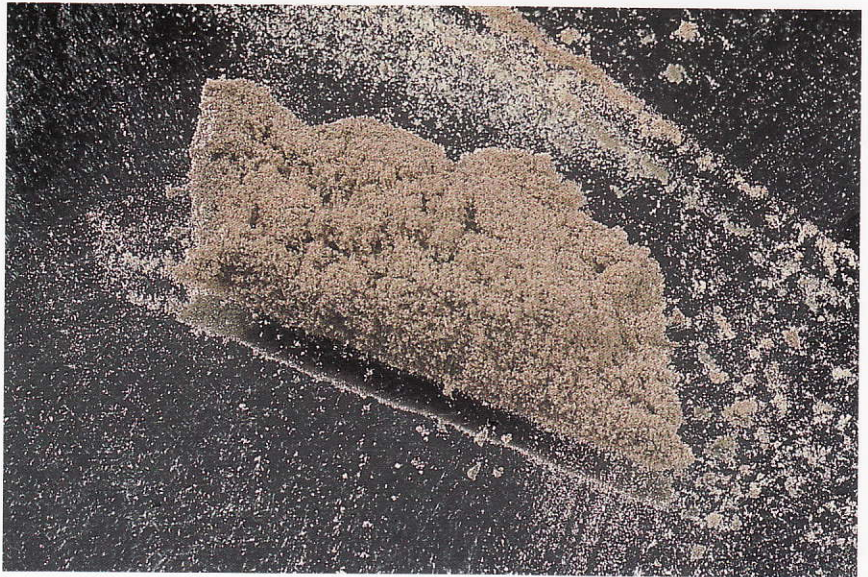

✿ Pierdut în jungla verde: o imagine mărită a trihomilor se transformă într-o fantezie văzută prin lupă, o pădure luxuriantă microcosmică.

✿ Rouă psihedelică: această imagine mărită de 60 de ori înfățișează un orizont microscopic de trihomi transparenti.

☼ Trihomi uscați, colectați de pe inflorescențe pe o oglindă, gata să fie puși într-o pipă și fumați.

☼ Un lan de vise: trihomii împodobesc micii lujeri ai unui „boboc” verde, aproape gata de recoltare.

APRECIEREA CANABISULUI

Sunt două feluri de fumători de canabis, spune expertul Kyle Kushman. Primii sunt fumătorii obișnuiți, care vor doar să fie *high* și speră ca iarba lor să aibă gust bun. A doua categorie este reprezentată de cei pe care-i numește „canabifili”, care pot petrece ore discutând despre nuanțele gustului și ale euforiei. Diferența este asemănătoare cu aceea dintre fanii de muzică obișnuiți cărora le place un bass plin și audiofilii care pot auzi un sunet de 3 decibeli la o frecvență de 62 Hz.

☀ O colecție de „iarbă olandeză” și hașiș dintr-o cafenea din Amsterdam

Elementele estetice primare sunt mirosul și gustul. Cultivatorul de canabis DJ Short, în cartea lui Ed Rosenthal *The Big Book of Buds*, identifică patru grupe principale de arome pentru marijuana: dulce, care cuprinde aromele florale și de fructe; picant, cu arome de pin și salvie;

de mosc, de la mirosul de pământ la cel de sconcs; și chimic/astringent, care include mirosul de terpenină și amoniac (există o varietate numită „Cat Piss”).

Gustul este afectat de asemenea de metoda de fumat. În *The Cannabis Bible*, autorul Jason King notează că unele soiuri au gust mai bun într-un joint, pe când altele sunt mai bine apreciate într-o pipă sau bong, iar aroma

unora este pusă în valoare numai cu un vaporizator. Marijuana mai lipicioasă arde mai ușor într-o pipă.

Cea mai importantă este calitatea euforiei. „Nu-i vei auzi niciodată pe «connaisseursii» de vin discutând despre starea de beție”, notează Kushman. Adevăratul canabifil, spune el, poate face diferența dintre *Cannabis indica* și *Cannabis sativa*, dintre mai multe feluri de *sativa* și poate să distingă iarba „de dimineață”, „de seară” și de „noaptea târziu”.

Într-o lume ideală oamenii ar trebui să poată alege între diferitele soiuri de marijuana în funcție de tipul de *high* pe care-l induc: amuzant, creativ, senzual, cerebral, afrodisiac, sociabil, spiritual sau halucinogen, pentru relaxare sau pentru uz medical. Aceste elemente există cu siguranță, însă sunt imprevizibile și greu de definit în mod obiectiv. Chiar înainte de a lua în calcul natura subiectivă a euforiei date de canabis, există un număr

amețitor de variabile implicate atunci când, calitățile intrinseci ale ierbii, oricare ar fi ele, întâlnesc personalitatea fumătorului, dispoziția, fiziologia creierului, așteptările, mediul și spiritul. Iar în atmosfera festivalurilor de canabis, unde cineva poate să tragă din opt jointuri și cinci pipe din varietăți diferite în câteva ore, nuanțele amețelii provocate de fiecare dintre ele vor fi prea amestecate pentru a fi deosebite.

Păstrarea și manevrarea potrivită este alt element al aprecierii canabisului. Manipularea grosolană va duce la scuturarea trihomilor de pe „boboc”. THC-ul se degradează dacă este expus la căldură, umezeală și lumină, iar substanțele chimice care determină aroma și gustul

se disipează de asemenea. În *The Cannabis bible* sunt sugerate trei moduri diferite de stocare, în funcție de cât de mult vrei să păstrezi iarba. Pentru cantități mici, care vor fi fumate curând, „este suficient un loc uscat și întunecos”. Pentru a o păstra până la o lună, cel mai bun este frigiderul, „de preferință în borcane de sticlă bine închise”. Pe termen lung, „bobocii” vor sta destul de bine în congelator. În orice caz, cartea recomandă ca iarba să nu fie scoasă prea des din frigider, pentru că va trage umezeală.

O chestiune de gust

Mulți oameni preferă gustul ierbii crescute în pământ, deoarece iarba crescută în sistem hidroponic, dacă n-a fost suficient „spălată” înainte de recoltare, are adesea gust de chimicale și nu arde bine.

✱ *Salbă de frunze de iarbă din plastic: suficient de realistă pentru a fi oprit de poliție dacă o lași pe bordul mașinii.*

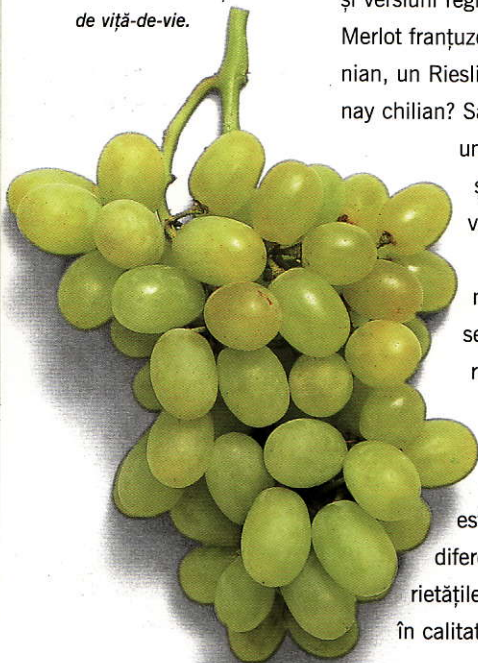

VARIETĂȚI DE CANABIS

Consumatorii de canabis, cel puțin aceia mai înstăriți și cu relații mai bune, pot alege din sute de varietăți. Multe sunt selecționate și cultivate în primul rând pentru producție și tărie, cu ocazionale compromisuri ca acceptarea a încă patru săptămâni de înflorire pentru a avea euforia soiurilor dominate de *sativa*.

✱ *Soiurile de canabis nu sunt la fel de bine definite ca varietățile de viță-de-vie.*

Totuși, conceptul general de soiuri este ispititor. Oamenii doresc să aleagă între o California Haze, un Romulan din Columbia Britanică sau Jamaican lambsbread, fiecare cu o aromă diferită și *high* diferit.

Este marijuana ca vinul, băutorii având posibilitatea de a alege varietăți distincte și versiuni regionale ale acestora, de la un Merlot franțuzesc la un Zinfandel californian, un Riesling nemțesc sau un Chardonnay chilian? Sau este mai mult ca roșiile,

unde un fruct proaspăt, zemos și natural cules de pe vrej va avea un gust infinit mai bun decât un produs comercial, maturizat forțat, selectat în principal pentru a rezista la transportul pe distanțe mari, iar soiurile regionale îi interesează doar pe grădinari? Adevărul este undeva la mijloc. Există diferențe clare de gust între varietățile de marijuana și diferențe în calitatea euforiei – mai ales în

funcție de conținutul de *indica* și *sativa* – însă acestea nu sunt întotdeauna consistente. În timp ce enofiliile pot spune că un vin are „un buchet fructat, o aromă plină și merge bine cu paste”, este greu de imaginat un corespondent pentru iarbă – „o aromă fructată, fum ușor aspru și o euforie de lungă durată, potrivită pentru muzică” – oricât de mult și-ar dori oamenii acest lucru.

Un motiv este acela că soiurile de iarbă nu sunt la fel de bine stabilizate ca varietățile de vin. În ciuda sugestiilor activiștilor francezi pentru canabis, numele varietăților de marijuana nu sunt reglate după sistemul „appellation contrôlée”, ca Beaujolais sau Champagne. Un alt motiv este că natura euforiei este foarte subiectivă. Un al treilea motiv, spune Kyle Kushman, este că, deși genele sunt importante, chiar și în cazul a două plante crescute din aceleași semințe, „cultivatorul va influența ceea ce fumezi mai mult decât orice”. Ține foarte mult de abilitățile lor de a crea un climat artificial favorabil și de a o recolta cum trebuie. Poate suna

superstițios să spui că plantele au nevoie de dragoste pentru a crește mai bine – sau, așa cum îi spunea un foarte cunoscut cultivator lui Chris Simunek în *Paradise Burning*, că lăcomia unor cultivatori a slăbit tăria ierbii lor –, însă grija și atenția vor da naștere cu siguranță unor „boboci” mai buni decât cei cultivați în stil industrial. Nu se știe cum afectează constituenții ierbii starea euforică; un procent mai mare de THC nu înseamnă obligatoriu o iarbă mai bună.

Multe din soiurile disponibile în mod obișnuit, cele vândute de companiile de semințe din Olanda și Columbia Britanică, sunt descendente în principal din 10 sau 12 surse de origine. Această i-a făcut pe unii observatori să se plângă de omogenizare. Kushman a calculat că numărul de încrucișări posibile din acele surse crește exponențial cu fiecare nouă generație, iar fiecare urmaș este unic. Estimarea din *The Cannabile* a 250 de soiuri viabile și distincte în prezent poate fi adevărată pentru soiurile a căror stabilitate poate fi verificată și care provin de la producători reputați, adaugă autorul, însă există sute de cultivatori care știu ce fac, însă nu ies în public.

O mare parte din mistica ce învâluie varietățile de canabis vine tocmai de la acești cultivatori, care reprezintă o mare parte din subcultura canabisului și îi include pe cei mai mulți dintre cei mai devotați și obsesivi fani ai plantei. Aceștia și-au creat propriile soiuri, puternice, aromate și euforice, cum sunt South Central Twist

din Los Angeles, 911 din Michigan și Gold Rush din Humboldt County.

☼ O cameră de cultivare din Olanda.

În următoarele pagini sunt înfățișate 20 de varietăți de canabis de cea mai bună calitate, în care intră soiuri favorite mai vechi sau mai noi, din Statele Unite, Amsterdam, Canada și Afganistan. Această listă nu este nici pe departe exclusivistă, deoarece există o mulțime de varietăți minunate din Africa de Sud, Jamaica și din alte locuri.

☼ Mai multe varietăți de hașis: negru, maro și bej.

CANABISUL ÎN BUCĂTĂRIE

Să mănânci canabis este o veche metodă de a fi *high*, și te poate ameți grozav pentru perioade lungi de timp fără să fie nevoie să-ți pârlleşti gâtul. În orice caz, nu este așa de ușor ca și cum doar ai presăra câteva bucățele de „boboc” peste salată.

THC-ul este liposolubil, deci trebuie gătit cu unt sau ulei pentru ceva timp, pentru a deveni accesibil organismului. Canabisul crud conține acizi cannabinici care se transformă în THC atunci când sunt fumați sau gătiți.

„Bobocii” și hașișul sunt mai tari, însă gătitul este o bună ocazie de a folosi frunzele. Este mai ieftin, iar cantitatea de frunze care ți-ar lăsa plămânii într-o ruină fumegândă până să ajungi *high*, poate merge foarte bine în mâncare. Firimiturile care se scutură din „boboci” și frunzulițele ce cresc la baza inflorescențelor sunt de asemenea grozave pentru gătit.

Cantitățile sunt greu de prevăzut și trebuie găsite prin încercare și eroare. Un bun început este să folosești puțin mai mult decât cantitatea pe care o persoană ar fuma-o într-o ședință, însă rezultatele pot varia în funcție de puterea ierbii și de modul în care este absorbită de organism. Într-o mâncare grea cum este lasagna, este bine să folosești mult, altfel nu va fi suficient pentru a simți ceva.

Poate dura până la două ore pentru ca efectele canabisului mâncat să se facă simțite. Aceia care nu mănâncă suficient irosc iarba, însă cei nerăbdători care mănâncă în plus vor ajunge să fie foarte dărâmați. Dacă o să cazi în păcatul de a mânca prea mult, trebuie să te asiguri că timp de câteva ore nu trebuie să conduci, nu ai obligații presante și că ai în jur prieteni care să te întrețină în timp ce tu ești praf și pulbere. Euforia din canabisul mâncat ține mult mai mult și poate fi mai intensă decât cea din canabisul fumat.

✿ *Prăjiturile cu hașiș sunt chintesența bucătăriei pe bază de canabis.*

Unt de canabis

Această rețetă reprezintă baza pentru aproape toate rețetele care urmează, deoarece THC-ul este liposolubil. Untul este cel mai bun, la fel de bine se poate folosi ulei de măsline sau un ulei saturat.

INGREDIENTE

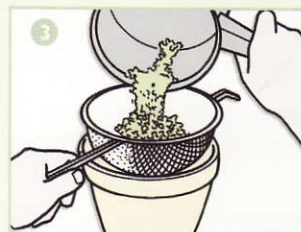
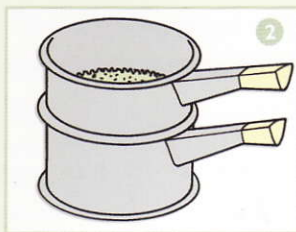
Una dintre rețete este: 2–7 grame de „bóboci” sau 14–28 grame de frunze pentru 11 grame de unt, din care rezultă o doză (în proporții inverse) de $\frac{1}{2}$ –2 linguri de persoană.

METODA 1

① „Bobocii” sau frunzele trebuie sfărâmate în bucățele mici sau pudră.
 ② Iarba și untul sau uleiul sunt puse într-o bain-marie, un vas mai mic introdus într-un vas mai mare, plin cu apă; acest sistem previne arderea amestecului de iarbă și unt, ceea ce ar putea să se întâmple dacă ar fi gătite direct la foc. Dacă gătești direct la foc, acesta trebuie să fie la minim, să adaugi câteva linguri de apă și să amesteci continuu. Folosește unt natural – n-ai vrea să ai pesticide sau hormoni de creștere în mâncare, iar margarina, dacă nu e naturală, este făcută probabil cu ulei ce provine de la plante de porumb sau soia modificate genetic. Durează cam 20–45 de

minute până când e gata și este important să nu se ardă: „Nu numai că elimini potențiala euforie, dar gustul este oribil!”, avertizează fostul editor de știri de la *High Times*, Peter Gorman, un bucătar veteran profesionist.
 ③ Când este gata, resturile de la frunze trebuie strecurate, altfel totul va avea gust de canabis. (Iarba care rămâne poate fi tocată apoi și adăugată la o rețetă de „pâine înierbată”). Gorman recomandă utilizarea untului de canabis pentru a prepara o omletă sau pentru sandvișuri cu brânză la grătar, în timp ce uleiul de canabis poate fi folosit pentru a căli un amestec de legume sau răcit și folosit pentru a asezona o salată Niçoise cu ton.

METODA 2

☼ O altă metodă este să pui apă într-un vas de supă, în așa fel încât să acopere bine iarba, apoi se adaugă untul și se lasă la foc mic vreo două ore. Răcirea în frigider va separa untul de apa urât mirositoare. Apa poate fi scursă printr-o gaură făcută în untul întărit deasupra. Apoi untul este încălzit din nou pentru a putea strecura frunzele, iar apoi este din nou răcit într-un vas de metal. Apa rămasă este apoi scursă, iar ceea ce rămâne este un unt de un verde minunat! Ce rămâne nefolosit poate fi refrigerat sau înghețat.

Negrese gourmet cu ganja

Negresele (*brownies*) sunt probabil felul de mâncare cel mai asociat cu bucătăria bazată pe canabis, încă de când a fost inclusă „născocirea cu hașiș (*haschisch fudge*)“ în *The Alice B. Toklas Cookbook*, spirituala carte de memorii/bucate publicată de prietena lui Gertrude Stein în 1954. Rețeta provine de la un anarhist gourmet din New York.

INGREDIENTE

250 grame de ciocolată NEîndulcită
(nici dulce-amară, nici semidulce).

300 grame de unt „îmbogățit“

9 ouă mari

900 grame zahăr alb

$\frac{1}{2}$ lingură extract de vanilie

$\frac{1}{2}$ lingură de sare

$2\frac{1}{4}$ căni de făină

230 grame de nuci tăiate

PREPARARE

 Ciocolata și untul de canabis sunt topite ușor împreună la foc mic sau la bain-marie. Ciocolata se separă dacă sunt încălzite prea mult, deci trebuie topite cu grijă. Combinația este amestecată până se omogenizează complet și apoi este lăsată să se răcească la temperatura camerei.

 Ouăle se bat pe rând, folosind un mixer electric pe viteză mare. După ce au fost adăugate toate ouăle, compoziția ar trebui să aibă o consistență ca de budincă.

 Este adăugat și bătut și zahărul, pe rând, câte o $\frac{1}{2}$ de ceașcă, până când se amestecă. Apoi se adaugă extractul de vanilie și sarea.

 Acum trebuie să amestecați și făina, câte o $\frac{1}{2}$ de ceașcă, folosind o spatulă. Nu trebuie amestecat excesiv. Se adaugă și nucile și se amestecă până când se distribuie uniform în compoziție.

 În final, amestecul se pune într-o tavă unsă și se întinde uniform.

 Negresele se coc într-un cuptor preîncălzit la 150°C, timp de 25 de minute. Apoi tava se întoarce la 380

de grade și se mai coace încă 25 de minute, ajungând la un total de 50 de minute de gătire.

 Partea din mijloc poate fi încercată cu o scobitoare. Unora le place mai necoaptă și o iau de pe foc atunci când pe scobitoare rămân urme de compoziție. Însă de obicei se așteaptă până când scobitoarea iese curată și apoi se ia din cuptor. Înainte de servire se lasă la răcit 15 minute.

 Aceste prăjituri pot fi păstrate în frigider timp de câteva săptămâni dacă sunt înfășurate în folie de aluminiu. De asemenea pot sta în afara frigiderului până la cinci zile dacă sunt bine împachetate și dacă nu este prea cald. Cel mai bine se consumă chiar când sunt scoase din cuptor, cu înghețată.

Pâine înmuiată în ulei de ganja

Simple, însă gustoasă și eficientă. De la un nonconformist dintr-o suburbie din Long Island.

INGREDIENTE

Pentru 1 persoană:

$\frac{1}{2}$ -1 gram marijuana

2-3 linguri de ulei de măsline
usturoi tocat, după gust
oregano, după gust

PREPARARE

 Se căleşte marijuana în uleiul de măsline. Se gătește la foc mic, suficient de mult pentru a activa iarba.

 Se adăugă usturoi tocat și oregano după gust.

 Se înmoaie bucățile de pâine italiană în ulei.

Născocire cu hașiș

Aceasta este rețeta originală din *Alice B. Toklas Cookbook*, fiind mai mult un cocoloș din fructe, nuci și mirodenii decât o negresă. A fost consumată de pictorul Brion Gysin, care nota: „Euforie și furtuni minunate de râsete; sunt de așteptat reverii extatice și extensii ale personalității pe mai multe planuri simultane”. Citată din ediția americană originală a cărții de bucate, rețeta a fost redată în actuala ediție Lyons Books.

INGREDIENTE

1 linguriță de boabe de piper negru
1 nucșoară întreagă
4 bețe mijlocii de scorțișoară
1 linguriță de coriandru
1 mână de curmale
1 mână de smochine uscate
1 mână de migdale cu coajă
1 mână de arahide
1 legătură de canibus (sic!) sativa
1 ceașcă de zahăr
1 bucată de unt

PREPARARE

Boabele de piper negru, nucșoara, scorțișoara și coriandru sunt pisate într-un mojar.
Curmalele, smochinele uscate și arahidele sunt tocate și amestecate.
O legătură de *cannabis sativa* este pisată într-un mojar.
Se dizolvă cam o ceașcă de zahăr într-o bucată mare de unt.

Mirodeniile și canabisul pisat sunt presărate peste fructe și nuci și frământate împreună cu amestecul de unt.
Amestecul se rulează și se taie în bucăți mici sau se fac biluțe de mărimea unei nuci.
Născocirile cu hașiș trebuie mâncate cu grijă. Două bucăți sunt chiar suficiente!

Friptură de porc à la Dixie

O rețetă din Carolina de Nord. „Simplă și delicioasă”, spune bucătarul. „Desigur majoritatea felurilor pe care le gătești cu unt de cannabis sunt mai bune!”.

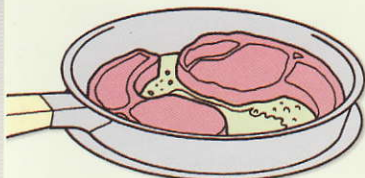
INGREDIENTE

4 bucăți de carne de porc
1 lingură de unt de cannabis
sare, după gust

PREPARARE

Carnea de porc trebuie să fie limpezită și scursă. Este preferabil ca bucățile să fie mai subțiri de 1 cm.
Tigaia trebuie încălzită potrivit, apoi se adugă untul de cannabis pentru a se topi încet (mai puțin este mai mult; cam 1 lingură de unt la 4 bucăți de carne). Dacă se topește sfărâind, tigaia trebuie ridicată de pe foc ușor, cât untul încă se topește.

Bucățile de carne trebuie prăjite în ulei până ajung maro deschis și trebuie sarate ușor.
Procesul se repetă și pe partea cealaltă; gătitul ar trebui să dureze cam 10 minute. Bucățile de carne nu trebuie uitate pe foc; dacă rumesc prea mult, se vor întări!

Fursecuri

Rețeta acestor prăjituri gustoase vine de la un militant vegetarian din Michigan. Un participant la conferința NORML din 2001 jură că una din aceste prăjituri l-a scăpat de migrenă, făcându-l în același timp vesel și îndeajuns de coerent pentru a vorbi în public.

INGREDIENTE

1 ceașcă de unt de canabis
 1/2 ceașcă de zahăr (puđră sau de
 trestie de zahăr, ambele sunt bune)
 2 cești de făină albă
 1 linguriță de extract pur de vanilie
 1 ceașcă de nucă de cocos pisată
 (opțional)

PREPARARE

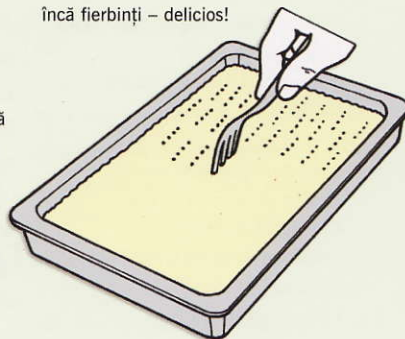
☼ Untul și zahărul sunt amestecate foarte bine. Se adaugă și celelalte ingrediente și amestecul este

frământat cu degetele rezultând un aluat. Acesta nu trebuie frământat prea mult, pentru că fursecurile vor ieși tari.

☼ Aluatul merge într-o tavă groasă cam de 1 cm și se dau găuri în aluat cu o furculiță.

☼ Apoi se coace într-un cuptor preîncălzit la 160° C timp de 50 de minute, până când prăjiturelele se fac aurii.

☼ Sunt cele mai bune când sunt încă fierbinți – delicios!

Guacamole pentru cultivatori

Pentru acest sos este nevoie de cei mai buni, lipicioși și plini de rășină „boboci”. Aceștia trebuie fărâmați dinainte (cu o rășniță de cafea sau de iarbă).

INGREDIENTE

1 avocado mare zdrobit
 1 roșie tăiată bucăți
 1 ceapă verde tocată
 1 cățel de usturoi pisat
 coriandru tocat mărunt
 suc de lămâie, cel mai bine proaspăt
 chimen după gust
 ardei iute, un vârf de cuțit
 sare, un pic
 1 mango, opțional

PREPARARE

☼ Toate acestea sunt amestecate împreună după gust, așa că proporțiile nu prea sunt de folos. Rășina se leagă de uleiul din avocado într-un sos amețitor care merge cel mai bine cu chips-uri albastre (combinația de culori devine minunată atunci când începe să te ia amețea).

Pesto delicios cu iarbă

Acest sos merge de minune cu paste, sau poate fi întins pe pâine sau peste pizza – o minte influențată de iarbă poate crea comori culinare!

INGREDIENTE

Ulei de măsline, două cești, gătit
cu iarbă în același fel (bain-marie)
ca și untul de cannabis
Busuioc, mult
Semințe de pin (sau mahn, sau
migdale, după gust)
Sare, după gust
Usturoi, mult
Parmezan sau brânză romano, opțional

PREPARARE

☼ Toate ingredientele sunt puse
într-un mixer și sunt învârtite până
obții un pesto de ganja lipicios și
usturoiat.

Ceai de ganja și „lapte de mamă”

Ceaiul de ganja poate fi făcut cu apă, lapte obișnuit, sau lapte de nuci sau soia. Nu este de ajuns să fierbi „bobocii” în apă, deoarece THC-ul nu se dizolvă. Am primit această rețetă prin bunăvoința Wo/Men's Alliance for Medical Marijuana din Santa Cruz.

INGREDIENTE

CEAIUL DE GANJA

1 linguriță de unt
1 ceașcă de apă sau lapte
1 „boboc”

„LAPTELE DE MAMĂ”

2 linguri cu vârf de frunze de
marijuana măcinate
1/2 litri lapte

PREPARARE

CEAIUL DE GANJA

☼ Pentru a face ceai de ganja cu apă,
se adaugă o linguriță de unt la o ceașcă
de apă fierbinte și un „boboc” cufundat
în apă timp de 15 minute până la 2
ore. Cu cât stai mai mult în apă, cu atât

ceaiul va fi mai tare. Orice urmă de
ulei care va rămâne plutind la suprafața
ceaiului trebuie de asemenea băută.

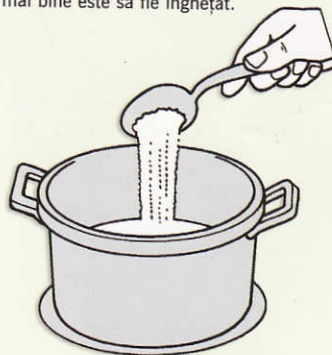
„LAPTELE DE MAMĂ”

☼ Pentru „laptele de mamă”, frun-
zele de marijuana sunt măcinate
până ajung ca făina. Se amestecă
două liguri cu vârf cu 1/2 litri lapte –
să nu fie degresat.

☼ Acest amestec este fiert la foc
mic în sistemul bain-marie pentru cel
puțin 2 ore, preferabil toată ziua sau
peste noapte.

☼ Poate fi aseasonat cu nucșoară,
scorțișoară, ciocolată sau vanilie.

☼ Doza standard este de o optime
până la un sfert de ceașcă. Canti-
tatea suplimentară poate fi păstrată
la fel ca laptele; pe termen lung, cel
mai bine este să fie înghețat.

Paste rasta cu șase ardei

„Să gătești ca în Louisiana înseamnă să uiți tot ce te-a învățat vreodată Martha Stewart“, spune creatorul acestei rețete. „Aruncă vasele de măsurat, pentru că mâncarea noastră e ca și muzica noastră; este plină de improvizații de condimente și atâta timp cât adaugi și dragoste în ea, toată lumea se va bucura să o savureze.“

INGREDIENTE

7 grame de ganja mexicană, curățată
100 grame de unt sărat
1 mână mică de făină
2-3 cești de smântână
2 linguri de parmezan răzuit
2 linguri de brânză romano răzuată
7 căței de usturoi tocați
1 legătură de ceapă verde tocată
Trei gogoșari (galben, roșu și verde)
tăiați felii subțiri, prăjiți sau copti
Piper negru, boia iute (cayenne sau chipotle) după gust
1-2 linguri ulei de măsline
Paste rotini tricolore

PREPARARE

☼ Gogoșarii sunt tăiați în fâșii subțiri care sunt prăjite sau coapte la foc potrivit, cu ulei de măsline. Se pun paste la fiert.

☼ Untul de ganja se topește la foc mic într-o tigaie mijlocie, cu usturoi și ceapă verde. Dacă este nevoie, se poate adăuga încă o lingură, două de unt pentru a prăji usturoiul, însă nu mai mult.

☼ Se adaugă treptat o mână mică de făină, ce se mestecă repede cu untul până obținem o pastă groasă și omogenă.

☼ Apoi se adaugă smântâna, puțin câte puțin, până când consistența

este mai subțire decât a unui sos alfredo. Pe măsură ce fierbe, se va îngroșa din nou, așa că trebuie săpravegheat și amestecat continuu.

☼ Brânza rasă se adaugă treptat, lăsând focul mai mic și adăugându-se smântână dacă amestecul devine prea gros. Se adaugă apoi piperul și boiaua, busuiocul și pătrunjelul. Se mai lasă la foc mic câteva minute încă, adăugându-se smântână dacă e nevoie.

☼ Pastele sunt acoperite de gogoșari, apoi peste toate se pune sosul cremos de ganja și c'est si bon.

Fructe sauté

Aceasta este una din rețetele preferate ale fostului editor de știri de la *High Times*, Peter Gorman.

INGREDIENTE

1 lingură de shake
2-3 linguri de unt
1-2 cești de fructe tăiate sau fructe mici întregi (foarte delicioase sunt perele sau bananele feliate)
1 lingură de zahăr alb sau brun, după gust
30-60 ml rom (sau alt alcool tare)

PREPARARE

☼ Se amestecă shake-ul și untul. Apoi se încălzesc, însă fără să se ardă.

☼ Se adaugă fructele și zahărul după gust și apoi se călesc amestecând constant, având grijă ca untul și zahărul să nu se ardă, până când amestecul devine moale și fierbinte.

☼ Se dă focul mai tare, iar când se încinge bine, se adaugă cu grijă romul. Se va aprinde. După ce va arde tot, fructele vor rămâne dulci și aromatate cu gust de cannabis și rom.

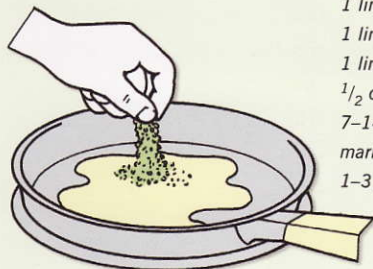
☼ Acestea pot fi mâncate, puse în suc. Sau turnate peste un desert (înghetata e minunată!) sau peste cereale calde, la micul dejun.

Sosul pentru salată cu semințe de cânepă al lui Brownie Mary

Mary Rathbun (1921–1999) a câștigat porecla „Brownie Mary” în anii '80, când gătea negrese cu iarbă pentru „copii”, pacienții bolnavi de SIDA internați în San Francisco General Hospital. Această rețetă provine din cartea ei din 1993 *Brownie Mary's Marijuana Cookbook: Dennis Peron's Recipe for Social Change*, în colaborare cu militantul Dennis Peron. (Semințele de cânepă sunt nutritive, însă nu sunt psihoactive). Rețeta ei legendară de brownies rămâne în continuare un secret.

INGREDIENTE

1 ceașcă de ulei de măsline
 1/2 ceașcă de zahăr
 1/2 ceașcă oțet de vin
 1 lingură de semințe de cânepă pisate
 1 lingură de ceapă tocată mărunt
 1 linguriță de sare
 1 linguriță de muștar uscat
 1/2 ceașcă vin roșu
 7–14 grame de frunze fărâmițate de marijuana sau
 1–3 grame de „boboci” fără semințe

PREPARARE

Se adaugă marijuana peste ulei, se acoperă și se lasă la foc mic pentru 20 de minute, amestecând din timp în timp.

Apoi se pune într-un mixer împreună cu celelalte ingrediente și se amestecă la viteză medie, până se omogenizează.

Amestecul se păstrează într-un borcan bine închis, la frigider. Când se consumă, se poate adăuga puțin ulei dacă este prea gros.

Tinctură de cannabis

Un produs nelipsit din medicina secolului al XIX-lea, tinctura de cannabis i-a fost prescrisă Reginei Victoria pentru a-i calma durerile menstruale. Aceasta este versiunea de la Wo/Men's Alliance.

INGREDIENTE

Vodcă (sau alt alcool la fel de tare)
 Marijuana proaspătă sau uscată

PREPARARE

O parte de vodcă (sau aproape orice alt alcool tare) se amestecă cu 5 părți de marijuana proaspătă. Pentru marijuana uscată proporțiile sunt de 1 parte de vodcă la 10 părți de iarbă. Amestecul trebuie păstrat în vase de sticlă sau de pământ și

trebuie să stea cel puțin două săptămâni într-un loc cald pentru a se extrage elementele vitale.

Tinctura poate fi băută, administrată sublingual sau aplicată local, pe zona afectată.

